

ವಂತ್ಮ ಇಲ್ಲಿ ಅಥಃಕರಣದಂತೆ ಯಾವ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಕರಣದ ಮೊದಲ ಸಮಯವೇ ಇದೆ, ಆ ಅನೇಕ ಜೀವರು-ಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾನವೇ ಇರುತ್ತವೆ ವಂತ್ಮ ಹೀನಾಧಿಕ ವಿಶಿಂದ್ರಿಯ ಸಹಿತವೂ ಇರುತ್ತವೆ; ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷತೆಯೇನಂದರೆ ಇವನ ಉತ್ಸ್ವಾಸ್ತಿಗಿಂತ ಕೂಡ ದ್ವಿತೀಯಾದಿ ಸಮಯವ್ಯಾಖ್ಯಾವನ ಜಫ್ಫನ್ ಪರಿಣಾಮಗಳೂ ಅನಂತಗಳಿಗೆ ವಿಶಿಂದ್ರಿಯಾದನೆಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಯಾರು ಕರಣ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿ ದ್ವಿತೀಯಾದಿ ಸಮಯಗಳಾಗಿವೆ, ಅವರ ಆ ಸಮಯವ್ಯಾಖ್ಯಾವರ ಪರಿಣಾಮಗಳಂತೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾನ ಅಥವಾ ಅಸಮಾನವಾಗಿರುತ್ತವೆ; ಆದರೆ ಮೇಲಿನ ಸಮಯವ್ಯಾಖ್ಯಾವರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಸರ್ವಧಾ ಆ ಸಮಯಂಸಮಾನ ಇರುವದಿಲ್ಲ, ಅಪೂರ್ವವೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಪೂರ್ವಕರಣವನ್ನು^{*} ತಿಳಿಯಂತೆದು.

ವಂತ್ಮ ಆದರಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಸಮಯವರ್ತಿ ಜೀವರುಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಸಮಾನವೇ ಇರುತ್ತವೆ, ನಿವೃತ್ತಿ ಎಂದರೆ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದದಿಂದ ರಹಿತವಿರುತ್ತವೆ; ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಕರಣದ ಮೊದಲನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜೀವರುಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾನವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ, ಆದೇ ಪ್ರಕಾರ ದ್ವಿತೀಯಾದಿ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾನತೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಂತುದು. ಇನ್ನು ಪ್ರಥಮಾದಿ ಸಮಯವ್ಯಾಖ್ಯಾವಿಗಿಂತ ದ್ವಿತೀಯಾದಿ ಸಮಯವ್ಯಾಖ್ಯಾವರಿಗೆ ಅನಂತ ಗುಣಿತ ವಿಶಿಂದ್ರಿಯ ಸಹಿತವಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅನಿವೃತ್ತಿಕರಣವನ್ನು[#] ತಿಳಿಯಂತುದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇವು ಮೂರು ಕರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಂತೆದು.

ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಅಂತಮಂಂಬಹೂರ್ತಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಥಃಕರಣವಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಅವಶ್ಯಕಗಳಿದ್ದ ಸಮಯ-ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅನಂತಗಳಿಗೆ ವಿಶಿಂದ್ರಿಯಾಗಿತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಒಂದೊಂದು ಅಂತಮಂಂಬಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ನವೀನ ಬಂಧದ ಸ್ಥಿತಿಯಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಅದು ಸ್ಥಿತಿಬಂಧಾಪಕರಣವಿದೆ; ಆದರಂತೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಅನಂಭಾಗವು ಸಮಯ-ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅನಂತಗಳಿಗೆ ವೃದ್ಧಿಸಂತ್ತದೆ; ವಂತ್ಮ ಅಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಅನಂಭಾಗ-ಬಂಧಗಳು ಸಮಯ-ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅನಂತದ ಭಾಗದಷ್ಟಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾಲ್ಕು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಾಗಿತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಲಿ ನಂತರ ಅಪೂರ್ವಕರಣವಾಗಿತ್ತದೆ. ಆದರ ಕಾಲವು ಅಥಃಕರಣ ಕಾಲದ ಸಂಖ್ಯಾತದ ಭಾಗವಿದೆ. ಆದರಲ್ಲಿ ಈ ಅವಶ್ಯಕಗಳು ಸದೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು ಅಂತಮಂಂಬಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಭೂತ ಪೂರ್ವಕವಂದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ವಿಧಾಡುತ್ತದೆ ಅದು ಸ್ಥಿತಿಕಾಂಡ ಘಾತಕವಿದೆ; ವಂತ್ಮ ಅದರಿಂದ ಜಿಕ್ಕು ಒಂದೊಂದು ಅಂತಮಂಂಬಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ವಿಧಾಡುತ್ತದೆ.

* ಸಮಯೇ ಸಮಯೇ ಭಿನ್ನಾಗಿ ಭಾವ ತವ್ವಾ ಅಪ್ರತ್ಯಾಪಿತೋ ಚ ॥೫೬॥ ಲಭ್ಯಾಸಾರ

ಜವ್ವಾ ಉಪರಿಮಭಾವಾ ಹೇಣ್ಣಿನುಭಾವೇಣಿಂ ಇತ್ತಿ ಸರಿಸತ್ತಿಂ ।

ತವ್ವಾ ವಿದಿಯಂ ಕರಣ ಅಪ್ರತ್ಯಾಪಿತೋ ಜದ್ವಿಟ್ಟಿಂ ॥೫೭॥ ಲಭ್ಯಾಸಾರ

ಕರಣ ಪರಿಣಾಮೋ ಅಪ್ರತ್ಯಾಪಿತೋ ಜ ತಾರೆ ಕರಣಾರೆ ಜ ಅಪ್ರತ್ಯಾಪಿತೋ ಕರಣಾರೆ, ಅಸಮಾನಪರಿಣಾಮೂ ಶ್ರೀ ಜಂ ಉತ್ಪಂ ಹೋದಿ ॥
—ಧ್ವರಲೂ ८.८.८-७

† ಏಗಸಮವ ಪಟ್ಟಂತಾಣಂ ಜೀವಾಣಂ ಪರಿಣಾಮ ಹೀಣ ವಿಜ್ಞದೇ ಹೆಯಾಟ್ಟೀ ಸ್ವಿತ್ತಿ ಜತ್ತ ತೇ ಅಣಯಾಸಿ ಪರಿಣಾಮ ॥
ಉಪಾಧಿ ಧ್ವರಲೂ ८.८.८-८

ಏತಮ್ಮೆ ಕಾಲಸಮಯೇ ಸಂತಾಣಾದೀಣಿಂ ಜತ್ತ ಸ್ವಿತ್ತಂ ।

ಉಪಾಧಿ ಧ್ವರಲೂ ८.८.८-९

ಹೂತೆದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕವಂದ ಅನುಭಾಗವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ವಹಾಡುತ್ತದೆ ಅದು ಅನುಭಾಗಕಾಂಡಕ ಫಾತೆದೆ; ಮತ್ತು ಗುಣಶ್ರೇಣಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಷ್ಣದಿಂದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಗುಣತೆ ಪ್ರವಾಣಿಸಹಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ಜರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ವಹಾಡುತ್ತದೆ ಅದು ಗುಣಶ್ರೇಣೀ ನಿರ್ಜರಿಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗುಣಸಂಕ್ರಂಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಅನ್ನತ್ರ ಅಪ್ರಾ-ವರ್ಚರಣವಾಗುವುದು ಅಲ್ಲಿ ಆಗಂತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಪ್ರಾವರ್ಚರಣವಾದ ನಂತರ ಅನಿವೃತ್ತಿಕರಣವಾಗಂತ್ತದೆ. ಅದರ ಕಾಲವು ಅಪ್ರಾವರ್ಚರಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತದ ಭಾಗವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಅವಶ್ಯಕ ಸಹಿತ ಅದೆಷ್ಟೋ ಕಾಲವು ಹೋದ ನಂತರ ಅಂತರಕರಣಾಂತರ ವಹಾಡುತ್ತದೆ. ಆ ಅನಿವೃತ್ತಿಕರಣ ಕಾಲದ ನಂತರ ಉದಯದಲ್ಲಿ ಬರಲಂ ಯೋಗ್ಯವಾದಂಥೆ ಏಂಥಾ ತ್ವರ್ತಕವಂದ ಪಂಜೂರ್ತ ವಹಾತ್ರ ನಿರ್ವೇಶಗಳ ಅಭಾವ ವಹಾಡುತ್ತದೆ; ಆ ಪರವಾಣಿಗಳನ್ನು ಅನ್ನಷ್ಟಿರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಿತ ವಹಾಡುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅಂತರಕರಣ ವಹಾಡಿದ ನಂತರ ಉಪಶಮಕರಣ ವಹಾಡುತ್ತದೆ. ಅಂತರಕರಣದ ವ್ಯಾಳಕ ಅಭಾವರೂಪ ವಹಾಡಿದ ನಿರ್ವೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋರತಾಗಿರಿಂದ ಆ ಏಂಥಾ ತ್ವರ್ತದ ನಿರ್ವೇಶಗಳನ್ನು ಉದಯದಲ್ಲಿ ಬರಲಂ ಅಯೋಗ್ಯವನ್ನಾಗಿ ವಹಾಡುತ್ತದೆ. ಇವೇ ಮೊದಲುದ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ವ್ಯಾಳಕ ಅನಿವೃತ್ತಿಕರಣದ ಅಂತಸಮಯದ ಅನಂತರ ಅಭಾವವಹಾಡಿದ ನಿರ್ವೇಶಗಳ ಕಾಲವು ಬಂದಾಗ ನಿರ್ವೇಶಗಳಿಲ್ಲದೆ ಯಾವುದರ ಉದಯವು ಬರಂಬುದಂ? ಅದುದರಿಂದ ಏಂಥಾ ತ್ವರ್ತದ ಉದಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಥಮೋಪಶಮಂ ಸಮೃದ್ಧಿದ ಪಾರಿಷ್ಠಿರೂಗುತ್ತದೆ. ಅನಾದಿಮಿಥಾ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಸಮೃದ್ಧಿ ಮೋಹನೀಯ ಮತ್ತು ಏಂತ್ರಮೋಹನೀಯ ಸತ್ಯಾಗ್ಯಾಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಒಂದು ಏಂಥಾ ತ್ವರ್ತಕವಂದ ಉಪಶಮವನ್ನೇ ವಹಾಡಿ ಉಪಶಮಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ವಾತ್ಯ ಯಾವ ಜೀವನು ಸಮೃದ್ಧಿ ಪಡೆದು ಬುನಿನಿ: ಪ್ರಪ್ನನಾಗಂತ್ತಾನೆ, ಅವನ ಅವಸ್ಥೆಯು ಅನಾದಿ-ಏಂಥಾ ದೃಷ್ಟಿಯಂತೆಯೇ ಅಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಪತ್ತೀ: ಪರೀಕ್ಷೆ ವಹಾಡಿ ತತ್ತ್ವ ಶ್ರದ್ಧೆ ವಹಾಡಿದ ನಂತರ ಅದರ ಅಭಾವ ಹೇಗಾಗುವುದಂ?

ಉತ್ತರ: ಹೇಗೆ ಒಬ್ಬ ಪ್ರರೂಪಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅದರ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ವ್ಯಾಳಕ ಅವನಿಗೆ ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆಯಂತೆ ಪ್ರತೀತಿಯಾ ಬರುತ್ತದೆ; ನಂತರ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅನ್ನಥಾ ವಿಚಾರವಾಗುವುದರಿಂದ ಆ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ಬರುವುದು. ಹೀಗಿದೆಯೋ? ಇಲ್ಲವೇ ಹೀಗಿದೆಯೋ? ಅಥವಾ ಹೇಗೆಯಿದೆ ಯಾರಿಗೆ ಗೂತ್ತು? ಅಥವಾ ಆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಅಸತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ವಿಪರೀತತೆಯಾದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಅಪ್ರತೀತಿಯಾ ಯಿಂತೆ ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರತೀತಿಯ ಅಭಾವವಾಗುವುದು. ಅಥವಾ ಮೊದಲಂತೂ ಅನ್ನಥಾ ಪ್ರತೀತಿಯೇ ಇತ್ತು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಚಾರದಿಂದ ಯಾಥಾರ್ಥ ಪ್ರತೀತಿಯಾಗಿತ್ತು; ಅದರ ಆ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಚಾರವಹಾಡಿ ಸಹಳಪ್ಪು ಕಾಲ ಕೆಲೆಯಿಲ್ಲ, ಅಗ ಅದನ್ನು ವರೆತು ಮೊದಲು ಹೇಗೆ ಅನ್ನಥಾ ಪ್ರತೀತಿಯಿತ್ತು ಹಾಗೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಅಗಿ ಹೋಯಿತೇ. ಅಗ ಆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರತೀತಿಯ ಅಭಾವವಾಗಿ ಹೋಗಂತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಮೊದಲಂತೂ ಯಾಥಾರ್ಥ ಪ್ರತೀತಿ ವಹಾಡಿತ್ತು, ಅನಂತರ ಯಾವುದೇ ಅನ್ನಥಾ ವಿಚಾರವಹಾಡಲ್ಲಿ, ಅಧಿಕ ಕಾಲ ಕೆಲೆಯಿಲ್ಲ; ಅದರ ಅಂಥದೇ ಕಮ್ಮೆದಿಂದ ಭವಿತವ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಕರಿಸಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ಆ ಪ್ರತೀತಿಯ ಅಭಾವವಾಗಿ

* ದೊಂತರಕಣಂ ರೂಪಾ? ವಿದ್ವಾಯಿಕಮ್ಮಾಣಂ ಹೇಣಿ ಮೋದರಮಣಿಃ ಇದಿಃ ಹೋತ್ತೂಣ ಮಜ್ಜೀ ಅಂತೋಮುಹುತ್ತ ಮೇತ್ತಾಣಂ ಚ್ಯಾಂ ಇರಿಕಾಮವಿಸಿಸಿರೆಣ ನಿಸೇಗಾಣಮಾಧುವಿಕರಣಮಂತರಕರಣಮಿದ ಧಾರೆ || ಜಯಾಧವಲ ಆ, ಪ, ತಿಂ ||

ಅರ್ಥ : ಅಂತರಕರಣ ಸ್ವರೂಪವೇನಿದೆ? ಉತ್ತರ : ವಿವಕ್ಷಿತ ಕರ್ಮಗಳ ಅಧಿಕ್ಷಾನ ಮತ್ತು ಉಪರಿಮ ಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಮಜ್ಜೀವತ್ತಿ ಅಂತಮುಂಹಣತ್ವಮಾತ್ರ, ಸ್ತಿಗಳ ನಿಸೇಗಾಣಮಂತರಕರಣವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅನ್ವಯಾತನವಾಯಂತು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಆ ಕಿಕ್ಕಣದ ಯಥಾರ್ಥ ಪ್ರತೀತಿಯ ಅಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದೆ ಪ್ರಕಾರ ಜೀವನಿಗೆ ಜೀನದೇವರ ತತ್ವಾಧಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿತವಾಗುವುದು; ಆದರ ಪರಿಷ್ಕೀ ಮಾಡಿ ಅವನಿಗೆ 'ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆ' ಯೆಂಬ ಶ್ರದ್ಧೆಯನಿಗಂತ್ಯದು, ನಂತರ ವೊದಲು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಆ ಯಥಾರ್ಥ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಅಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಥನವನ್ನು ಸ್ನಾಲರೂಪದಿಂದ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ 'ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿದ ವಂತ್ಯ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ' ಎಂಬುದು ಕೇವಲಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬರಂತ್ತದೆ; ಪಕ್ಷಿಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ವಂತು ಕಾರಣವು ಏಂಘಾತ್ಮಕ ಕರ್ತೃವಿದೆ. ಆದರ ಉದಯವಾದರೆ ಅನ್ವಯಿಕಾರಾದಿಕಾರಣಗಳು ದೂರಕಲಿ ಅಥವಾ ದೂರಕದಿರಲಿ, ತಾನಾಗಿಯೇ ಸಮ್ಮಾನ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಅಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಕ್ಕು ಅದರ ಉದಯವಿಲ್ಲದಾಗ ಅನ್ವಯಾರಣಗಳಂ ದೂರಕಲಿ ಅಥವಾ ದೂರಕದಿರಲಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ಸಮ್ಮಾನ ಶ್ರದ್ಧೆಯನಿಗುತ್ತದೆ. ಆಧಿರ್ಪಿಂದ ಸಮಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಂಥ ಆಂತರಂಗದ ಸಾಕ್ಷ್ಯದಶಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಭದ್ರಸ್ಥನಿಗೆ ಅಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇವನಿಗೆ ತನ್ನ ಏಂಘಾತ್ಮಕ ಶ್ರದ್ಧಾರೂಪ ಅವಸ್ಥೆಯ ತಾರತಮ್ಯದ ನಿಶ್ಚಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಅದು ಕೇವಲಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅವೇಕ್ಷೀಯಾದ ಗುಣಸ್ಥಾನಗಳ ಬದಲಾಗುವಿಕೆಯನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಮ್ಮಾನಕ್ಕಾದಿಂದ ಭೂಪ್ರಯಾದವನನ್ನು ಸಾದಿ ಏಂಘಾತ್ಮಕ ಸ್ವಯಂಬಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವನಿಗೂ ಪ್ರೇನಿ ಸಮ್ಮಾನಕ್ಕಾದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತೋಕ್ಕೆ ಪೆಂಜಲಬ್ಜಿಗಳಿಗೆತ್ತುವೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಜೀವನಿಗೆ ದರ್ಶನವೋಹದ ಮೂರು ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಸತ್ಯ ಇರಂತ್ತದೆ, ಆ ವಂಶರನ್ನು ಉಪಶಂಕಾದಿ ಪ್ರಧಿಮೋಪಶಮ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಥವಾ ಯಾವನಿಗೆ ಸಮ್ಮಾನಕ್ಕಾದ ವೋಹನೀಯಂದ ಉದಯ ಬರಂತ್ತದೆ. ಏರದು ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಉದಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನು ಕ್ಷಯೋಜಣತವಂ ಸಮ್ಮಾನಿಸ್ತೀಯಾಗುತ್ತಾನೆ; ಅವನಿಗೆ ಗಣತ್ವೇಷಿ ಹೊದಲಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮಂತ್ಯ ಅನಿವೃತ್ತಿಕರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಏಶ್ರಯೋಹನೀಯಂದ ಉದಯ ಬರಂತ್ತದೆ, ಏರದು ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಉದಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನು ಏಂಶರುಣಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತಾಗಿತ್ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಕರಣಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಾದಿ ಏಂಘಾತ್ಮಕ ಸ್ವಯಂಬಂದು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಇಂಥ ದಶಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ಷಯಾಯಿಕ ಸಮ್ಮಾನಕ್ಕಾದವನ್ನು ವೇದಕ ಸಮ್ಮಾನಿಸ್ತೀಯಾದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಆದರ ಕಥನವನ್ನು ಲ್ಲಿ ವಾಡಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಾದಿಏಂಘಾತ್ಮಕ ಸ್ವಯಂಬಂದು ವೇದಿಕು ಮಾತ್ರ ಅಂತರ್ಭಾವ ವಾತ್ರ ಉತ್ಸ್ವವ್ವಾದ ಕಿಂಚಿತ್ ನ್ನೂನ ಅರ್ಥವೈದ್ಯ ಲಪರಿಶಾಸನವಾದ ಪರಿಣಾಮವಾತ್ರ ಕಾಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಿಲ್ಲ.

ಪರಿಣಾಮಗಳ ವಿಚಿತ್ರತೆಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಓರ್ವ ಜೀವನೇ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಯಥಾತ್ಮಾತ ಜೀರಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಿಕೊಂಡು ಪ್ರೇನಿ ಏಂಘಾತ್ಮಕ ಸ್ವಯಂಬಂದು ಹೇಳಿ ನ್ನೂನ ಅರ್ಥವೈದ್ಯ ಲಪರಾವರ್ತನಾಕಾಲದವರೆಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾತ್ಮಾನೆ, ಮಂತ್ಯ ಓರ್ವನು ನಿತ್ಯನಿಗೋಂದದಿಂದ ಹೊರಹೊರಟು ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಏಂಘಾತ್ಮಕ ಹೊರಟಿಹೋದನಂತರ ಆಂತರ್ಭಾವದೂರ್ಧವಾದಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಆದರ ಕಥನವನ್ನು ಲ್ಲಿ ವಾಡಿಲ್ಲ. ಈ ಪರಿಣಾಮನ್ನು ಪರಿಣಾಮನ್ನ ಕೆಡುವುದರ ಭಯನಿರಬೆಿಕು ನುತ್ತ ಪರಿಣಾಮ ಸುಧಾರಿಸುವ ಉಪಾಯ ವಾಡಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಆ ಸಾದಿ ಏಂಘಾತ್ಮಕ ಸ್ವಯಂಬಾಲ ಏಂಘಾತ್ಮದ ಉದಯವಿದ್ದರೆ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೀನತ್ವವು ನಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಮಂತ್ಯ ತತ್ತ್ವಗಳ ಅಶ್ರದ್ಧೆಯು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅಮೇಲೆ ವಿಚಾರವಾಡದಯೇ ಅಥವಾ ಸ್ನಾಲ್ಲಿವಿಜಾರದಿಂದಲೇ ಪ್ರೇನಿ ಸಮ್ಮಾನಕ್ಕಾದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನಿಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಮಂತ್ಯ ಅಧಿಕಾಲದವರೆಗೆ ಏಂಘಾತ್ಮದ ಉದಯವಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ಅನಾದಿ ಏಂಘಾತ್ಮಕ ಸ್ವಯಂಬಂದು ದಶಯಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೆ ಈತನ ದಶಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಗೃಹಿತ ಏಂಘಾತ್ಮವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ವಾಂತಂತ್ಯನ ಮಂತ್ಯ ನಿಗೋಂದಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸುತ್ತಾತ್ಮಾನೆ. ಇದರದು ಯಾವ ಪ್ರವಾಣವಿಲ್ಲ.

ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ವ ಜೀವನು ಸಮೃದ್ಧಿದಿಂದ ಭ್ರಮಣಾಗಿ ಸಾಸಾದನದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಜಾಹೇನ್ ಒಂದು ಸರಣಿ ಉತ್ಸಾಹ ಆರು ಆವರಿಪ್ರವರಣಕಾಲ ಉಳಿಯಂತ್ವಾನೆ. ಆವನ ಪರಿಣಾಮದ ದಶೀಯನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾಲವಣತ್ರ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಜೂತಿಯ ಕೇವಲಜ್ಞಾನಗಂಡ ಪರಿಣಾಮಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅನಂತಾನುಬಂಧಿಯ ಉದಯವಿರಂತ್ವದೆ, ಆದರೆ ಏಂಥಾತ್ಮದ ಉದಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗೆಂದು ಪ್ರವರಣಗಳಿಂದ ಆದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದಂತೋಳಿಂಬುವುದು.

ಆದರಂತೆ ಒಬ್ಬ ಜೀವನಂ ಸಮೃದ್ಧಿದಿಂದ ಭ್ರಮಣಾಗಿ ಏಶ್ರಗಣಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಏಶ್ರಗೋಹನೀಯದ ಉದಯವಿರುತ್ತದೆ, ಆದರ ಕಾಲವು ವಂಧ್ಯಮಾ ಅಂತರಂಗಹೂತವಣತ್ವವಿದೆ. ಇದರ ಕಾಲವೂ ಅಲ್ಪವಿರುವುದರಿಂದ ಇದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಕೂಡ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಗಮ್ಯವಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬರಬೇಡೇನಂದರೆ ಹೇಗೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತಂ; ಅದನ್ನು ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸತ್ಯವಾಗಿ ಏಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ತತ್ತ್ವಗಳ ಶ್ರದ್ಧೆ-ಅಶ್ರದ್ಧೆಯಂತಹ ಏಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗುವುದು ಆದು ಏಶ್ರದಶಿಯಿಂದೆ.

‘ನಂಗಂತೂ ಜನದೇವರು ಹಾಗೂ ಅನ್ಯದೇವರಂಗಳೆಲ್ಲರೂ ವಂದನೆ ವಾಡಲು ಯೋಗ್ಯಿರ್ದಾರೆ’—ಎಂಬ ಇತ್ಯಾದಿ ಏಶ್ರತ್ರದ್ವಯಂತ್ರಾ ಏಂಶ್ರಗಣಸ್ತಾನವಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆಂದು ಕಿಲವರಂ ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲ; ಇದಂತೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಏಂಥಾತ್ಮದಶಿಯಿಂದೆ. ವ್ಯವಹಾರರೂಪ ದೇವಾದಿಕರ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾದವೇಲೇ ಕೂಡ ಏಂಥಾತ್ಮದಿರುತ್ತದೆ, ಆಗ ಇವನಿಗಂತೂ ದೇವ-ರೂಪದ ಯಾವ ನಿಷ್ಠಾಯಂಥೂ ಇಲ್ಲದಿರಂಪುದರಿಂದ ಇವನಿಗಂತೂ ಸ್ವಾಷಾಪಾಗಿ ವಿನಯಾಂಥಾತ್ಮದಿಂದ ತಿಳಿಯಿಂದು ಆಗಿಯಿಂದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಮೃದ್ಧಸನ್ನುವಿಬಾದ ಏಂಥಾತ್ಮದ್ವಯಿಗಳ ಕಥನ ವಾಡಿದೆ, ಪ್ರಸಂಗವಶದಿಂದ ಅನ್ಯಕಥನವನ್ನು ವಾಡಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಯೇಂಧುವಂತಾನುಯಾಯಂ ಏಂಥಾತ್ಮದ್ವಯಿಗಳ ಸ್ವರೂಪದ ನಿರೂಪಣೆ ವಣಿಕಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ನಾನಾಪ್ರಕಾರದ ಏಂಥಾತ್ಮದ್ವಯಿಗಳ ಕಥನ ವಾಡಿದೆ. ಆದರ ಪ್ರಯೋಜನವೇನಂದರೆ ಆ ನಾನಾಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯವಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಂಥದೋಷಗಳಿಂದರೆ ಅವನ್ನು ದೂರವಾಡಿ ಸಮೃದ್ಧಿತ್ವದ್ವಯಂತರಾಗಬೇಕಂ, ಇತರರ ಇಂಥ ದೋಷಗಳನ್ನೇ ನೋಡಿ-ನೋಡಿ ಕಷಾಯವರ್ಗಾರಬಂದಂ; ಏಕೆಂದರೆ ತಮ್ಮ ಒಳತ್ತಂ-ಕೆಡಕುಗಳಂತೂ ತಮ್ಮ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಂದ ಆಗಬವು. ಇತರರು ರುಚಿಯಾಳ್ಳಿವರಾಗಿ ಕಂಡರೆ ಅವರಿಗೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಉಪದೇಶವಾಡಿ ಒಲ್ಲಿಯಂತರನಾಗಿ ವಾಡಂತ್ತದು. ಆದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಪರಿಣಾಮ ಸುಧಾರಿಸುವ ಉಸಾಯ ನೂಡುಪುಡು ಯೋಗ್ಯನಿದೆ; ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ಏಂಥಾತ್ಮದ್ವಭಾವ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಸಮ್ಮಾನಿಸುವುದು ಯೋಗ್ಯನಿದೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಸಂಸಾರದ ಮೂಲವು ಏಂಥಾತ್ಮದ್ವನಿದೆ, ಏಂಥಾತ್ಮದ ಸಮಾನವಾದ ಸಾಹಸ್ರ ಜೀರೆಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಒಂದು ಏಂಥಾತ್ಮ ಮತ್ತು ಆದರ ಜೀರೆಯಲ್ಲಿ ಅನಂತಾನುಬಂಧಿಯ ಅಭಿವಾದ ಮೇಲೆ ನಲವತ್ತೂಂದಂ

ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ಬಂಧವಾಗುವುದೇ ನಿಂತು ಹೋಗಂತ್ತದೆ, ಸ್ಥಿತಿಯು ಅಂತೆಕೊಂಡಿಸಾಗರದ್ದು ಉಳಿದು ಬಿಡಂತ್ತವೆ, ಅನುಭಾಗವು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಉಳಿಯಂತ್ತದೆ ಎಂತೂ ಶಿಶ್ರಮಾಗಿಯೇ ಮೋಕ್ಷಪದವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾದಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನು ಏಂಧ್ಯಾತ್ಮದ ಸದ್ಗುಣವಿರುವಾಗ ಇತರ ಅನೇಕ ಉಪಾಯವಾದಿದರೂ ಕೂಡ ಮೋಕ್ಷವಾಗ್ರಾಹಿಗಂಪ್ಯದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಉಪಾಯದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ಏಂಧ್ಯಾತ್ಮವನ್ನು ನಾಶವಾಡಂವುದಂ ಯೋಗ್ಯವಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಪ್ರಕಾಶಕವೇಂಬ ಹೆಸರಿನ ತಾಸ್ತದಲ್ಲಿ ಜ್ಯಾನನುತಾಪಲಂಬಿಯಾದ ಏಂಧ್ಯಾತ್ಮಸ್ವಿಂಗಳ ವಿರೂಪಣೆ ನಾಡುವ ಒಳನೆಯು ಅಧಿಕಾರವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸವಾಪ್ತವಾಯಿತು.

* ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಹೆಸರು—

ಏಂಧ್ಯಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು ೧೯

ಏಂಧ್ಯಾತ್ಮ, ಹುಂಡಕಸಂಸ್ಕಾರ, ನಷ್ಟಿಸಕವೇದ, ನರಕಗತಿ, ನರಕಗತಾನುಪೂರ್ವಿ, ನರಕಾಯು, ಅಂಧಾಪ್ರಾಸ್ಯಾಪಿಕಾಸಂಕನ, ಪರ್ಕೋಂದಿಯ, ಧ್ಯೋಂದಿಯ, ತ್ರೀಂದಿಯ, ಚತುರಂಧಿಯವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಜಾತಿಗಳು, ಸ್ತುತಿ, ಆಶಾಪ, ಸೂಕ್ತ, ಆಪಯಾರಪ್ತ. ಸಾಧಾರಣ. ಅನಂತಾಸುಂಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು ೨೫

ಅನಂತಾಸುಂಧಿ ಕ್ಷುಣಿ, ಮಾನ, ಮಾಯ, ಲೋಭ; ಸ್ತುತಿ, ಸ್ತುತಿಗ್ರಂಥ, ನಿದ್ರಾವಿದ್ರಾ, ಪ್ರಚಲಾಪ್ರಚಲಾ, ದುಖಗ, ದುಸ್ಸರ, ಅನುದೇಯ, ಅಪ್ಯತಸ್ತವಿಜಾಯಿಂಗತಿ, ಸ್ತುತಿವೇದ, ನಿಂಬಿಗೋತ್ರ, ತಿಯಾಗಗತಿ, ತಿಯಾಗತ್ಯಾನುಪೂರ್ವಿ, ತಿಯಾಗಂಗಾಯು, ಉದ್ಯೋತ, (ಸ್ತುತಿಗ್ರಣಿ, ಸ್ತುತಿ, ಕಂಬುಕ, ವಾಮನ) ವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು, (ವಜ್ರಸಾರಾಜ, ನಾರಾಜ, ಅಧಿಸಾರಾಜ, ಕೀರತವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು)

ಎಂಟನೆಯ ಅಧಿಕಾರ ಉಪದೇಶದ ಸ್ವರೂಪ

ಈಗ ಏಂಥಾಣದ್ವಿಷ್ಟ ಜೀವರಂಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವಹಾಗೆದ ಉಪದೇಶವಿತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ವಹಾಡಂವುದೇ ನಿಜವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಉಪಕಾರವಿದೆ. ತೀರ್ಥಂಕರ, ಗಣಧರ ಹೊದಲಾದವರು ಕೂಡ ಇಂಥದೇ ಉಪಕಾರ ವಹಾಡಂತ್ವಾರೆ; ಆದುದರಿಂದ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅವರಂಗಳ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಉಪದೇಶ ಕೊಡಲಾಗುವುದು.

ಉಪದೇಶದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲಾವಾಗಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ವಹಾಡಃತ್ವಾರೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಯಾಥಾಪ್ರಕಾರ ಪರಿಚಯಿಸಬೇಕೊಳ್ಳುವಿದ್ದರೆ ಅನ್ಯಥಾ ವಂನ್ನಿಸಿ ವಿಜರೀತವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತನಾಗಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಉಪದೇಶದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಬ್ರಾಹ್ಮಾರು.

ಜೀವವಾತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮವಾನಯೋಗ, ಕರಣಾನಯೋಗ, ಚರಣಾನಯೋಗ, ದ್ರವ್ಯಾನಯೋಗವೆಂಬ ಈ ನಾಲ್ಕು ಅನುಯೋಗಗಳ ಮೂಲಕ ಉಪದೇಶ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ತೀರ್ಥಂಕರ-ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮೂದಲಾದ ವಂಹಾಪ್ರಾಣರ ಚಾರಿತ್ರುದ ನಿರೂಪಣೆ ವಣಾದಿರುವುದು ಅದಂ ಪ್ರಥಮವಾನಯೋಗವಿದೆ.¹ ಜೀವದ ಗುಣಾಭಾಷಣ ವಹಾಗ್ರಣಾದಿರೂಪಗಳ ವಂತ್ಯು ಕರಣಗಳ ಹಾಗೂ ತ್ರಿಲೋಕಾದಿಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ವಣಾದಿರುವುದು ಅದು ಕರಣಾನಯೋಗವಿದೆ.² ಗೃಹಸ್ಥರ-ಮಂನಿಗಳ ಧವಣಾಚರಣೆಯು ನಿರೂಪಣೆ ವಣಾದಿರುವುದು ಅದು ಚರಣಾನುಯೋಗವಿದೆ.³ ಹಂತ್ಯು ಪಂಚಾದ್ರವ್ಯ, ಸಪ್ತತತ್ತ್ವಾದಿಗಳ ಹಾಗೂ ಸ್ವ-ಪರಭೇದ ವಿಜ್ಞಾನಾದಿಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ವಣಾದಿರುವುದು ಅದು ದ್ರವ್ಯಾನಯೋಗವಿದೆ.⁴

ಅನುಯೋಗಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ

ಈಗ ಇವ್ಯಾಗ ಪ್ರಯೋಜನ ಹೇಳಬ್ರಾಹ್ಮಾರು.

ಪ್ರಥಮವಾನಯೋಗದ ಪ್ರಯೋಜನ

ಪ್ರಥಮವಾನಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರದ ವಿಚಿತ್ರತೆ, ಪ್ರಣಾ-ಪಾಪದ ಫಲ, ಮಹಾಪ್ರಾಣರ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ನಿರೂಪಕೆಯಿಂದ ಜೀವರಂಗಳನ್ನು ಧರಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಂಚ್ಯಾಬಾದ್ವಿಯಂತ್ರ ಜೀವರಂಗಳು ಕೂಡ ಅದರಿಂದ ಧರ್ಮಸನಾತ್ಮಿಯಾಗಬಾಹ್ರಾರೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಜೀವರಂಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ, ಲೌಕಿಕ ಕಾಳಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಾಹ್ರಾರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಉಪಯೋಗವು ತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಮಾತ್ರ ಪ್ರಥಮವಾನ-

¹, ರತ್ನಕರಂಡ ನಿ. ೨; ೨. ರತ್ನಕರಂಡ ನಿ. ೩. ೩. ರತ್ನಕರಂಡ ನಿ. ೪; ೪. ರತ್ನಕರಂಡ ನಿ. ೫.

ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಲೋಕ ಪ್ರಪೃತಿರೂಪದ ನಿರೂಪಣೆಯೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಅವರು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಜಾದಿಕರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪದ ಶ್ವೇಷಣೆಯನ್ನುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಹಾಪುರುಷರೆನಿಸಿದ ರಾಜಾದಿಕರ ಕಥೆಗಳೇನೂ ಇವೆ, ಅದರ ಪಾಪವನ್ನು ಬಡಿಸಿ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೂಡಿಸಿದ್ದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟ ವಾಹಂತ್ವಾರೆ; ಅದಂದರಿಂದ ಆ ಜೀವರಂಗಳು ಕಥೆಗಳ ಉಲಸೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಓದಂತ್ವಾರೆ-ಕೇಳಿತ್ವಾರೆ ವಂತ್ತಿ ಅದರಿಂದ ಪಾಪವನ್ನು ಕಿಡಕೆಂದು, ಧರ್ಮವನ್ನು ಒಳ್ಳಿಯಿದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಭಿರೂಚಿಯಂತ್ವಾರೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ತಂಚ್ಯಬಾದ್ವಿಯಂತ್ವಾರಿಗೆ ತಿಳಿಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಅನುಯೋಗವಿದೆ. ‘ಪ್ರಥಮ’ ಎಂದರೆ ‘ಅಷ್ಟಿತ್ವನ್ನು ಏಷಾದ್ವಿಷ್ಟಿ’ಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಇರುವ ಅನುಯೋಗವು ಅದು ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗವಿದೆ. ಗೋಹಂಟಿಸಾರದ ಟೀಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅಧ್ಯ ಪೂರ್ವಾರ್ಥಿ.

ಇನ್ನು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವಾಗಿರುವಂಥೆ ಜೀವರಂಗಳು ಈ ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗವನ್ನು ಓದಿದರೆ-ಕೇಳಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಇದು ಅದರ ಉದಾಹರಣೆಯಾರೂಪವಾಗಿ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಜೀವನು ಅನಾದಿನಿಧನಿಸ್ತದ್ದು ಶರೀರ ಹೊದಲಾದವು ಸಂಯೋಗಿ ಪದಾರ್ಥಗಳಿವೆಯಿಂದು ಇವನು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ವಂತ್ತು ಪೂರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವರಂಗಳ ಭವಾಂತರಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡಿದ್ದು ಅವು ಆ ತಿಳಿದೆಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾದವು. ಅದರಂತೆ ಶುಭ-ಅಶುಭ-ಶುದ್ಧೋಪಯೋಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಂತ್ತಿದ್ದನು ಹಾಗೂ ಅದರ ಘಲವನ್ನು ತಿಳಿಯಂತ್ತಿದ್ದನು. ಪೂರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಉಪಯೋಗಗಳ ಪ್ರಪೃತಿ ಚಾತ್ಮಕ ಅವುಗಳ ಘಲವು ಜೀವನಿಗಾದುದರ ನಿರೂಪಣೆ ವಹಿದೆ, ಅದೇ ಆ ತಿಳಿಯುವುದರ ಉದಾಹರಣೆಯಾಯಿತು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಂತ್ವಿಸುತ್ತದೆ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ತಿಳಿಯಂತ್ತಿತ್ವ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಜೀವದ ಅವಸ್ಥೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಇದು ಆ ತಿಳಿಯಂತ್ವಿದರ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಂತ್ವದೆಂದರೇನೇ ಉದಾಹರಣೆಯ ಅಧ್ಯವಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಓವ ಸಂಭರಣಿದ್ದ ಅವನು ಸಂಭರಿತ ಪ್ರಶಂಸೆ ವಂತ್ತು ಹೇಡಿಗಳ ನಿಂದೆಯಿರುವಂಥೆ ಯಾರೋ ಪೂರಾಣ-ಪುರಾಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿತ್ವಾರೆಯಿಂದ ಸಂಭರಣಿದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹವುಳ್ಳಜನಾಗುತ್ತಾನೆ; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಧರ್ಮಾಂತರ್ಯಾನಿದ್ದ ವನು ಧರ್ಮಾಂತರ್ಯಾಪುರುಷರ ಪ್ರಶಂಸೆ ವಂತ್ತು ಪಾಷಿಗಳ ನಿಂದೆಯಿರುವಂಥೆ ಯಾರೋ ಪೂರಾಣ-ಪುರಾಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿತ್ವಾರೆಯಿಂದ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹವುಳ್ಳಜನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ತಿಳಿಯಂತ್ವಿಸಿ.

ಕರಣಾನುಯೋಗದ ಪ್ರಯೋಜನ

ಕರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜೀವರಂಗಳ ವಂತ್ತು ಕರ್ಮಗಳ ವಿಶೇಷತೆ ಹಾಗೂ ತ್ರಿಲೋಕ ಹೊದಲಾದವುಗಳ ರಚನೆಯ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡಿ ಜೀವರಂಗಳನ್ನು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೂಡಿಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾರಾ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗ ತೂಡಿಸಿಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಜೀವರಂಗಳ ಗಣಾಳ್ವಾನ, ವಾಗಿಕಣಾ ಹೊದಲಾದವುಗಳ ವಿಶೇಷ ಹಾಗೂ ಕರ್ಮಗಳ ಕಾರಣ-ಅವಸ್ಥೆ-ಘಲಗಳು ಯಾರು-ಯಾರಿಗೆ ಹೇಗೆ-ಹೇಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಿಶೇಷ ವಂತ್ತು ನರಕ-ಸ್ವರ್ಗಗಳ ಸ್ವಾನ ಹೊದಲಾದವುಗಳ ಪರಿಚಯ ವಣಿಕೊಂಡು ಪಾಪದಿಂದ ಏಮುಖಿಯಾಗಿ ಧರ್ಮ-

ಈ ಪ್ರಥಮಂ ಏಷಾದ್ವಿಷ್ಟಿಮವ್ಯತಿಕಮಷ್ಟಿತ್ವನ್ನಂ ಮಾ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಮಾತ್ರತ್ವ ಪ್ರಪೃತ್ಯೋನುಯೋಗಿಂಧಿಕಾರಿ ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗಿ | ಜೀ. ಪ್ರ. ಚೀ. ಗಾ. ೧೬೧-೨ |

ದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಇಂಥ ವಿಭಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವು ನಿಂತಾಕೊಂಡಾಗೆ ಪಾಪ-ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಂದ ಬಿಡಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಕೂಡಲೇ ಧರ್ಮದ ಉತ್ತರ್ಯಯಂ ತಾನಾಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ; ಆ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಣಿಯಂ ಕೂಡ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಾಕ್ಷ್ಯವಾದ ಯಥಾರ್ಥ ಕಥನವು ಜಿನ ಮತದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ, ಉಳಿದೆಂದೆಗಳಲ್ಲಿ; ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜಿನವಂತದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದಂತೆ ಜಿನವಂತದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾಗುವನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಇಲ್ಲಾರು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ ಈ ಕರಣಾನುಯೋಗದ ಅಭ್ಯಾಸ ವಣಿಡುತ್ತಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಇದು ಅದರ ವಿಶೇಷಣರೂಪವಾಗಿ ಭಾಸವಾಗಂತ್ತದೆ. ತಾವು ತಿಳಿದಂತೆ ಜೀವ ಮೊದಲಾದ ತತ್ತ್ವಗಳ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಕರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ವಣಿಡಿಸ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅದೆನ್ನೋ ವಿಶೇಷಣಗಳಂ ಯಂಥಾಪ್ರಕಾರ ನಿಶ್ಚಯರೂಪವಿವೆ, ಅದೆನ್ನೋ ಉಪಚಾರ ಸಹಿತ ಪ್ರಧಾರಣಾವಿವೆ, ಅದೆನ್ನೋ ದ್ರವ್ಯ-ಕ್ಷೇತ್ರ-ಕಾಲ-ಭಾವಾದಿಗಳ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಧಾನಾದಿಗಳ ರೂಪವಿವೆ, ಅದೆನ್ನೋ ನಿಂತ್ತ-ಅಶ್ರಯಾದಿಗಳ ಆಪ್ಯಕ್ಷಾಷಣಿತವಿವೆ. ಇತ್ತಾದ್ದಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಅವನ್ನು ಇದ್ದ ಹಾಗಿಯೇ ಮನ್ನಿಸಂತ್ತ ಆ ಕರಣಾನುಯೋಗದ ಅಭ್ಯಾಸ ವಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು ನಿರ್ಮಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಒಬ್ಬನು ಇದು ರತ್ನವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದನು, ಅದರೆ ಆ ರತ್ನದ ಬಹಳಪ್ಪು ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ನಂತರ ನಿರ್ಮಲರತ್ನದ ಪರಿಕ್ಷೇ-ಕರಣಾನುತ್ತಾನೆ; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇವು ಜೀವಾದಿಗಳಿವೆಯಂದು ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಿತ್ತಿದ್ದನು, ಅದರೆ ಆ ತತ್ತ್ವಗಳ ಬಹಳಪ್ಪು ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿದರೆ ನಿರ್ಮಲ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು ನಿರ್ಮಲವಾದ ನಂತರ ತಾನೇ ವಿಶೇಷ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಇನ್ನು ಅನ್ನಸ್ವಾನದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿದರೆ ರಾಗಾದಿಗಳ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನಾಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಭದ್ರಸ್ಥಾನ ಉಪಯೋಗವು ನಿರಂತರ ಏಕಾಗ್ರವಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಈ ಕರಣಾನುಯೋಗದ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನದ ಮಾಲಕ ನೋಡಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಜ್ಞಾನವಾಗುತ್ತದೆ; ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ-ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದ್ದೇ ಭೇದವಿದ್ದು ಭಾಸವಾಗಂಪ್ರದರ್ಶಿ ವಿರಧಿತಯಿಂದಂತೆ ವಿಫಲವಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಕರಣಾನುಯೋಗದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ತಿಳಿಯಂಪುದು.

ಕರಣಾನುಯೋಗದ ಪ್ರಯೋಜನ

ಆಗ ಚರಣಾನುಯೋಗದ ಪ್ರಯೋಜನ ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ. ಚರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರ ಧರ್ಮದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಕೆ ವಣಿಡಿ ಜೀವರಂಗಳನ್ನು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾರಂ ಹಿತ-ಅಹಿತಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಂಪುದಿಲ್ಲ, ಹಿಂದಿನ ಮೊದಲಾದ ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವರರಿರುತ್ತಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೂ ಆ ಪ್ರಕಾರದ ಉಪಯೋಗ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ; ಅದನ್ನು ತಿಳಿದಂತೆ ಧರ್ಮದ ಅರ್ಥರಳಿ ವಣಿಡುವುದರ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದ ಜೀವರಂಗಳು ಗೃಹಣಿಸುತ್ತಂತ್ರ ನಂತ್ರ ಮಂನಿ-ಧರ್ಮದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಮಿಂದ ಯಾವುದು ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ ಆ ಧರ್ಮಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ.

ಇಂಥ ಸಾಧನದಿಂದ ಕಣಾರ್ಯಗಳಂ ಮಂದವಾಗಂತ್ರ ಚೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಫಲದಲ್ಲಿ ಕಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಿಲಿ ಪಡೆ

ಯಾವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಾಯ್ಯವನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ಹಂತ್ರು ಇಂಥ ಸಾಧನದಿಂದ ಚಿನಮಂತದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಉಳಿದುಬಿಡುತ್ತದೆ, ಅಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಯ್ಯಿಯನಾಗುವುದಿದ್ದರೆ ಆಗಿಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಹಂತ್ರು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ ಚರಕಾನಂಯೋಗದ ಅಭ್ಯಾಸ ವಾಡುವವರಿಗೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಅಜರಣೆಗಳು ತಮ್ಮ ವೀತರಾಗ ಭಾವನೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕದೇಶ ಹಾಗೂ ಸರ್ವದೇಶ ವೀತರಾಗತೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಇಂಥ ಶಾರ್ವವಕದಶೆ-ಪಂಚಿದಶೆಗಳಾಗುತ್ತದೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಇವುಗಳ ತಿಮಿತ್ತು-ನೈಮಿತ್ತಿಕತನವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಶಿಳಿದುಕೊಂಡು ಶಾರ್ವವಕಧವು-ಪಂಚಿಧವು ದ ವಿಶೇಷ ಪರಿಚಯವನಾಡಿಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ವೀತರಾಗಭಾವವಾಗಿದೆ ಹಾಗೆ ತಮಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅಂಶದಲ್ಲಿ ವೀತರಾಗತೆಯನಾಗುತ್ತದೆ ಅದನ್ನು ಕಾಯುಕಾರಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಲುತ್ತಾರೆ; ಎಷ್ಟು ಅಂಶದಲ್ಲಿ ರಾಗವು ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಅದನ್ನು ಹೇಯಂವೆಂದು ತಿಳಿಯಲುತ್ತಾರೆ ಹಂತ್ರು ಸಂಪೂರ್ಣ ವೀತರಾಗತೆಯನ್ನು ಪರವಾಧವೇ ವೆಂದು ವಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಚರಕಾನಂಯೋಗದ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ.

ದ್ರವ್ಯಾಸುಂಯೋಗದ ಪ್ರಯೋಜನ

ಈಗ ದ್ರವ್ಯಾಸುಂಯೋಗದ ಪ್ರಯೋಜನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದ್ರವ್ಯಾಸುಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಹಂತ್ರು ತತ್ತ್ವಗಳ ನಿರೂಪಣೆಗಳನ್ನು ಜೀವರಗಳನ್ನು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾರೂ ಜೀವ ಮೂದಲಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ, ತಮ್ಮನ್ನು-ಪರವನ್ನು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ದಿಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಂ-ದೃಷ್ಟಾಂತ-ಯಾಕ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾಣ-ನಯಹಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತೀತಿಯಾಗಿ ಬಿಡುವಂತೆ ತೊರಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತೇವುಂ ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನ್ಯವಾತದ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ತತ್ತ್ವದಿಗಳು ಅಸತ್ಯವಾಗಿ ಭಾಸವಾಗುವವು ಅಗಜವನವತದ ಪ್ರತೀತಿಯನಾಗುವುದು ಹಂತ್ರು ಅದರ ಭಾವವನ್ನು ಪರಿಚಯವನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಭ್ಯಾಸ ವಾಡಿದರೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಯ್ಯಿಯನಾಗಿ ಬಿಡುವುದು.

ಅದರಂತೆ ಯಾರಿಗೆ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ ಅವರು ದ್ರವ್ಯಾಸುಂಯೋಗದ ಅಭ್ಯಾಸ ವಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ಅನುಕರಿಸಿ ಆ ಎಲ್ಲ ಕಥನದ ಪ್ರತಿಭಾಸವಾಗುವುದು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಯಾವನೋ ಸೀವೆನು ಒಂದು ವಿದ್ಯಾಕಲಿಯಲುತ್ತಾನೆ, ಆದರೆ ಅದರ ಅಭ್ಯಾಸ ವಾಡಂತಿದ್ದರೂ ಅದು ಸ್ವರಣಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ, ವಾಡದಿದ್ದರೆ ಮರೆತುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇವನಿಗೆ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರ ಪ್ರತಿಪಾದಕವಾದ ದ್ರವ್ಯಾಸುಂಯೋಗದ ಅಭ್ಯಾಸ ವಾಡಂತಿದ್ದರೆ ಆ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು ಉಳಿಯಾತ್ತದೆ; ವಾಡದಿದ್ದರೆ ಮರೆತುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಸಂಕ್ಷೇಪರೂಪದಿಂದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವಾಗಿದ್ದ ಅದು ನಾನಾಯಾಕ್ತಿ-ಹೇಳಂ-ದೃಷ್ಟಾಂತಾರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಶಿಧಿಲತೆಯು ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಹಂತ್ರು, ಈ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ರಾಗಾದಿಗಳಂ ದೂರವಾಗುವುದರಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ದ್ರವ್ಯಾಸುಂಯೋಗದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ತಿಳಿಯಂವುದು.

ಅನುಯೋಜನೆಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ವಿಧಾನ

ಈಗ ಈ ಅನುಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಹ್ಯಾಜ್ಯಾಸವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ವಿಧಾನ

ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮೂಲಕಥಿಗಳು ಹೇಗೆಯೇ ಅವನ್ನು ನಿರೂಪಣೆ ವಣಿಡುತ್ತಾರೆ. ಮಂತ್ರ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಅನಂತರಿಸಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗುತ್ತದೆ; ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವಂತೂ ಇದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುತ್ತವೆ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥ ಕೆತ್ತುವಿನ ವಿಚಾರಕ್ಕನಂಸರಿಸಿ ಇರಿತ್ತವೆ; ಅದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವು ಅನ್ಯಥಾ ಇರಿತ್ತದಿಲ್ಲ.

ಹೇಗೆಂದರೆ ತೀಥ್ರಂಕರ ದೇವರಾಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಬರುವ ಕಥೆಯಂತೂ ಶತ್ತಮಾನದಿನ್ನು ಇನ್ನು ಸ್ತುತಿ ವಾಗಿದ್ದಿದ್ದಿರ ವಾಯಾಮಾನ ವಾದಿದೆ; ಅಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಅನ್ಯ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಸ್ತುತಿ ವಾದಿರು ವ್ಯಾದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಾಗಳು ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೇ ಸ್ತುತಿ ವಾದಿರಂದಂತೆ ಬರೆಯಾತ್ಮಾರೆ; ಅದರೆ ಸ್ತುತಿರೂಪದ ಪ್ರಯೋಜನವು ಅನ್ಯಥಾ ಇರಿತ್ತದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಯಾರದೋ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಭಾಷಣೆಯು ಅನ್ಯ ಪ್ರಕಾರದಿಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥ ಕರ್ತರು ಅನ್ಯಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದವರು; ಅದರೆ ಒಂದೇ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ನಗರ, ಸಂಗ್ರಹಾದಿಗಳ ಹೇಸರಂಗಳು ಯಾಥಾವತ್ತಾಗಿಯೇ ಇರಿತ್ತವೆ. ಮಂತ್ರ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಹೀಗೆನಾಧಿಕ ಪ್ರಯೋಜನದ ಪ್ರೋಫೆಸನೆ ವಾಡುತ್ತ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ವೊದಲಾದು ವನ್ನು ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ತಿಳಿಯಿವುದು.

ಮಂತ್ರ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಪ್ರಸಂಗರೂಪ ಕಥೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಕ್ಕನಂಸರಿಸಿ ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ 'ಧರ್ಮಪರೀಕ್ಷೆ' ಯಾಲ್ಲಿ ಮೂಲವಿರ ಕಥೆ ಬರುತ್ತದೆ, ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ವಾನೋವೇಗನೇ ಹೇಳಿದ್ದನೆಂಬ ನಿಯಮ ವಿಲ್ಲ; ಅದರೆ ಮೂಲವಿರತನದ ಪ್ರೋಫೆಸನೆ ವಾಡಂಥ ಕಥೆಯನ್ನು ಯಾರೋ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರೋಫೆಸನೆ ವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿದೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಯಿವುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಜ್ಯೇಂಜ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಯಾಥಾರ್ಥಕಥನವು ಸಂಭವವಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ ?

ಉತ್ತರ: ಒಂದು ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದಾಗಿ ಪ್ರಕಟ ವಾಡುವುದರ ಹೇಸರು ಅನ್ಯಥಾ ಇದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ನಿಈನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಂದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ಅವನು ಅವೇ ಆಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿತ್ತದಿಲ್ಲ, ಅದರೆ ಅದೇ ಪ್ರಯೋಜನಸಹಿತ ಹೇಳಿದರೆ ಅವನನ್ನು ಏಂಥಾ ವಾದಿಯೇಂದು ಹೇಳಿತ್ತದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಿವುದು. ಒಂದು ಹೇಳಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿಂದ ಹಾಗೆ ಬರೆಯಾವ ಸಂಪ್ರದಾಯಿವಿದ್ದರೆ ಬಬ್ಬನು ಹಲವು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ವೃಂಡಾಗ್ರಂಥಂತೆನ ವಾಡಿದ್ದು ಅದೆಲ್ಲದರ ವರ್ಣನೆ ವಾಡುವುದರಿಂದ ಗ್ರಂಥವು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು, ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಬರೆಯಾದರುವುದರಿಂದ ಅದರ ಭಾವವು ಭಾಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವೃಂಡಾಗ್ರಂಥ ಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಪ್ಪ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ ವೃಂಡಾಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕಥನ ವಾಡುವರು, ಸರಾಗ ಪ್ರೋಫೆಸಿಯ ಕಥನ ವಾಡಲಾರರು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನವು ಅನ್ಯಥಾ ಆಗದಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಆಯಾಥಾರ್ಥವೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇತರದೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಯಿವುದು.

ಮಂತ್ರ ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಯಾವುದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತೆಯಾರುವುದಂ ಅದರದೇ ಪ್ರೋಫೆಸನೆ ವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಒಬ್ಬನು ಉಪವಾಸ ವಾಡುವನು, ಅದರ ಘಳಿವು ಅಲ್ಪವಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ಅನ್ಯ ಧರ್ಮಪರಿಣಿತಿಯ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ವಿಶೇಷ ಉಳ್ಳಿಪದದ ಬ್ರಹ್ಮಾಯಾಗಿವುದು, ಅಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಉಪವಾಸದ ಘಳಿವಂದೇ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿದುವನ್ನು ತಿಳಿಯಿವುದು.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಒಬ್ಬನು ಶಿಳಪದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಗಿಯನ್ನು ದೃಢವಾಗಿಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಾಮಸ್ವಾರ ಮಾಂತ್ರದ ಸ್ವರದ ವಾಡಂವನು ಮಾತ್ರ ಅನ್ಯಧರ್ಮ-ಸಭಾನ ವಾಡುವುದರಿಂದ ಅವನ ಕಛ್ವವು ದೂರವಾಗಿ ಅತಿಶಯಿವು ಪ್ರಕಟವಾ

ನುವ್ವೆದು, ಅಲ್ಲಿ ಅವುಗೆಳೆ ಫಲವೇ ಹಾಗೆ ಅಗಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಕರ್ಮದ ಉದಯಾದಿಂದ ಅಂಥರೂಹಿಗಳಿಗೆ; ಆದಾಗ್ಯೂ—ಅವನ್ನು ಆ ಶೀಲಾದಿಗಳ ಫಲವೆಂದೇ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದೇ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವನೋ ಸಿದ್ಧನು ಪಾಪಕ್ಕಿರು ವಾಡಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಆದರದೇ ಫಲವು ಹಾಗೆ ಅಗಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಬೇರೆ ಕರ್ಮದ ಉದಯಾದಿಂದ ನೀಂಜಿಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ತಿನಾಗಿವನು ಅಥವಾ ಕರ್ಮಾದಿಗಳಾಗಿವು; ಅದನ್ನು ಅದೇ ಪಾಪದ ಫಲವೆಂದು ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ತಿಳಿಯುವುದು.

ಶ್ರೀ: ಇಂಥ ಅಸತ್ಯ ಫಲವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ; ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಕಥನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರವರ್ಣಣ ವಾಡಂವುದು ?

ಉತ್ತರ: ಅಚ್ಚಾನೀ ಜೀವನು ಅಧಿಕ ಫಲವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಲ್ಲಿದೆ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪಾಪರಿಂದ ಭಯ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನಂತಹ ಕಲ್ಯಾಣ ವಾಡುವ ಸಲಂವಾಗಿಯೇ ಇಂಥ ವರ್ಣನೆ ವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಪಾಪದ ಫಲವೆಂದು ಮತ್ತು ಪಾಪದ ಫಲವನ್ನು ಧರ್ಮದ ಫಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಅಸತ್ಯವಾಗುವುದು; ಆದರೆ ಹಾಗೂತ್ತೂ ಇಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಹತ್ತು ಪ್ರರಂಷರ್ಣ ಸೇರಿ ಒಂದು ಕಾರ್ಯ ವಾಡಿದರೆ ಅದನ್ನು ಉಪಚಾರದಿಂದ ಒಬ್ಬನೇ ಪ್ರರೂಪನು ವಾಡಿದನೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಯಾರೋ ಹಿರಿಯರೂ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕಾರ್ಯ ವಾಡಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಜಾಕಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಉಪಚಾರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಮಾಡಿದರಿಂದು ಹೇಳಬುವುದರಲ್ಲಿ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಧಿಕ ಶಂಭ ಇತ್ತೂ ಅಶಂಭ ಕಾರ್ಯಗಳ ಫಲವು ಒಂದಾದುದನ್ನು ಉಪಚಾರದಿಂದ ಒಂದು ಶಂಭ ಮತ್ತು ಅಶಂಭ ಕಾರ್ಯದ ಫಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಅನ್ಯ ಶಂಭ ಪ್ರಾತ್ಮ ಅಶಂಭ ಕಾರ್ಯದ ಫಲವಾಗಿರಿಂದನ್ನು ಒಂದು ಜಾಕಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಉಪಚಾರವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಬೇರೆ ಶಂಭ ಮತ್ತು ಅಶಂಭಕಾರ್ಯದ ಫಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ದೋಷವಿಲ್ಲ.

ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಿಲವೆಡ ವ್ಯವಹಾರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಿಲವೆಡ ನಿಶ್ಚಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಚಾರ ರೂಪವಾಗಿ ವ್ಯವಹಾರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ವಾಡಲಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಇದನ್ನು ಪ್ರವರ್ಣಣ ವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ವಾನಿಸುಬಂಧಿಸಬಾರದು; ತಾರತಮ್ಯದ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಕರಣಾನಯೋಗದಲ್ಲಿ ವಾಡಿದೆ, ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಲುವುದು.

ಪ್ರಥಮವಾದ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಉಪಚಾರರೂಪವಾಗಿ ಒಂದು ಧರ್ಮದ ಅಂಗಿದ್ದ ಹೇಳಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಧರ್ಮವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಶಂಕೇ-ಕಾಂಕ್ಷಾದಿಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಸಮೃಕ್ತವಾಗಿಯೇಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಂಕೇ-ಕಾಂಕ್ಷೆ ವಾಡಿದರಿಂದವರಿಂದೇನು ಸಮೃಕ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಸಮೃಕ್ತವಾದ ತತ್ತ್ವಶರ್ದ್ಯದ್ವಾರಾ ಹೇಳಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ವ್ಯವಹಾರ ಸಮೃಕ್ತದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಸಮೃಕ್ತದ ಉಪಚಾರ ವಾಡಿದೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರ ಸಮೃಕ್ತದ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ವ್ಯವಹಾರ ಸಮೃಕ್ತದ ಉಪಚಾರ ವಾಡಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಉಪಚಾರದ ವಾಲಕ ಸಮೃಕ್ತವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ.

ಜೈನಶಾಸ್ತ್ರದ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಅಂಗವನ್ನು ತಿಳಿದ ಹೇಳಿ ಸಮೃಗ್ಂಘನವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಂತಯಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞನವಾದ ನಂತರ ಸಮೃಗ್ಂಘನವಾಗುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೊದಿನಂತೆ ಉಪಚಾರದಿಂದ ಸಮೃಗ್ಂಘನ ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ.

ಅದರಂತೆ ಯಾರಾದೂದರೂ ಒಳ್ಳಿಯಂ ಆರ್ಥರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಮೃಕ್ತಾರ್ಥವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಯಾವನಾದರೂ ಜೈನಧರ್ಮ ಅಂಗಿಕಾರ ವಾಡಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಹಿರಿ-ಕಿರಿಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಗ್ರಹಣ ವಾಡಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಶಾರವಕನೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಶಾರವಕನಂತಹ ಪಂಚಮ ಗುಣಸ್ಥಾನವಾದತೀರ್ಥಯಾದ ಹೇಳಿ ಆಗುತ್ತದೆ; ಆದಾಗ್ಯೂ ಹೊದಿನಂತೆ ಉಪಚಾರದಿಂದ ಇವನನ್ನು ಶಾರವಕನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಉತ್ತರ ಪ್ರರಾಣದಲ್ಲಿ

ಶ್ರೀಷ್ಟಕನನ್ನು ಶ್ರಾವಕೋತ್ಸವಾನಂದದ ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಅವನು ಅಸಂಯಂತನಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಜ್ಯೇಂಧುವುದರಿಂದ ಹೇಳಿದೆ. ೫೧೯ ಇತರೆಡೆಯೂ ತಿಳಿಯುವುದು.

ಇನ್ನು ಸಮೃದ್ಧವಿಲ್ಲದೆ ವಾನಿಲಿಂಗ ಧಾರಣ ವಾದುವವನಿಗೆ ಹಂತು ಧ್ರುವದಿಂದಲೂ ಅತಿಚಾರವೇಕಗು. ತುರುವವನಿಗೆ ವಾಂನಿಯಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಾನಿಯಂತಹ ಆರನೆಯು ಗುಣಸ್ಥಾನಾವರ್ತಿತಾದ ನಂತರದೇ ಆಗುತ್ತಾನೆ; ಆದಾಗೂ ವೊದಲಿನಂತೆ ಉಪಚಾರದಿಂದ ಅವನನ್ನು ವಾನಿಯಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಸಮವಸರಣ ಸಭೆಯಂಲ್ಲಿ ವಾನಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಅವರೆಲ್ಲರು ಶುದ್ಧ ಭಾವಲಿಂಗಿ ವಾನಿಗಳಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ವಾನಿಲಿಂಗಧಾರಣ ವಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರನ್ನು ವಾನಿಯಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿದೆಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಯುವುದು.

ಅದರಂತೆ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಂದಿಂದಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಅನುಚಿತ ಕಾರ್ಯ ವಾಡಿದರೆ ಅದರದೂ ಪ್ರಶಂಸಿ ವಣಿಕತ್ವಾರ್ಥ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಬಿಷ್ಪು ಕೂಪಾರಸು ಧರ್ಮಾನ್ಯಾಗದಿಂದ ವಾನಿಗಳ ಉಪಸರ್ಗವನ್ನು ದೂರ ವಾಡಿದನು; ಆದರೆ ವಾಂನಿ ಪದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಈ ಕಾರ್ಯ ವಾದುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳು ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮಾಂದಲ್ಲಿ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. ಹಂತು ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮಾಂದ ವಾಂನಿ ಧರ್ಮವು ಉನ್ನತವಿದೆ, ಅಂಥ ಉನ್ನತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಕೇಳಿದೆಂದು ಅಂಗೀಕಾರ ವಾಡಿರುವುದು ಅಯೋಗ್ಯವಿದೆ; ಆದರೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾಂಗದ ಮುಖ್ಯತಯಾಂದ ಬಿಷ್ಪು ಕೂಪಾರರ ಪ್ರಶಂಸೆ ವಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಭಿಲರಿಂದ ಇತರರು ಉನ್ನತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಕೇಳು ಧರ್ಮದ ಅಂಗೀಕಾರ ವಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಗೊಲ್ಲನು ವಾಂನಿಯಂನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಾಂದ ಕಾರ್ಯಾಸಿದನು. ಅವನು ಕರುಣೆಯಾಂದ ಈ ಕಾರ್ಯ ವಾಡಿದನು; ಆದರೆ ಬಂದಿರಂತ ಉಪಸರ್ಗವನ್ನು ದೂರ ವಾಡಿದನು, ಸಹಜ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಶೀತಾದಿಗಳ ಪರೀಕ್ಷಣವಾಗುತ್ತದೆ ಆದನ್ನು ದೂರ ವಾಡಿದ ಹೇಳಿ ರತಿ ವಾನ್ನಿಸಿದ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಆವರಿಗೆ ರತಿ ವಾಡುವುದಿರಲಿಲ್ಲ, ಆಗ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಉಪಸರ್ಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಶೀತಾದಿಗಳ ಉಪಚಾರ ವಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಗೊಲ್ಲನು ಅವಿವೇಕಿಯಾದ್ದು ಕರುಣೆಯಾಂದ ಈ ಕಾರ್ಯ ವಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಅವನ ಪ್ರಶಂಸೆ ವಾಡಿದೆ; ಆದರೆ ಈ ಭಿಲದಿಂದ ಇತರರು ಧರ್ಮಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧವಿರುವ ಕಾರ್ಯವಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಹಂತು ಪಜ್ರಕರಣ ದೂರೆಯಾ ಸಿಂಹೇಂದರ ದೂರೆಗೆ ನಂಬಿ ವಾಡಲಿಲ್ಲ, ಉಂಗುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮಂಜು-ಷ್ಟೈದ್ದನು; ಆದರೆ ದೂರೆ-ದೂರೆ ಸಮೃದ್ಧಿಗಳು ದೂರೆಗಳಿಗೆ ನಂಬಿ ವಾಡುವುದಾಗಿತ್ತಾರೆ, ಆದರಲ್ಲಿ ದೂರೆವಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಉಂಗುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮಂಜುದೂ ಅವಿನಯಂವಾಗುತ್ತದೆ, ಯಂಥಾಪ್ರಕಾರದ ವಿಧಿಯಾಂದ ೫೧೯ ಪ್ರತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ದೂರೆಷಿದೆ; ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅಂಥ ಜ್ಯೇಂಧುನವಿರಲಿಲ್ಲ, ಅವನಿಗಂತೂ ಧರ್ಮಾನ್ಯಾಗದಿಂದ ‘ನಾನು ಇತರಿಗೆ ನಂಬಿ ವಾಡಲಾರೆ’ನೆಂಬ ಬಂದ್ದಿಯಾತ್ಮ; ಆದರಿಂದಾಗಿ ಅವನ ಪ್ರಶಂಸೆ ವಾಡಲಾಗಿದೆ; ಆದರೆ ಈ ಭಿಲದಿಂದ ಇತರರು ಇಂಥ ಕಾರ್ಯ ವಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಅದರಂತೆ ಅದೆಷ್ಟೂ ಪ್ರರುಷರು ಪ್ರತಾರಿಕರ ಪ್ರಾಣಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಅಥವಾ ರೋಗ-ಕಷ್ಟ ವೊದಲಾದುವನ್ನು ದೂರವಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಚೈತ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಾಚಾರಿಗಳನ್ನು ಪಾಡುವರು, ಸೌತ್ತಾದಿಗಳನ್ನು ವಾಡುವರು, ನಮಸ್ಕಾರ ವೀರತ್ವದ ಸ್ವರ್ಗರಣ ವಾಡಂವರು; ಆದರೆ ೫೧೯ ವಾಡುವುದರಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿತಗಳಾದ ಅಭಿವಾಗುತ್ತದೆ, ನಿದಾನಂಧ ನಾದು ಅರ್ಥಧಾರ್ಥಾನಾಗುತ್ತದೆ, ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಪಾಪದ ಪ್ರಯೋಜನವೇ ಇರಂಬಿದಿಂದ ಪಾಪದ ಬಂಧವೇ ಆಗುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ವೀರಿತಿರಂಗಿಯೂ ಕೂಡ ಅಧಿಕ ಸೂಪಬಂಧದ ಕಾರಣ ವಾದ ಕಾದೇವಾದಿಗಳ ಪ್ರಾಚೀಯನ್ನಂತಹ ವಾಡಲಿಲ್ಲ, ಇಷ್ಟ ಅವರ ಗುಣಗ್ರಹಣ ವಾಡಿ ಅವರ ಪ್ರಶಂಸೆ ವಾಡಂತ್ತಾರೆ. ಈ ಭಿಲದಿಂದ ಇತರರು ಲೋಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಧರ್ಮಸಾಧನ ವಾಡುವುದು ಯಂತ್ರವಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅನ್ವಯವೂ ತಿಳಿಯುವುದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಥಮನಾಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಸಹಿತ ವಿಭಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಭಾರ್ಯಾ ಪರಮಾರ್ಥ ಕಾರಣದಿಂದ ಬಂದಿರುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕರಣಾನುಯೋಗದ ವ್ಯಾಪಾರ ಸದ್ಯ ವಿಧಾನ

ಕೇಗ-ಕರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದ ವ್ಯಾಪಾರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ.

ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಹೇಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ ಹಾಗೆ ಕರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ, ಆದರೆ ಜೀವನಿಗೆ ಕಾರಣಕಾರಿಯಾದ ಜೀವ-ಕರಣಾದಿ-ಗಳ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಲೋಕ ಮೊದಲಾದವರು ನಿರೂಪಣೆಯೇ ಏದರಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸ್ವರೂಪನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡಂವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ವಚನಗೊಳಿಸಿರವಾಗಿ ಅದ್ವಿತೀಯನ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೆಲಬ್ಬಾವವು ಭಾಸವಾಗಿದೆ ಆ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಕೋಚನಾದಿ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣಾ-ಥಿವಾಗಿ ಜೀವದ ಭಾವಗಳ ಅರ್ಥಕ್ಕೆಯಿಂದ ಗುಣಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಆ ಭಾವಗಳು ಅನಂತಸ್ವರೂಪ ಸಹಿತವಿದ್ದು ವಚನಗೊಳಿಸಿರಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳವು ಭಾವಗಳ ಒಂದು ಜಾತಿ ಮಾಡಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗುಣಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಜೀವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕಾರಗಳೂ ಅನೇಕವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ವಳಿವುವಾಗಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮಾರ್ಗಣಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡಿದೆ ವಂತ್ಯು ಕರಂಪರಮಾಣಿಗಳು ಅನಂತ ಪ್ರಕಾರದ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಯಂತ್ರವಿದ್ದು ಅವರು ಲ್ಲಿ ಬಹಳವು ರಿಂದು ಜಾತಿ ವಾಡಿ ಎಂಟು ವಂತ್ಯು ನಾರರಲವತ್ತಿಂಟಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಶ್ರೀಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರಚನೆಗಳಿಂದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಂಬಿರಚನೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಅನಂತ ಭೇದಗಳಿಂದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಮೂರು ಭೇದ ವಂತ್ಯು ಇವು-ಗಳ ಇವ್ಯತ್ಯೋಂದು ಭೇದಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿದರೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಯಂತ್ಯಾದಂ.

ಅದರಂತೆ ವಸ್ತುವಿನ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕಾಲ, ಭಾವ ಮೂಲಪಾದವು ಅವಿಂಡವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದ್ವಿತೀಯನಿಗೆ ಅವರು ನ್ಯಾನಾಧಿಕ ಜ್ಞಾನವಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರದೇಶ, ಸಮಯ, ಅವಿಭಾಗ-ಪ್ರತಿಕ್ಷೇದಾದಿಗಳ ಕಲ್ಪನೆವಾಡಿ ಕರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರವಣಿಸಿದ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡಂತ್ಯಾದಾರೆ. ವಂತ್ಯು ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ-ಭಿನ್ನ ಗುಣಗಳ ಹಾಗೂ ಪರಮಾರ್ಥಗಳ ಭೇದವಾಡಿ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಜೀವ-ಪ್ರತಿಕ್ಷೇದಾದಿಗಳು ಭಿನ್ನ-ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಂಬಂಧಾದಿಗಳ ವಂಂಬಳ ಅನೇಕ ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ಮಾದ ಗತಿ, ಜಾತಿ ಮೊದಲಾದ ಭೇದಗಳನ್ನು ಒಂದು ಜೀವನಿಗೆಂದು ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಮಂಬಿತೆಯೋಡಿವೆಯಿಂದು ತಿಳಿಯಂತ್ಯಾದಾ, ಏಕೆಂದರೆ ವ್ಯವಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ವಿಶೇಷ ತಿಳಿಯಂದ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೇಡೆ ನಿತ್ಯಯವಣಿನೆಯೂ ಕಂಡಂಬರುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಜೀವಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ-ಭಿನ್ನ ಇವ್ಯತ್ಯೋಂದು ದ್ರವ್ಯಗಳ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಯಾಥಾರ್ಥಿಕವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಕರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿರುವ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವುತ್ತೂ ಭದ್ರಸ್ಥಾನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ-ಅನಂತವಾಗಿದ್ದಾದ ಗೊಳಿಸಿರಬಾಗುತ್ತದೆ, ವಂತ್ಯು ಗೊಳಿಸಿರಬಾಗದ ಅವರು ಅಜ್ಞಾನಪ್ರವಣಿಸಿದ ಮೂಲಕ ಮನ್ಯಾಸುವುದು. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಜೀವ-ಪ್ರತಿಕ್ಷೇದಾದ ಸ್ಥಳ ಅಧಿಕಾರಿಸುತ್ತಾನ್ಯಾದ ಪರಮಾರ್ಥಗಳು ವಂತ್ಯು ಘಟಾದಿ ಪರಮಾರ್ಥಗಳು ನಿರೂಪಣೆಯಾಗಿವೆ ಅವರು ಜೀವಗಳಿಂದ ಪರಮಾರ್ಥ ಅನುವಣಾದಿಗಳಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ; ಆದರೆ ಪ್ರತಿಷಾಮಾಯ ದಲ್ಲಾಗುವ ಸೂಕ್ತಪರಿಣಂಬಂದ ಅವರು ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ-ರಾಹಸ್ಯಾದಿಗಳ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡಿದೆ ಅವರು ಅಜ್ಞಾನಿಯಂತೆ ಪ್ರವಣಿಸಬಾಗುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇತರರೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಯಂತ್ಯಾದಾ.

ಕರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಸ್ಥಾನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಅನುಸಂಧಿ ವಣಿನೆ ವಾಡದೆ, ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಗವ್ಯ ವದ್ವಾ

ಧರ್ಮಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡಿದೆ. ಅದೆಷ್ಟು ಜೀವರುಗಳು ದೃವಾದಿಗಳ ವಿಚಾರವನಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಾರಿ-ಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ; ಅದರೆ ಅವರ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧಿಬಾರಿತ್ವದ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಂದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಏಂಥಾದ್ವಿಷಿಗಳಿಂದು - ಅವೃತಿಗಳೇಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಅದೆಷ್ಟು ಜೀವರುಗಳು ದೃವಾದಿಗಳ ಕಾಗೂ ಪ್ರತಾರಿಗಳ ವಿಚಾರದಿಂದ ರಹಿತರಿದ್ದು, ಅನ್ಯಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂತ್ತು ನಿದ್ವಾದಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಿಭಾಗಿಸಿರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ಅದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧಿ ಮೊದಲಾದ ಶಕ್ತಿಯ ಸದ್ಯಾವಿರಂತ್ವದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಿಗಳಿಂದು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಗಳಿಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ.

ಒಂದು ಜೀವನಿಗೆ ಕಷಾಯಗಳ ಪ್ರಪೃತ್ಯಿಯು ಅಧಿಕವಿದ್ದರೆ ವಂತರ್ಪ ಅವನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಷಾಯ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ವಂದಕಷಾಯಿಯೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಒಂದು ಜೀವನಿಗೆ ಕಷಾಯಗಳ ಪ್ರಪೃತ್ಯಿಯು ಅಲ್ಲವಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಷಾಯಶಕ್ತಿಯು ಅಧಿಕಾದ್ಯದರೆ ಅವನನ್ನು ತೀವ್ರಕಷಾಯಿಯೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ, ಹೇಗೆಂದರೆ ವ್ಯಂತರ ಮೊದಲಾದ ದೇವಗಳು ಕಷಾಯಗಳಿಂದ ನಗರನಾಶ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯ ವಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಕಷಾಯ ಶಕ್ತಿಯೆಂದ ಆವರಿಗೆ ಹೀತ ಲೇತ್ತೇ ಹೇಳಿದೆ. ಇನ್ನು ಏಕೀಂದ್ರಿಯಾ ಮೊದಲಾದ ಜೀವಗಳು ಕಷಾಯ ಕಾರ್ಯ ವಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಾರಿದಿದ್ದರೂ ಅಧಿಕ ಕಷಾಯ ಶಕ್ತಿಯೆಂದ ಆವರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣ ಲೇತ್ತೇ ಹೇಳಿದೆ, ಅಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯ ದೇವಗಳು ಅಲ್ಲಕಷಾಯರಾಖಾವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅದರೆ ಅಧಿಕ ಕಷಾಯ ಶಕ್ತಿಯೆಂದ ಆವರನ್ನು ಅಸಂಯುಮಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ವಂತ್ತು ಪಂಚವಿಂಣಿಸ್ತಾನಾವರ್ತಿಗಳು ವ್ಯಾಪಾರ, ಅಬ್ರಹಂ ಮೊದಲಾದ ಕಷಾಯಶಕ್ತಿರೂಪವಾಗಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅದರೆ ಮಂದಕಷಾಯ ಶಕ್ತಿಯೆಂದ ಆವರಿಗೆ ಹೀತಸಂಯುಮಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅನ್ಯತ್ರ ತಿಳಿಯಾಗುವುದು.

ಒಬ್ಬ ಜೀವನಿಗೆ ವಂನ-ವಚನ-ಕಾರ್ಯಗಳ ಜೀವ್ಯೇಯು ಅಲ್ಲ ಪ್ರವಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕವರ್ಣಕರ್ತರಾ ಶಕ್ತಿಯ ಅಬೇಕ್ಕೆಯೆಂದ ಅವನಿಗೆ ಅಧಿಕ ಯೋಗ ಹೇಳಿದೆ. ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಅಧಿಕ ಜೀವ್ಯೇಯಿಲ್ಲ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶಕ್ತಿಯ ಹೀನತೆಯೆಂದ ಅಲ್ಪಯೋಗ ಹೇಳಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಕೇವಲಿಗಳು ಗಮನಾದಿ ಶ್ರೀಯಗಳಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಅಧಿಕ ಯೋಗ ಹೇಳಿದೆ. ದ್ವಿಂದಿಯ ಮೊದಲಾದ ಜೀವಗಳು ಗಮನಾದಿಗಳನ್ನು ವಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಅಲ್ಪಯೋಗ ಹೇಳಿದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇತರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಯಾಗುವುದು.

ಎಲ್ಲ ಯಾವುದರ ವ್ಯಕ್ತಿತೆಯು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಭಾಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಕ್ತಿಯ ಸದ್ಯಾವದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಅದರ ಅಸ್ವಿತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಅಬ್ರಹಂಕಾರ್ಯವು ಏನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒಂಭತ್ತುನೇಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದವರೆಗೆ ಮೈಥುನ ಸಂಕ್ಷೇಪ್ಯಾನಂತ್ರ ಹೇಳಿದೆ. ಅಹಮುದ್ರಾರುಗಳಿಗೆ ದುಃಖದ ಕಾರಣಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒವ್ವೆಂಬ್ಯೂ ಅಸಾತಾದ ಉದಯ ಕೂಡ ಹೇಳಿದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಯಾಗುವುದು.

ಕರಣಾನಂದಯೋಗವು ಸಮೃದ್ಧಿಶರ್ವನ-ಜ್ಞಾನ-ಪರಿಶೀಲನೆ ಮೊದಲಾದ ಧರ್ಮದ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಕವರ್ಣಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಉಪಶಿಷ್ಯವಾದಿಗಳ ಅಬೇಕ್ಕೆಯೋದನೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಶಕ್ತಿಯು ಹೇಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಹಾಗೆ ಗುಣಸ್ಥಾನದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡುತ್ತದೆ. ವಂತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿಶರ್ವನ ಮೊದಲಾದವರು ವಿಷಯಾಭಿಕರಣಗಳಾದ ಜೀವಾದಿಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಭೇದಾದಿಗಳೋದನ ವಾಡುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಕರಣಾನಂದಯೋಗಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ ತಾವು ಉದ್ಯಮ ವಾಡಿದರೆ ಆಗಂದ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ; ಪಕ್ಷಿಂದರೆ ಕರಣಾನಂದಯೋಗದಲ್ಲಿ ಯಾಧಾರ್ಥ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಕೊಡುವುದರ ವಾಣಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ, ಆರ್ಥರ ವಾಡಿಸುವ ವಂಬಿತೆಯಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಇದನಂತರ ಕರಣಾನಂದಯೋಗಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಪ್ರವರ್ತನೆ ವಾಡುವುದನು, ಅದರಿಂದ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವಾಗುವುದಿದೆ

ಅದು ತಾನಾಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ತಾನು ಕರ್ಮಾಗಳ ಉಪರೆವಹಾದಿಗಳನ್ನು ವಹಾಡೆಲವೇಸ್ತ್ವಿಸಿದರೆ ಅದು ಹೇಗಾಗುವುದು? ತಾವಂತೂ ತತ್ತ್ವಾದಿಗಳ ನಿಶ್ಚಯ ವಹಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಚಾಡಬೇಕು, ಅದರಿಂದ ತಾನಾಗಿಯೇ ಉಪರೆವು ವೊದಲಾದ ಸದ್ಯಕೃತ್ಯಾಖಾಗಿತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅನ್ಯತ್ರ ತಿಳಿಯಾವುದು.

ಒಂದು ಅಂತರ್ಮಾರ್ಗಹಾರಕದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದಿಂದ ಉರುಳಿ ಕ್ರಮದಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ವೇಲೆ ಹಕ್ಕಿ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಉತ್ಪನ್ನವಹಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದುದರಿಂದ ಇಂಥ ಸಮ್ಮಾನಪೂರ್ವದಿಗಳ ಸಾಕ್ಷೀಭಾವಗಳು ಬುದ್ಧಿಗೋಚರವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕರಣಾನುಯೋಗದ ಅನುಸಾರ ಹೇಗಿದೆ ಹಾಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆವರ ಪ್ರಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಬುದ್ಧಿಗೋಚರವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಒಳೆಯಾಡಬಂಧುವುದು ಹಾಗೆ ವಿಳಂಬುದು.

ಕರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಎಲ್ಲೆಯೋ ಉಪರೇಶದ ವುಂಟ್ಯಿತೆಯೊಡನೆ ವ್ಯಾಪ್ತಾನವಿರಂತ್ತದೆ, ಅದನ್ನು ಸರ್ವಧಾ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ವಾನ್ಯಾಸಬಾರದು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಹಿಂಸಾದಿಗಳ ಉಪಾಯವನ್ನು ಕುಪಂತಿಜ್ಞಾನವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ; ಅನ್ಯವಾಡಿಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರಭಾಷಾಸವನ್ನು ಕಃಶುತ್ತ ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ; ಕಿಡೆ ಕಾಣಬುದ್ಧಿ ಬೆಳ್ಳಿಯೆಂದು ಕಾಣಿದಿರುವುದನ್ನು ವಿಭಂಗಿಜ್ಞಾನವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ; ಅದರೆ ಇವನ್ನು ಬಿಡಂತ ಸಲುವಾಗಿ ಉಪರೇಶದ ವೊಲಕ ಹಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯ ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಗಳು ಕಂಜ್ಞಾನವಿದ್ದರ ಸಮ್ಮಾನಪೂರ್ವದ್ವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಗಳು ಸಂಜ್ಞಾನವಿವೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅನ್ಯತ್ರ ತಿಳಿಯಾವುದು.

ವೆತ್ತು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸ್ವೂಲ ಕಥನ ವಹಾಡಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತಾರತಮ್ಯರೂಪದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಹೇಗೆಂದರ ವ್ಯಾಪದ ವೂರರಪ್ಪು ಪರಿಷಾಷಣೆಯೇಳಿಗಂತ್ತದೆ, ಅದರೆ ಸಾಕ್ಷೀತೆಯಾಂದ ವೂರರಪ್ಪುಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಧಿಕವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿದ ಕಡೆಯಾಲ್ಲೂ ತಿಳಿಯಾವುದು.

ಅದರಂತೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ವಾಂಶಿಕೀಯ ಅವೇಕ್ಷೀಯಾಂದ ವ್ಯಾಪ್ತಾನವಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರ ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿ ವಾತ್ಮಾ ಸಾಸಾದನ ಗುಣಸ್ಥಾನವುಳ್ಳವರನ್ನು ಪಾಪ ಜೀವಗಳಿಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅಸಂಯತ ಗುಣಸ್ಥಾನವುಳ್ಳವರನ್ನು ಪ್ರಣಜಿಂತವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಅದರೆ ವಾಂಶಿಕೀಯಾಂದ ಹಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ, ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಏರಡರಲ್ಲಿ ಪಾಪ-ಪ್ರಣಾಗಳು ಯಥಾಸಂಭವ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿದದೆಯಾಲ್ಲೂ ತಿಳಿಯಾವುದು.

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ, ಅವನ್ನು ಯಥಾಸಂಭವ ತಿಳಿಯಾವುದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕರಣಾಸಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತಾನದ ವಿಧಾನ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರಣಾನುಯೋಗದ ವ್ಯಾಪ್ತಾನದ ವಿಧಾನ

ಈಗಿ ಚೆರಣಾಸಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತಾನದ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತುರೆ.

ಕರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜೀವರಂಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗೋಚರವಾಗಿ ಧರ್ಮದ ಆಚರಣೆಯಾಗಿವುದು ಹಾಗೆ ಉಪರೇಶ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವಂತೂ ನಿಶ್ಚಯರೂಪ ವೋಕ್ಸ್ವಿವಾಗಾವಿದೆ ಅದೇ ಇದೆ, ಅದರ ಸಾಧನಾದಿಗಳು ಉಪಾಯದಿಂದ ಧರ್ಮವಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ವ್ಯಾಪಹಾರವಯೇದ ವಾಂಶಿಕೀಯಾಂದ ಸಾನಾ ಪ್ರಕಾರ ಉಪರಜಾರ ಧರ್ಮದ ಭೇದಾದಿಗಳ ನಿರೂಪಕೆಯನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ವಹಾಡಲಾಗಿತ್ತದೆ; ಎಕೆಂದರೆ ನಿಶ್ಚಯಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗ್ರಂಥ-ತಾಗ್ಯಾಗದ ವಿಕಲ್ಪವಿಲ್ಲ, ವಾತ್ಮಾ ಇದರ ಕೆಲಿನ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪಗಳು ಬಿಡಂತವುದಿಲ್ಲ; ಅದುದರಿಂದ ಈ ಜೀವವಿಗೆ ಧರ್ಮವಿರೋಧಿಯಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ವಾತ್ಮಾ ಧರ್ಮಸಾಧನದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡಿಸಬ ಉಪರೇಶವೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ಆ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದಂತೂ ವ್ಯವಹಾರದ ಉಪದೇಶವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ, ಇನ್ನೂಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಸಹಿತವಾದ ವ್ಯವಹಾರದ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಯಾವ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯಂ ಜ್ಞಾನವಲ್ಲ ಹಂತ್ತು ಉಪದೇಶ ಕೊಟ್ಟಿ ನಂತರವೂ ಆಗುವಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಅಂಥ ಏಷಾದ್ಯಾಷ್ಟಿ ಜೀವರುಗಳು ಒಂದಿಷ್ಟು ಧರ್ಮಸಸ್ಯವಿರಾದ ಹೇಳೆ ಅವರಿಗೆ ವ್ಯವಹಾರದ ಉಪದೇಶವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹಂತ್ತು ಯಾವ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯ ವ್ಯವಹಾರದ ಜ್ಞಾನವಿದೆ ಹಾಗೂ ಉಪದೇಶ ಕೊಟ್ಟಿ ಹೇಳೆ ಅವರು ಜ್ಞಾನವಾಗುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಅಂಥ ಸಮ್ಮಾನಿಸ್ಟಿ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಮ್ಮಾನಿಸ್ಟಿ ಮಿಥಾದ್ಯಾಷ್ಟಿ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯ ಸಹಿತ ವ್ಯವಹಾರದ ಉಪದೇಶಕೊಡುತ್ತಾರೆ; ಇಕೆಂದರೆ ಶ್ರೀಗಂರಂಗಳು ಸಹಂಸ್ತ ಜೀವರಂಗಳ ಉಪಕಾರಿಯಾದ್ದಾರೆ.

ಅದರ ಅಸಂಜ್ಞೀ ಜೀವರಂಗಳೂ ಉಪದೇಶ ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ, ಇತರ ಜೀವರಂಗಳಿಗೆ ಅವರು ದಯಿಯು ಉಪದೇಶ ವಹಾಡಿರಂಪುದೇ ಅಸಂಜ್ಞೀ ಜೀವರಂಗಳ ಹೇಳೆ ವಹಾಡಿದ ಉಪಕಾರವಿದೆ.

ಅದರಂತೆ ಯಾವ ಜೀವರುಗಳಿಂದ ಕರ್ಮದ ಪೂರ್ಬಲ್ಯಾಂದ ನಿಶ್ಚಯ ಮೋಕ್ಷವಾಗ್ರಹಿಸ್ತವನ್ನು ಪೂರ್ವವಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ, ಅವರಿಗೆ ವ್ಯವಹಾರ ಧರ್ಮದ ಉಪದೇಶವಿತ್ತು ಕಂಗತಿಯ ದುಃಖಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಪಾಪ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಸಂಗತಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣರೂಪವಾದ ಪೂರ್ಣಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಉಪಕಾರ ವಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದುಃಖವು ದೂರವಾಗುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಉಪಕಾರವಾಯಿತು.

ಪಾಪಿಗಂತೂ ಪಾಪ ವಾಸನೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ ಹಂತ್ತು ಅವನು ಕಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ, ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ನಿರೀತಿಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಪರಂಪರೆಯಾಂದ ದುಃಖವನ್ನೇ ಪೂರ್ವ ವಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನು ಪೂರ್ಣವಂತನಿಗೆ ಧರ್ಮವಾಸನೆಯಿರುತ್ತದೆ ಹಂತ್ತು ಅವನು ಸುಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ, ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ನಿರೀತಿಗಳು ಪೂರ್ವವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಪರಂಪರೆಯಾದ ಸಂಖಿವನ್ನು ಪೂರ್ವ ವಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ; ಅಂಥಾಗೆ ಕರ್ಮವು ಶಕ್ತಿಹೀನವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮೋಕ್ಷವಾಗ್ರಹಿಸ್ತವು ಪೂರ್ವವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ವ್ಯವಹಾರ ಉಪದೇಶದ ಮೂಲಕ ಪಾಪದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಪೂರ್ಣಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹಂತ್ತು ಯಾವನು ಮೋಕ್ಷವಾಗ್ರಹಿಸ್ತವನ್ನು ಪೂರ್ವ ವಹಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೂ ಪಾಪ ವಹಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯನಿದ್ದಾನೆ ಅವನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯಂ ಸಹಿತ ವ್ಯವಹಾರದ ಉಪದೇಶವಿತ್ತು ಮೋಕ್ಷವಾಗ್ರಹಿಸ್ತ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವಹಾಡಿಸುವ ಉಪಕಾರ ವಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಗಂರಂಗಂತೂ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಇಂಥದೇ ಉಪಕಾರ ವಹಾಡುತ್ತಾರೆ; ಅದರೆ ಯಾವ ಜೀವರಂಗಳಿಗೆ ಇಂಥ ಉಪಕಾರವು ಕೂಡಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಂರಂಗಳೇನು ವಾಡುವರು? ಹೇಗೆ ಸಂಭವಿಸಬೇಕು ಹಾಗೆಯೇ ಉಪಕಾರ ವಹಾಡುವರು; ಆದುದರಿಂದ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯಕ್ರಿಯೆಗಳದೇ ಪರಾಖ್ಯತೆಯಾದೆ, ಅವರು ಉಪದೇಶದಿಂದ ಜೀವನ ಪಾಪಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ, ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯೆಗಳಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಪರಿಣಾಮಗಳೂ ತೀವ್ರ ಕರ್ಮಾಯ ಬಿಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಂಡಿದ್ದು ಹಂಡಿದ ಕರ್ಮಾಯಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಮುಖ್ಯತೆಯಾಂದಂತೂ ಈ ಪ್ರಕಾರವಿದೆ; ಯಾರಿಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಆಗದಿರಲಿ, ಶ್ರೀಗಂರಂಗಂತೂ ಪರಿಣಾಮ ಸಂಧಾರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬಾಹ್ಯಕ್ರಿಯೆಗಳ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನು ನಿಶ್ಚಯ ಸಹಿತವಾದ ವ್ಯವಹಾರದ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಮುಖ್ಯತೆಯೇ ಇದೆ; ಅದರ

ಉಪದೇಶದಿಂದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದ ಅಭ್ಯಾಸದ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯ ಭಾವನೆಯ ಮೂಲಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಂಧಾರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಆ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಬಾಹ್ಯ ಶ್ರೀಯೆಗಳಿಂ ಕೂಡ ಸಂಧಾರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಂಧಾರಿಸಿದ ಹೇಳಿಗೆಯೇ ಬಾಹ್ಯಕ್ಕೆಯೆಗಳಿಂ ನಿಯಮದಿಂದ ಸಂಧಾರಿಸಂತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಗಂಗಾರುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮ ಸಂಧಾರಿಸುವ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರದ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ವೈಪಹಾರದ ಉಪದೇಶವೇ ಇರುವಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧಶರ್ಚನದ ಸಲುವಾಗಿ ಅರಹಂತದೇವ, ನಿರ್ಗಂಥಗಂರು, ದಯಾಂಶಮಂಬನ್ನೇ ಮನ್ಮಿಷುವುದು, ಉಳಿದವ್ಯಾಪಕನ್ನು ವಂನ್ನಿಸಬಾರದು; ಮತ್ತು ಜೀವ ಮೊದಲಾದ ತತ್ತ್ವಗಳ ವೈಪಹಾರ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳಿದೆ ಅದರ ಶ್ರದ್ಧೆ ವಣಾಡುವುದು; ಶಂಕೆ ಮೊದಲಾದ ಇಪ್ಪತ್ತ್ಯಾದು ದೋಷ ತಗಲಿಸಿದಿರುವುದು ನಿಃಶಂಕಿತಾದಿ ಅಂಗ ಹಾಗೂ ಸಂವೇಗಾದಿ ಗುಣಗಳಾಲನ್ನ ವಣಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಅದರಂತೆ ಸಮೃದ್ಧಾಳ್ವಿನದ ಸಲುವಾಗಿ ಚೆನವಂತನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ವಣಾಡುವುದು, ಅರ್ಥ-ವ್ಯಂಜನವೊದಲಾದ ಅಂಗಗಳ ಸಾಧನ ವಣಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ವಂತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಾಳ್ವಿತ್ತರುದ ಸಲುವಾಗಿ ಏಕದೇಶ ಹಾಗೂ ಸರ್ವದೇಶ ಹಿಂಸೆ ಮೊದಲಾದ ಪಾಪಗಳ ತ್ಯಾಗ ವಣಾಡುವುದು, ವ್ರತಾದಿ ಅಂಗಗಳಾಲನ್ನ ವಣಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಯಾವುದೇ ಜೀವನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಧರ್ಮದ ಸಾಧನವಾಗದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವರ್ತಾದಿಗಳದ್ದೇ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಜೀವನಿಗೆ ಕಾಗೆಯ ವಣಾಂಸ ಬಿಡಿಸುವುದು, ಗೊಲ್ಲನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಂತ್ರ ಜಿಜಿಸುವ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುವುದು, ಗೃಹಸ್ಥಿನಿಗೆ ಚೈತ್ಯಾಲಯ, ಪೂಜೆ-ಪ್ರಭಾವನೆ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯದ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುವುದು. ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಜೀವನ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಅದರಂತೆ ನಿತ್ಯಯಸಹಿತ ವೈಪಹಾರದ ಉಪದೇಶವಿರುವಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧಶರ್ಚನದ ಸಲುವಾಗಿಯಥಾರ್ಥತತ್ತ್ವಗಳ ಶ್ರದ್ಧೆ ವಣಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವುಗಳ ಆ ನಿತ್ಯಯ ಸ್ವರೂಪವು ಅದು ಭೂತಾರ್ಥವಿದ್ದ ವೈಪಹಾರ ಸ್ವರೂಪವು ಅದು ಉಪಚಾರವಿದೆಯೆಂಬ ಶ್ರದ್ಧೆಯೊಡನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವ-ಪರದ ಭೇದ ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಪರದ್ರವ್ಯಾದಲ್ಲಿ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುವ ಪ್ರಯೋಜನದಿಂದ ಆ ತತ್ತ್ವಗಳ ಶ್ರದ್ಧೆ ವಣಾಡುವ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಶ್ರದ್ಧಯಿಂದ ಅರಹಂತಾದಿಕರನ್ನು ಹೂರತು ಪಡಿಸಿ ಅನ್ಯದೇವಾದಿಕರು ಅಸತ್ಯವೆಂದು ಭಾಷವಾಗುತ್ತಾರೆ, ಆಗ ತಾನಾಗಿಯೇ ಅವರನ್ನು ಮನ್ಮಿಷಣದ್ವಾರಾ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತದೆಂಬದರ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ವಣಾಡುತ್ತಾರೆ. ವಂತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಾಳ್ವಿನದ ಸಲುವಾಗಿ ಸಂಶಯಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿ ಅದೇ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಉಪದೇಶ ಕೊಡಂತ್ತಾರೆ, ಅವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಕಾರಣವು ಜಿವಲಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಪ್ರಯೋಜನದ ಸಲುವಾಗಿ ಜಿವಲಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವೂ ತಾನಾಗಿಯೇ ಅಗುತ್ತದೆ; ಆದರ ನಿರೂಪಣೆ ವಣಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಾಳ್ವಿತ್ತರುದ ಸಲುವಾಗಿ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ದೂರ ವಣಾಡುವ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ; ಅಲ್ಲಿ ಏಕದೇಶ ಹಾಗೂ ಸರ್ವದೇಶ ತೀವ್ರರಾಗಾದಿಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವಾದ ಹೇಳಿಗೆಯೇ ಅವುಗಳ ನಿರಿತ್ಯದಿಂದ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಏಕದೇಶ ಹಾಗೂ ಸರ್ವದೇಶ ಪಾಪಕ್ಕೆಯೆಗಳಿಂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತವೆ ವಂತ್ತು ಮಂದರಾಗದಿಂದ ಶರ್ವಾವಕ-ಮಾನಿಯವರ್ತಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಅದರಂತೆ ಮಂದರಾಗದ್ದೂ ಅಭ್ಯಾಸವಾದ ನಂತರ ಶಂಕೋಷಪರ್ಯೋಗದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆಂಬದರೂ ನಿರೂಪಣೆ ವಣಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಯಂಥಾರ್ಥ ಶ್ರದ್ಧೆಯೊಡನೆ ಸಮೃದ್ಧಾಳ್ವಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಯಂಥಾರ್ಥ ನೃತಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಅಥವಾ ಭಕ್ತಿಯಾಗತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಪೂಜೆ-ಪ್ರಭಾವನೆ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಅಥವಾ ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಅವುಗಳ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಜಿವಮಾತಾದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಪರಂಪರಾವಾಗಾಗಿರುವಂತೆ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಚರಣಾನಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಉಪದೇಶವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು.

ಅದರಂತೆ ಚರಣನಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರಕಣಾಯಿಗಳ ಕಾರ್ಯ ಬಿಡಿಸಿ ಮಂದಕಣಾಯಂರೂಪ ಕಾರ್ಯ ವಾಡಂ ವ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕಣಾಯ ವಾಡುವುದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲ ಕಣಾಯಗಳು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಂಕೊಂಡು ಕಣಾಯಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾದವ್ಯಾ ಒಳ್ಳಿಯಾದಾಗುವುದೆಂಬ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ತಿಳಿಯಲ್ಪಡು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಯಾವ ಜೀವರಾಗಳಿಗೆ ಅರಂಭಾದಿಗಳನ್ನು ವಾಡಂ ವ, ಪಂದಿರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವ, ವಿಷಯನೇವನೆಯ ಮತ್ತು ಕೈರ್ಧಾದಿಗಳನ್ನು ವಾಡಂ ವ ಇಚ್ಛಿಯಂ ಸರ್ವಥಾ ದೂರವಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅವರಿಗೆ ಘೋಜೆ-ಪ್ರಭಾವನೆ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ವಾಡಂ ವ, ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವ ಜನರ್ಯೋವರಂಗಳ ಎದುರಿಗೆ ಶೋಭಿ ವಾಡಂ ವ, ನೃತ್ಯ-ಗಾಯಾಗಳನ್ನು ವಾಡಂ ವ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣವರಿಗೆ ಸಹಾಯಾದಿಗಳನ್ನು ವಾಡಂ ವ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಕಣಾಯದ ಹೇಳಣಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪಾಪಕಾಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಕಣಾಯದ ಪ್ರೋಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪಾಪಕಾಯಂಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಂತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪ ಎಷ್ಟು ಬಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಪಾಪಕಾಯಂಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅಣಾವ್ರತಾದಿಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಜೀವರಂಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಥಾ ಅರಂಭ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಇಚ್ಛಿಯು ದೂರವಾಗಿದೆ ಅವರಿಗೆ ಪೂರ್ಣೋಕ್ತು ಪ್ರಾಜಾದಿಗಳ ಕಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಕಾಯಂಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಮಹಾಪ್ರತಾದಿಗಳ ಕ್ರಿಯಂಗಳ ಉಪದೇಶ ವಾಡಂತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಒಂದಿವ್ಯ ರಾಗಾದಿಗಳು ಬಿಡಂತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವರಿಗೆ ದಾನೆ, ಧರ್ಮಾರ್ಥದೇಶ, ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಣ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯ ವಾಡಂ ವ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಸಂಪೂರ್ಣರಾಗವು ದೂರವಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾರ್ಯ ವಾಡಂ ವುದೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಉಪದೇಶವೇ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಕ್ರಮವಿದೆಯಿಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಡು.

ಅದರಂತೆ ಚರಣನಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕಣಾಯವು ಜೀವರಾಗಳಿಗೆ ಕಣಾಯ ಉತ್ಪನ್ನ ವಾಡಿ ಕೂಡ ಪಾಪವನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಪಾಪದ ಭಲವು ನರಕಾದಿಗಳ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂಬಾದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿ ಅವರಿಗೆ ಭಯಂಕರಣಾಯವನ್ನಾಗ್ನಿನ ವಾಡಿ ಪಾಪ ಕಾರ್ಯ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣದ ಭಲವು ಸ್ವಾರ್ಥದಿಗಳ ಸುಖಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂಬಾದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿ ಅವರಿಗೆ ಲೋಭಕರಾಯವನ್ನು ತ್ವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಈ ಜೀವನು ಇಂದಿಯಾವಿಷಯ, ಶರೀರ, ಪ್ರತ್ಯ, ಧನ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಅನುರಾಗದಿಂದ ಪಾಪವಾಡುತ್ತಾನೆ, ಧರ್ಮದಿಂದ ಪರಾಜ್ಯಾನಿರುತ್ತಾನೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದಿಯಾ ವಿಷಯಗಳು ಮರಣ, ಕ್ಲೀಂತಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅರತಿಕರಣಾಯ ಹಾಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶರೀರ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಅಶಾಚಿಯಿಂದು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿ ಜಾಗುಪ್ರೇಕಣಾಯ ವಾಡಿಸಂತ್ತಾರೆ; ಪ್ರತಾಪಿಕರು ಧನಾದಿಗಳ ಗ್ರಾಹಕರೆಂದು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿ ಅವರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ; ಮತ್ತು ಧನ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಮರಣ, ಕ್ಲೀಂತಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿ ಅವಿವ್ಯ ಬಂದ್ದಿ ವಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ವಿಷಯವಾದಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ತೀವ್ರರಾಗವು ದೂರವಾಗುವುದರಿಂದ ಅವರ ಪಾಪಕ್ರಿಯಗಳು ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಿತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ನಾಂತರಣ, ಸ್ತುತಿಕರಣ, ಪ್ರಾಚಿ, ದಾನ, ಶೀಲಾದಿಗಳಿಂದ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಕಷ್ಯಾಗಳು ದೂರವಾಗಿತ್ತುವೆ, ಪ್ರತ್ಯ-ಧನಾದಿಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರದ ನಿರೂಪಣೆಯಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಲೋಭವನ್ನುತ್ಪನ್ನವಾಡಿ ಆ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇನ್ನುಳಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಂಪಡಂ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಒಂದು ಕಣಾಯ ಬಿಡಿಸಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಣಾಯ ವಾಡಿಸುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನಿದ?

ಉತ್ತರ : ಜೀಳ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಇವರಡೂ ರೋಗಿಗಳಿಂದ ರೂ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಶೀತಜ್ಞಾನಿಯಿಂದ ವಾರಣವಾಗು-

ವೈದನ್ನು ತಿಳಿದು ವೈದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಜ್ಞರ ಬರುವ ಉಪಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಮತ್ತು ಜ್ಞರವು ಬಂದ-ನಂತರ ಅವನು ಬದುಕಿನ ಆಸೀಯಂ ಕಂಡಂ ಬಂದರೆ ಆಗ ಆ ಜ್ಞರವನ್ನು ದೂರಮಾಡುವ ಉಪಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲ ಕಷಾಯಿಗಳು ಹೇಯಿವಿದ್ವರೂ ಕೆಲವು ಜೀವರಂಗಳಿಗೆ ಕಷಾಯಿಗಳಿಂದ ಪಾಪಕಾಯಂಗಳಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ಆವರಿಗೆ ಪ್ರತಿಕಾಯಂಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಭೂತವಾದ ಕಷಾಯ ವಾಗುವ ಉಪಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅನಂತರ ಆವರಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಧರ್ಮಬಂಧಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಆ ಕಷಾಯ ದೂರಮಾಡುವ ಉಪಾಯಂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಯೋಜನ ತಿಳಿಯಲ್ಲವುದಂ.

ಮತ್ತು ಚರಣಾನಂತರ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜೀವರಂಗಳು ಪಾಪ ಬಿಟ್ಟು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವಂತೆ ಅನೇಕ ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕ ದೃಷ್ಟಾಂತ, ಯಂಕ್ತಿ, ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಮಾಲಕ ನಾಯಕದ್ವಿತೀಯಿಂದ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಕೆಲವೇಡೆ ಅನ್ಯವಂತದ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ‘ಖೂಕ್ತವಂಕ್ತಾವಲಿ’ ಯಾಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯಂತರ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ ವಿಷ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯಾಗಿರುವ ಅವೇಕ್ಷ್ಯೆಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ವಿಷದ ಸೋದರಿಯಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇತರಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ.

ಅವೇಗಳಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟೋ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಅಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇವೆ; ಆದರೆ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಯೋಜನದ ಹೋಷಣೆ ಮಾಡಂತ್ತಾರೆ, ಆದುದರಿಂದ ದೋಷವಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಅಸತ್ಯದ ದೋಷವು ತಗಲುತ್ತದೆಯಾಲ್ಲವೇ ?

ಉತ್ತರ : ಒಂದಂವೇಳಿ ಅಸತ್ಯವಿದ್ದು ಅದು ನಿಜವಾದ ಪ್ರಯೋಜನದ ಹೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಅಸತ್ಯವಂದು ಹೇಳಿವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಸತ್ಯವಿದ್ದು ಅದು ಅಸತ್ಯಪ್ರಯೋಜನದ ಹೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದು ಅಸತ್ಯವೇ ಇದೆ.

ಅಲಂಕಾರ-ಯುಕ್ತಿ-ನಾಮ ವೋದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ವಚನದ ಅವೇಕ್ಷ್ಯೆಯಿಂದ ಸತ್ಯ-ಅಸತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಯೋಜನದ ಅವೇಕ್ಷ್ಯೆಯಿಂದ ಸತ್ಯ-ಅಸತ್ಯಗಳಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಸಾಧಾರಣ ತೋಷಿಯಂತ್ರ ನಗರವನ್ನು ಇಂದ್ರಪುರಿಗೆ ಸವಾನವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅದು ಅಕಶ್ವಿದೆ, ಆದರೆ ತೋಷಿಯ ಪ್ರಯೋಜನದ ಹೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅಸತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ‘ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕೊಲು ಕೊಡಿಯಲ್ಲೇ ಇದೆ ಅನ್ಯತ್ವವಿಲ್ಲ’ ಹಂದು ಹೇಳುವುದು ಅದು ಅಸತ್ಯವಿದೆ, ಇತರಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯವಂತರೂ ಕಾಡಿಮುಳಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ನಾಯಕವಂತರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಪ್ರಯೋಜನದ ಹೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅಸತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಬುಹಸ್ತಾತೀಯ ಹೇಸರು ‘ಸುರಗಂರು’ ಎಂದಿದ್ದರೆ ವಂಂಗಲದ ಹೇಸರು ‘ಕುಜ’ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ, ಆದರೆ ಇಂಥ ಹೇಸರುಗಳು ಅನ್ಯವಂತದ ಅವೇಕ್ಷ್ಯೆಯಿಂದ ಇವೆ. ಇವುಗಳ ಅಕ್ಷರಾಭಾಷ್ಯ ಅದು ಅಸತ್ಯವಿದೆ; ಆದರೆ ಆ ಹೇಸರು ಆ ಪದಾರ್ಥದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅಸತ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಅನ್ಯವಾರ್ತದವರ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಂತ್ತಿರುವುದಂ ಅಸತ್ಯವಿದೆ; ಆದರೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡಿಸಬುದಿಲ್ಲ, ಪ್ರಯೋಜನದ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡಿಸಬುದಿದೆ, ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಜನವು ಸತ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ದೋಷವಿಲ್ಲ.

ಮತ್ತು ಚರಣಾನಂತರ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಸ್ತಾವಿಗೆ ಬಂದ್ರಿಗೋಚರವಾಗುವಂತೆ ಸ್ಥಾಲತೆಯ ಅವೇಕ್ಷ್ಯೆಯಿಂದ ಲೋಕಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ವಂಬಿತಯೋದನ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ಕೇವಲಚ್ಛಾನಗೋಚರವಾದ ಸೂಕ್ತ ತಯ ಅವೇಕ್ಷ್ಯೆಯಿಂದ ಕೊಡಂತ್ರದಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ಆದರ ಅಚರಣೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಅಚರಣೆ ಮಾಡುವುದರ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ.

ಹೇಗೆಂದರೆ ಅಣಾವುತ್ತಿಗೆ ತ್ರಸಹಿಂಸೆಯ ತಾಗ್ಗ ಹೇಳಿದೆ ವಂತಹ್ತು ಅವನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀ-ಸೇವನೆ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಸಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ತ್ರಸದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಿದೆಯೆಂದು ಜಿನವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಅವನೂ ತಿಳಿಯಂತ್ರಾನೆ; ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ತ್ರಸದ ಫಾತ ವಣಾಡುವ ಅಭಿಪೂರ್ಯವಿಲ್ಲ, ವಂತಹ್ತು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವುದರ ಹೆಸರಂ ತ್ರಸಫಾತವಿದೆ ಅದನ್ನು ವಣಾಡಂಪುದಿಲ್ಲ; ಆದುದರಿಂದ ಆ ಅಬೇಕ್ಕೆಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತ್ರಸಹಿಂಸೆಯ ತಾಗ್ಗವಿದೆ.

ಅದರಂತೆ ವಂನಿಗೆ ಸ್ತಾವರಹಿಂಸೆಯಾದೂ ತಾಗ್ಗ ಹೇಳಿದೆ; ಆದರೆ ಮಂಸಿಗಳು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ, ಜಲ ಮೊದಲಾದಂಥಲ್ಲಿ ಗಮನ ವಣಾಡುತ್ತಾರೆ; ಅಲ್ಲಿ ಸರ್ವಫಾತ ತ್ರಸದ ಅಭಾವವೂ ಇಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ತ್ರಸಹಿಂಸೆಯಾದ ಅವಾಗಾಹನವೂ ಎಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕದಿರಂತ್ರೆಯೆಂದರೆ ಅದು ಘಟ್ಟಿಗೊಂಡರೆ ವಾಗಂವ್ಯಾದಿಲ್ಲ ವಂತಹ್ತು ಅವುಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ, ಜಲಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಮುನಿಗಳಂ ಜಿನವಾಣಿಯಿಂದ ತಿಳಿಯಂತ್ರಾರೆ ಅಲ್ಲದೆ ಒಮ್ಮೆಯೈ ಅವಧಿಜಳ್ಳನ ದಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯಂತ್ರಾರೆ; ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರವಾದದಿಂದ ಸ್ತಾವರ-ತ್ರಸಹಿಂಸೆಯ ಅಭಿಪೂರ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಂತಹ್ತು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಅಗೆಯಂಬುದಂ ಹಾಗೂ ಅಪಾರಸಂ ಜಲದಿಂದ ಕ್ರಿಯೆವಣಾಡಂಪುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಹೆಸರಂ ಸ್ತಾವರಹಿಂಸೆಯಿದೆ, ವಂತಹ್ತು ಸ್ತೂಲ ತ್ರಸಹಿಂಸೆಯಾಗಿ ಬಾಧೆ ವಣಾಡಂಪುದರ ಹೆಸರಂ ತ್ರಸಹಿಂಸೆಯಾದ ಅದನ್ನು ವಣಾಡಂಪುದಿಲ್ಲ; ಆದುದರಿಂದ ಮುನಿಗೆ ಸರ್ವಫಾತ ಹಿಂಸೆಯಾಗ್ಗ ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅನತ್ಯ, ಸ್ತ್ರೀಯಂ, ಅಬ್ರಹಂ, ಪರಿಗ್ರಹಗಳ ತಾಗ್ಗಹೇಳಿದೆ.

ಕೇವಲಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಬೇಕ್ಕೆಯಿಂದ ಅಸತ್ಯವಚನಯೋಗವನ್ನು ಹನ್ನೆ ರದನೆಯಂ ಗುಣಸ್ತಾನದವರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ, ಅದತ್ತುಕರಂ ಪರವಣಾಣ ಮೊದಲಾದ ಪರದ್ರವ್ಯದ ಗ್ರಹಣವು ಹದಿಮಾರನೆಯಂ ಗುಣಸ್ತಾನದವರಿಗೆ ಇದೆ, ವೇದದ ಉದ್ಯಾಮವು ಒಂಭೇತ್ತನೆಯ ಗುಣಸ್ತಾನದವರಿಗೆ ಇದೆ, ಅಂತರಂಗ ಪರಿಗ್ರಹವು ಹತ್ತನೆಯ ಗುಣಸ್ತಾನದವರಿಗೆ ಇದೆ, ಸಂಪನಕರಣ ಮೊದಲಾದ ಬಾಹ್ಯಪರಿಗ್ರಹವು ಕೇವಲಿಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಇರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ (ಮುನಿಗಳಿಗೆ) ಪ್ರವಣಾದದಿಂದ ಪೂಪರೂಪದ ಅಭಿಪೂರ್ಯವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ವಂತಹ್ತು ಲೋಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ವಂಳಲಕ 'ಇವನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿತ್ತಾನೆ, ಕಳ್ಳವು ವಣಾಡುತ್ತಾನೆ, ರುತೀಲ ಸೇವನ ವಣಾಡಂತ್ರಾನೆ, ಪರಿಗ್ರಹವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ' ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಮ ಪಡೆಯಂವಂಥೆ ಆ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ವಂನಿಗಳಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಆದುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಅಸತ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ತಾಗ್ಗ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅದರಂತೆ ವಂನಿಗಳಿಗೆ ಮಂಳಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚೀಂದ್ರಯಿಗಳ ವಿಷಯದ ತಾಗ್ಗ ಹೇಳಿದೆ; ಆದರೆ ಇಂದಿಯಾಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಂತಹ ನಿಂತೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ, ವಂತಹ್ತು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳು ಸರ್ವಫಾದೂರವಾಗಿದ್ದರೆ ಯಂಥಾಖ್ಯಾತ ಜೂರಿತ್ರಾಂಗಬೇಕಂ ಅದೂ ಆಗಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಸ್ತೂಲರೂಪದಿಂದ ವಿಷಯೇಕ್ಕೆಯ ಅಭಾವವಾಗಿದೆ ವಂತಹ್ತು ಬಾಹ್ಯವಿಷಯ ಸಾಂಪ್ರಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ದೂರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಇಂದಿಯಂ ವಿಷಯದ ತಾಗ್ಗ ಹೇಳಿದೆ.

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇತರೆಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯಂಪುದು.

ಇನ್ನು ವೃತ್ತಿಚೀವನು ತಾಗ್ಗ ಹಾಗೂ ಅಚರಕ್ ವಣಾಡುತ್ತಾನೆ ಅದು ಚರಕಾನಂಯೋಗದ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ವಂತಹ್ತು ಲೋಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ತಾಗ್ಗ ವಣಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಒಬ್ಬನು ತ್ರಸಹಿಂಸೆಯಾಗ್ಗ ವಣಾಡುವನು, ಅವನು ಚರಕಾನಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ವಂತಹ್ತು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ತ್ರಸಹಿಂಸೆಯೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ ಅದರ ತಾಗ್ಗ ವಣಾಡುವನಂ, ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನದ ವಂಳಲಕ ಯಾವ ತ್ರಸಗಳನ್ನು ನೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಅವುಗಳಹಿಂಸೆಯಾಗ್ಗ ಸಂಭೇದಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ತ್ರಸಹಿಂಸೆಯ ತಾಗ್ಗ ವಣಾಡುವನು ಆ ರೂಪವಾಗಿ ಮಾನದ ವಿಕಲ್ಪ ವಣಾಡದಿರಂಪುದು ಅದು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಾಗ್ಗವಿದೆ, ವಚನ ಅಡಿರಂಪುದು ಅದು ವಚನದಿಂದ

ತಾಗಿವಿದೆ. ಕಾಯಂದಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿಸೆದಿರಂತುದೀಪದು ಕಾಯಂದಿಂದ ತಾಗಿವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅನ್ನ ತಾಗಿ ಹಾಗೂ ಗ್ರಹಣ ವಾಗಂತ್ರದೆ ಆದು ಇಂಥ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತೇದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಂತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಕರಣಾನೆಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕೇವಲಜ್ಞನದ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಾರತಮ್ಯ ಕಳೆನವಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಅರನೆಯು ಗಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಧಾ ಹನ್ನರಡು ಅವಿರತಿಗಳ ಅಭಾವ ಹೇಳಿದೆ, ಅದನ್ನು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಹೇಳಿದೆ?

ಉತ್ತರ: ಅವಿರತಿ ಕೂಡ ಯೋಗ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಗಭೀರತವಿತ್ತು, ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಚರಣಾನುಯೋಗದ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಾಗಿದ ಅಭಾವದ ಹೆಸರೇ ಅವಿರತಿಯೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಗಳ ಅಭಾವವಿದೆ. ಮನ-ಅವಿರತಿಯ ಅಭಾವ ಹೇಳಿದೆ, ಅದು ಮಂಗಿಗಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕಲ್ಪಗಳಿರುತ್ತವೆ; ಆದಾಗ್ಯಾ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಪಾಪರೂಪ ಪ್ರಪೃತಿಯ ಅಭಾವದಿಂದ ಮನ-ಅವಿರತಿಯ ಅಭಾವ ಹೇಳಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಂತು.

ಮತ್ತು ಚರಣಾನೆಯೋಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರ-ಲೋಕ-ಪ್ರಪೃತಿಯ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದಲೇ ನಾವಣಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಸಮಂಗ್ರಹಾಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಾತ್ರವಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಏಷಾಧ್ಯಾಷ್ಟಿಯನ್ನು ಆಪಾತ್ರವಂದು ಹೇಳಿದ ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಯಾವನಿಗೆ ಚಿನಹೇವಾದಿಗಳ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಕಂಡು ಬರುವುದಂ ಆವನು ಸಮೃದ್ಧಿ, ಯಾವನಿಗೆ ಅವರ ಶ್ರದ್ಧೆಯಲ್ಲ ಆವನು ಏಷಾಧ್ಯಾಷ್ಟಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಂತು.

ಏಕೆಂದರೆ ಚರಣಾನುಯೋಗದ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದಲೇ ಸಮಂಕ್ರಾ-ಮಿಥಾತ್ಮದ ಗ್ರಹಣ ವಣಾದುವುದು. ಕರಣಾನುಯೋಗದ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸಮೃದ್ಧಿ-ಮಿಥಾತ್ಮಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಣ ವಣಾದುವುದರಿಂದ ಅದೇ ಜೀವನು ಹನ್ನೊಂದನೆಯಾಗಿ ಗಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಅವನೇ ಅಂತರ್ಮಂಗಹಣತೆದಲ್ಲಿ ವೈದಲನೆಯಾಗಿ ಗಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ದಾತಾರನು ಪಾತ್ರ-ಅಪಾತ್ರದ ನಿಷಾಯ ಮನ್ನು ಹೇಗೆ ವಣಾದುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ?

ಇನ್ನು ದ್ರವ್ಯಾನಂಯೋಗದ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸಮೃದ್ಧಿ-ಮಿಥಾತ್ಮದ ಗ್ರಹಣ ವಣಾದಿದ ಹೇಳಿ ಮಂನಿ-ಸಂಘದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗಿಗಳೂ ಇರುವರು: ಮತ್ತು ಭಾವಲಿಂಗಿಗಳೂ ಇರುವರು; ಅದುದರಿಂದ ವೈದಲು ಅವರ ಶರಿಯಾದ ನಿಷಾಯವಾಗಿವುದು ಕರಿಣವಿದೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪೃತಿಗಳು ಸವಣನವಿದೆ; ಮತ್ತು ಒಂದು ಹೇಳಿ ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಚಿಹ್ನೆ ದಿಂದ ಶರಿಯಾಗಿ ನಿಷಾಯವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಮತ್ತು ಆವನು ಆವನ ಭಕ್ತಿ ವಾದ ದಿದ್ದರೆ ಇವನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೇತೆ ವಣಾದಲ್ಲಿದೆಂದು ಇತರಿಗೆ ಸಂಶಯ ಬರುವುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆವನ ಏಷಾಧ್ಯಾಷ್ಟಿಯನ್ವ ಪ್ರಕಟವಾದರೆ ಆಗ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧವು ಉತ್ತಿನ್ನು ವಾಗುವುದು; ಆದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರ ಸಮಂಕ್ರಾ-ಮಿಥಾತ್ಮದ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕಳುವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಂತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಸಮಂಗ್ರಹಾಷ್ಟಿಯಂತು ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗಿಯನ್ನು ತನಗಿಂತ ಹೀನ ಗಣಯಂತ್ರನೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ, ಅದುದರಿಂದ ಆವನು ಆವನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ವಣಾದುವನು?

ಉತ್ತರ: ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗಿ ವ್ಯವಹಾರಧರ್ಮದ ಸಾಧನವು ಅಧಿಕವಿದೆ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿವಣಾದುವುದಂ ಕೂಡ ವ್ಯವಹಾರವೇ ಇದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಒಬ್ಬನು ಧನಾಧ್ಯಾನಿದ್ದರೂ ಆವನು ಕಂಲದಲ್ಲಿ ದೂಡುವಿದ್ದರೆ ಆವನನ್ನು ಕಂಲದ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ದೂಡುವನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸತ್ಯಾರ ವಣಾದಂತ್ರದೆ; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ತಾವು ಸಮಂಕ್ರಾ-ಗಣಸಹಿತರಿದ್ದರೂ ಯಾವನು ವ್ಯವಹಾರ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಂಬಿನಿರಂವನು ಆವನನ್ನು ವ್ಯವಹಾರಧರ್ಮದ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಗಣಾಧಿಕನೆಂದು ಮಂಸ್ಯಾ ಆವನ ಭಕ್ತಿವಣಾದುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಂತು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಧಿಕ ಉಪವಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ವಣಾದುವಂಥ ಜೀವನವನ್ನು ತಪಸ್ಸಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ; ಒಬ್ಬನು ಧಾರ್ಮಾ-ಧರ್ಮಯಾನಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಣಾದುತ್ತಿದ್ದು ಆವನು ಉತ್ತಿಪ್ಪ ತಪಸ್ಸಿಯಿಂದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಚರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯತಪಸ್ಸಿನ ಮಂಬಿತೆಯೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಆವನನ್ನೇ ತಪಸ್ಸಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇತರ ನಾವಣಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಂತು.

ಹೀಗೆಯೇ ಆನ್ಯ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಚರಕಾನಂತಹೀಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿಯಂತುದು.

ದ್ರವ್ಯಾನುಂಟೋಗದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ವಿಧಾನ

ಈಗ ದ್ರವ್ಯಾನುಂಟೋಗದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ.

ಜೀವರಂಗಳಿಗೆ ಜೀವಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಯಂಥಾಧ್ಯ ಶ್ರದ್ಧೆಯಂತಹ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಬ್ಬುದು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ, ವಿಶೇಷ, ಯಂತ್ರ, ಹೇತು, ದೃಷ್ಟಾಂತ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಯಂಥಾಧ್ಯ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾದಿಸುವ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಜೀವ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳಂತಹ ಅಭೇದವಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದ ಕಲ್ಪನೆಯಾ ಮೂಲಕ ವ್ಯಾವಹಾರದಿಂದ ದ್ರವ್ಯ-ಗುಣ-ಪರ್ಯಾಯ ಮೊದಲಾದ ಭೇದಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಪ್ರತೀತಿ ವಾದಿಸುವ ಸಲಂವಾಗಿ ಅನೇಕ ಯಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ಪ್ರವರ್ಣ-ನರ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಅದು ಕೂಡ ಯಂತ್ರಿಯಿದೆ, ಅಲ್ಲದೆ ವಸ್ತುವಿನ ಅನಂತರಾನ ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾನಾದಿಗಳನ್ನು ವಾದಿಸುವ ಕುರಿತು ಹೇತು-ದೃಷ್ಟಾಂತಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರತೀತಿ ವಾದಿಸಲಂ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಅದರಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವಣಿಗದ ಶ್ರದ್ಧೆ ವಾದಿಸುವ ಸಲಂವಾಗಿ ಜೀವಾದಿ ತತ್ವಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಯಂತ್ರ-ಹೇತು-ದೃಷ್ಟಾಂತಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವ-ಪರ ಭೇದವಿಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದವು ಹೇಳಿವ ಹಾಗೆ ಜೀವ-ಅಜೀವದ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ; ಮತ್ತು ಏಕರಾಗಭಾವವು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಿದೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಸ್ವವ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ; ಅಲ್ಲಿ ಮಂಬಿರೂಪದಿಂದ ಜ್ಞಾನ-ವ್ಯೋಗ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಆ ಅತ್ಯಾನುಭವಾದಿಗಳ ಎಂಹಿವೆಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನು ದ್ರವ್ಯಾನುಂಟೋಗದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿ ಅಥಾತ್-ಉಪದೇಶದ ಮಂಬಿತಯಿರಂವಲ್ಲಿ ವ್ಯಾವಹಾರ ಧರ್ಮದ ನಿಷೇಧವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಜೀವನು ಆತ್ಮಾನಭವದ ಉಪಾಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಶ್ರಯಾಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಮಂಗ್ನನಿರುತ್ತಾನೆ, ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಉದಾಸವಾದಿ ಆತ್ಮಾನಭವದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿ-ಸಂರ್ಯಾಸ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಹೀನತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪಾಪ ದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವುದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು; ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಉಪದೇಶದ ಪ್ರಯೋಜನವು ಅಶುಭದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಶುದ್ಧಿಸುವೆಂದು ತೊಡಗಿಸುವ ಸಲಂವಾಗಿ ಶುಭೀಕರಿಸಿದೆ ನಿಷೇಧ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀತ್ಯಿ: ಅಥಾತ್ ತಾಸ್ತುದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣ್ಯ-ಪಾಪಗಳಿರದನ್ನು ಸಮಾನವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಶಂಕ್ರಾ-ಪರ್ಯೋಗವಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಇದೆ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಪಾಪದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲವೇ?

ಉತ್ತರ: ಹೀಗೆ ತಂದ್ರಜಾತಿಯ ಅವೇಕ್ಷೀಯಂದ ಜಾಟ-ಚಾಂಡಾಲ ಇವರದನ್ನು ಸಮಾನವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ; ಅದರೆ ಚಾಂಡಾಲಾಗಿಂತ ಜಾಟನು ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ತರವಿದ್ದಾನೆ, ಅವನು ಅಸ್ವಿತ್ಯಾನಿದ್ದರೆ ಇವನು ಸ್ವಿತ್ಯಾನಿದ್ದಾನೆ; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಬಂಧಕಾರಣದ ಅವೇಕ್ಷೀಯಂದ ಪ್ರಣ್ಯ-ಪಾಪಗಳು ಸಮಾನವಿವೆ; ಅದರೆ ಪಾಪಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಣ್ಯವು ಸ್ವಲ್ಪ ಒಳ್ಳೆಯಾದಿದೆ, ಅದು ತೀವ್ರಕರಾಯಿರೂಪವಿದ್ದರೆ ಇದು ಮಂದರಕ್ಷಾಯಿರೂಪವಿದೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಣ್ಯ ಬಿಟ್ಟು ಪಾಪದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವುದು ಯಂತ್ರವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಂತುದು.

ಅದರಂತೆ ಜನಬಂಬದ ಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮಂಗ್ನರಿಂದವರಿಗೆ ಅತ್ಯಾತ್ಮಧ್ಯಯನ್ನು ಹಂಟಿಸುವ ಸಲಂವಾಗಿ ‘ದೇಹದಲ್ಲಿ ದೇಹವಿದ್ದಾನೆ, ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ’ ವೆಂದು ಮೊದಲಾದ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಅಲ್ಲಿ ಭೇಸ್ತಿಯಂನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಭೋಜನಾದಿಗಳಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಶುಲಿಯಂನ್ನು ಗಣಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು; ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಉಪದೇಶದ ಪ್ರಯೋಜನವು ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲ.

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಿ ಅನ್ಯವೈವಹಾರದ ನಿಷೇಧ ವಣಿಡ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರವಾದಿಯಾಗಬಾರದು. ಕೇವಲ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಮಂಗ್ಲರಿಂಗವರಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯಂದ ಅಭಿರುಚಿ ವಣಿಡಿಸಂವ ಸಲುವಾಗಿ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಹೀನವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆಯಂದು ತಿಳಿಯಂತ್ವದು.

ಅವೇ ಅಥಾತ್ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧಾಪ್ತಿಯ ವಿಷಯ ಭೋಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಬಂಧುದ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ, ನಿರ್ಜರಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ; ಅದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಭೋಜಗಳ ಉಪಾದೇಯತೆಯಂನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಅಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧಾಪ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲು ತೀವ್ರ ಬಂಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆ ಭೋಜನಾದಿಗಳಿಂದ್ದರೂ ಕೂಡ ಶ್ರದ್ಧಾಶಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ ಮಂದ ಬಂಧವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗೌಣ ವಣಿಡಿಲ್ಲ ಎಂತ್ತು ಅದೇ ಬಲದಿಂದ ವಿಶೇಷ ನಿರ್ಜರಿಯಾಗಳೊಡಗಿಸೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಚಾರದಿಂದ ಭೋಜಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಬಂಧುದ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ, ನಿರ್ಜರಿಯ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ವಿಚಾರ ವಣಿಡಿದ ಮೇಲೆ ಭೋಜಗಳು ನಿರ್ಜರಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಸಮೃದ್ಧಾಪ್ತಿಯು ಮಂದಿನಿಪದದ ಸ್ವೀಕಾರವನ್ನೇ ವಿಂಡಿದೆ ಎನ್ನು? ಇಲ್ಲಿ ಈ ಕಥಿತದ ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದರೆ ಸಮೃದ್ಧಾಪದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ! ಅದರ ಬಲದಿಂದ ಭೋಜಗಳು ತಮ್ಮ ಗಂಟಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ,

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅನ್ಯಕಥನಗಳಿಂದ್ದರೂ ಆಪ್ಯಾಗಳ ಯಥಾರ್ಥತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಇನ್ನು ದ್ರವ್ಯಾನಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಚರಣಾನುಯೋಗದುತ್ತಿರುತ್ತಾಗಿ ವಣಿಡಿಸಂವ ಪ್ರಯೋಜನ-ವಿದೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಭದ್ರಸ್ಥನ ಬುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿರ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದಲೇ ಕಥಿತವಾದಂತಹಾಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿರೂ ವ ವಿಶೇಷತೆಯಿಂದರೆ ಚರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯಶಕ್ತಿಯ ಮಂಬಿಲ್ಲಿತೆಯಿಂದ ವಣಿಕನೆ ವಣಿಡಿದರೆ ದ್ರವ್ಯಾನಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಪರಿಣಾಮಗಳ ಮಂಬಿಲ್ಲಿತೆಯಿಂದ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ; ಅದರೆ ಕರಣಾನುಯೋಗದಂತಹ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಣಿಕನೆ ವಾದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ಶುಭ, ಅಶುಭ, ಶುದ್ಧವೆಂದು ಮಾರು ಭೇದ ಹೇಳಿದಾಗೂರೆ; ಅಲ್ಲಿ ಧವಣಾನುರೂಪದ ಪರಿಣಾಮವು ಅದು ಶುಭಯೋಗವಿದೆ, ಪಾಪಾನುರೂಪ ಹಾಗೂ ದ್ವೇಷರೂಪದ ಪರಿಣಾಮವು ಅದು ಅಶುಭಯೋಗವಿದೆ ಮತ್ತು ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳಿಲ್ಲದ ಪರಿಣಾಮವು ಅದು ಶಂದ್ರಾಪಯೋಗವಿದೆಯಿಂದು ಹೇಳಿದೆ; ಇದು ಈ ಭದ್ರಸ್ಥನ ಬುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿರ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕಥಿತವಿದೆ; ಕರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕಣಾಯಾಶಕ್ತಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಗುಣಸ್ಥಾನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇತ ವಿಶುದ್ಧ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಿರಿದೆ. ಆ ವಿವರಕ್ಕೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಕರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ರಾಗಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಶಂದ್ರಾಪಯೋಗವು ಯಥಾರ್ಥತ್ವ ಜೂರಿತ್ತವಾದ ಮೇಲೆ ಆಗುತ್ತದೆ, ಅದು ಮೋಹದ ನಾಶದಿಂದ ತಾನಾಗಿಯೇ ಆಗುವುದು; ಕೆಳಗಿನ ಅವಕ್ಷೇತ್ಯಾಳ್ಳವನು ಶಂದ್ರಾಪಯೋಗದ ಸಾಧನ ಹೇಗೆ ಮಾಡುವನು? ಮತ್ತು ದ್ರವ್ಯಾನಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ಶಂದ್ರಾಪಯೋಗ ಮಾಡುವುದರದೇ ಮಂಬಿಲ್ಲಿ, ಉಪದೇಶವಿದ; ಅದಂದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಭದ್ರಸ್ಥನ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿರವಾದ ಭಕ್ತಿ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಹಿಂಸೆ ಮೋದಲಾದ ಕಾರ್ಯರೂಪದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಅತ್ಯಾನ್ತಭೂಪದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವನು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಶಂದ್ರಾಪಯೋಗಿಯಿಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲಜ್ಞನಗೊಳಿಸಿರವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮರಾಗಾದಿಗಳಿಂದ್ದರೂ ಅದರ ವಿವಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿರವಾದ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ, ಆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಶಂದ್ರಾಪಯೋಗಿಯಿಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವಾಪರ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮೂಲದಲ್ಲಾದವ್ಯಾಖಾದ ಮೇಲೆ ಸಮೃದ್ಧವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ, ಅದು ಬುದ್ಧಿ-

ಗೋಚರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲ; ಸ್ತಾಪಿತಭಾವಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಗುಣಾನ್ಯಾಸಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧಿದ ನಿರೂಪಣೆಯು ಕರಣಾನಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರಂತ್ತುದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿದೆಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಂತ್ರದು.

ಆದುದರಿಂದ ದ್ರವ್ಯಾನಯೋಗದ ಕಥನದ ವಿಧಿಯನ್ನು ಕರಣಾನಂಯೋಗದೊಡನೆ ಹೊಂದಿಸ ಬಯಸಿದರೆ ಕೆಲವೆಡೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವುದು ಕೆಲವೆಡೆ ಹೊಂಡಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಯಥಾರ್ಥತಜಾರಿತ್ಪಾದನಂತರ ಏರಡೂ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಶಂದೋಽಪಯೋಗವಿದೆ, ಅದರೆ ಕೆಳಗಿನ ಅಪಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯಾನಯೋಗದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಒಮ್ಮೆಯೇ ಶಂದೋಽಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ, ಅದರೆ ಕರಣಾನಂಯೋಗದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸದಾಕಾಲ ಕಷಾಯ ಅಂಶದ ಸದ್ಬೂದಿಂದ ಶಂದೋಽಪಯೋಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅನ್ನ ಕಥನಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಎತ್ತು ದ್ರವ್ಯಾನಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪರವಾತದೊಳಗೆ ಹೇಳಿರುವ ತತ್ತ್ವದಿಗಳನ್ನು ಅಸತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸಲುವಾಗಿ ಅವುಗಳ ನಿಷೇಧ ವಾಡುತ್ತಾರೆ; ಅಲ್ಲಿ ದ್ಯೋಷಂಧಿಯಾಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಂತ್ರದು. ಅವುಗಳನ್ನು ಅಸತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ನತ್ತ ಶ್ರದ್ಧೆ ವಾಡಿಸಂಪುರ್ಣ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆಯಂದು ತಿಳಿಯಂತ್ರದು.

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ದ್ರವ್ಯಾನಯೋಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ವಿಧಾನವಿದೆ.

ಹೇಗೆ ನಾಲ್ಕು ಅನುಯೋಗಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ವಿಧಾನ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅನುಯೋಗದ, ಒಂದರಲ್ಲಿ ಏರಡರ, ಒಂದರಲ್ಲಿ ವಾಗಿರ ವಂತ್ತು ಒಂದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುರ ವುಂಟಿಯೋದನೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಿರುತ್ತದೆ; ಅದಂದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಸಂಭವವಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಅನುಯೋಗಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಪದ್ಧತಿ

ಈಗ ಈ ಅನುಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪದ್ಧತಿಯ ವುಂಟಿಯು ಕಂಡು ಬರಂತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಥಮನಾಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಂತ್ತು ಕಾವ್ಯ ವೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪದ್ಧತಿಯ ವುಂಟಿಯೆಂದು; ಏಕೆಂದರೆ ಅಲಂಕಾರ ವೊದಲಾದಷ್ಟಾಗಳಿಂದ ವಾಸನ್ಯ, ರಂಜಣಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಅಲಂಕಾರ ಯಂಕ್ತಿಸಹಿತ ವಾದ ಕಥನದಿಂದ ಉಪಯೋಗವು ತೊಡಗುವಂತೆ ಸರಳವಾದ ವಾತಂಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಹಾಗೆ ಉಪಯೋಗವು ತೊಡಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಪರೀಕ್ಷೆವಾತನ್ನು ಒಂದಿಷ್ಟು ಅಧಿಕತ್ಯೋದನೆ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡಿದರೆ ಅದರ ಸ್ವರೂಪವು ಚನ್ನಾಗಿ ಭಾಸವಾಗುವುದು.

ಕರಣಾನಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ಗಣತ ವೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪದ್ಧತಿಯ ವುಂಟಿಯೆಂದು; ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯ-ಕ್ಷೇತ್ರ-ಕಾಲ-ಭಾವದ ಪ್ರವಣಾಣ ವೊದಲಾದವುಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡುತ್ತಾರೆ; ಆಗಣತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಅದರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯು ಸಂಲಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕರಣಾನಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಿತ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪದ್ಧತಿಯ ವುಂಟಿಯೆಂದು; ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅಜರಣವಾಡಿಸಂಪುರ್ಣದೆ; ಆದುದರಿಂದ ಲೋಕಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ನೀತಿವಾಗ್ರಹಿ ತಿಳಿಸಿದಮೇಲೆ ಅವನು ಆಚರಣ ವಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಇನ್ನು ದ್ರವ್ಯಾನಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಾಯಂತಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪದ್ಧತಿಯ ವುಂಟಿಯೆಂದು; ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿಷಾಯಾವಾದುವ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ ಮತ್ತು ನಾಯಂತಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷಾಯಾವಾದುವ ವಾಗಿವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಅನುಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯೆಂದೆ ಇದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪದ್ಧತಿಸಹಿತವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡಂಬರಂತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ: ಅಲಂಕಾರ, ಗಣತ, ನೀತಿ, ನ್ಯಾಯಗಳ ಜ್ಞಾನವು ವಿದ್ಯಾಂಶರಂಗಳಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ; ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿಯಂತಹರಂ ತಿಳಿಯಂತೆಯಲ್ಲಿ; ಅದುದರಿಂದ ಸಂಲಭವಾದ ಕಥನವನ್ನೇತೆ ವಣಿಕಲ್ಲ?

ಉತ್ತರ: ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮಂಬಿವಾಗಿ ಪಂಡಿತರಂಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಚರ್ಚರ ವಿದ್ಯಾಂಶರಂಗಳಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸವಣಡಲು ಯೋಗ್ಯವಿವೆ, ಅಲಂಕಾರ ವೊದಲಾದ ಪರಂಪರೆ ಸಹಿತ ಕಥನವಿದ್ದರೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ತೊಡಗುವುದು, ಮತ್ತು ಆ ಹೀನಬುದ್ಧಿಯಂತಹರಿಗೆ ಪಂಡಿತರು ತಿಳಿಕೊಡಂವರು, ಇನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬರಿಗೆ ಪರೌತಿರಿಂದ ಸಂಲಭವಾದಿ ಹೇಳಬರಂ. ಅದರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲಭಕಥನ ವಾಡುವುದರಿಂದ ವಿಶೇಷ ಬುದ್ಧಿಯಂತಹರು ಅವುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದಿರುವುದರಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ವೊದಲಾದ ಪರಂಪರೆಯಾಡನೆ ಕಥನವಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಈ ನಾಲ್ಕು ಅನುಯೋಗಗಳ ನಿರೂಪಕೆ ವಾಡಲಾಯಿತಂ.

ಚೈನವಂತದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷಟ್ಟು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಈ ನಾಲ್ಕು ಅನುಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಗಳಿಫಿತವಿವೆ.

ಅದರಂತೆ ವ್ಯಾಕರಣ, ನ್ಯಾಯ, ಭಂದಸ್ಸು, ಕೋಶ ವೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಜೋತಿಪ್ಪ, ಮಂತ್ರ ವೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಜನವಂತದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರಬೇಕು. ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವೇನೆಂಬಂದನ್ನು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ.

ನ್ಯಾಯರಣ, ನ್ಯಾಯ ವೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ

ವ್ಯಾಕರಣ, ನ್ಯಾಯ ವೊದಲಾದವರು ಅಭ್ಯಾಸವಾದ ಮೇಲೆ ಅನುಯೋಗರೂಪ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಾಕರಣ ವೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ: ಸಂಲಭವಾದ ಭಾವೇಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಕೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ವ್ಯಾಕರಣಾದಿಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವೇನಿತ್ತು?

ಉತ್ತರ: ಭಾವೇಯಂತಹ ಅಪಭ್ರಂಶ ರೂಪವಾದ ಲಕ್ಷಣದ್ವಾರಾ ಮಾಡಿಯಿದೆ, ಅದು ದೇಶ-ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆಯಿದೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾಪುರುಷರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಥ ರಚನೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿ. ಏನು? ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣ-ನ್ಯಾಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಗೆ ಯಾಥಾರ್ಥ ಸೂಕ್ತ ಅರ್ಥದ ನಿರೂಪಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೆ ಸರಳ ಭಾವೇಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ; ಅದುದರಿಂದ ವ್ಯಾಕರಣಾದಿಗಳ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ವಣಿಕನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಒಂದುಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಒಂದಿಷಟ್ಟು ಇವುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ವಣಿಕ ಪ್ರಯೋಜನಭೂತವಾದ ಅನುಯೋಗರೂಪ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ವಾಡುವುದು.

ಅದರಂತೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೊದಲಾದ ಚರ್ಚಾರ್ಥಾದ ಜನವಂತದ ಪ್ರಭಾವನೆಯಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಜಿವಧಾದಿಗಳಿಂದ ಉಪಕಾರಿತ್ವ ಅಗಬೆದುರು; ಅಥವಾ ಲೌಕಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತರಾಗಿರುವವರು ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೊದಲಾದ ಚರ್ಚಾರ್ಥಾದ ಜಿವತ್ವಾದಿನ ಅನಂತರ ನಿಜವಾದ ಧರ್ಮದ ಪೂರ್ವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬರಂ. ಇವೇ ವೊದಲಾದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿಂದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಅದರೆ ಇವು ಕೂಡ ಚೈನಶಾಸ್ತ್ರಗಳವೇಯಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇವುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬಾರದು. ತೀಕ್ಷ್ಣಬುದ್ಧಿಯಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಇವನ್ನು ತಿಳಿಯಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇವನ್ನು ತಿಳಿಯಂತೆಯರಿಂದ ತಮ್ಮ ರಾಗಾದಿ ವಿಕಾರಗಳು ವೃದ್ಧಿಸಂದಿಪ್ಪಲಿವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಿಂತು. ಅನುಯೋಗ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂತೆ

ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಅಧಿಕ ಕಾರ್ಯಕರಿಯಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇವುಗಳ ಅಭಾವ ಸದ ಉದ್ದೇಶ ವಣಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಗಣಧರಾದಿಗಳು ಇವುಗಳ ರಚನೆಯನ್ನೇ ಏಕಾಡಿದರಂ?

ಉತ್ತರ : ಒಂದಿಷ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ತೋರ್ತಿ ಪ್ರಯೋಜನ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ ಇವುಗಳ ರಚನೆ ವಣಾಡಿದೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಅಧಿಕ ಹಣವುಳ್ಳವನು ಒಮ್ಮೆಹೊಮ್ಮೆ ಅಲ್ಪಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಂತ್ತಾನೆ; ಆದರೆ ಅಂತಿಮವನ್ನು ಆ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ವಣಾಡಿದರೆ ಹಣವಂತೂ ಆದರಲ್ಲಿ ಖಚಾರ್ಗಳನ್ನು, ಅನಂತರ ಅಧಿಕ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ಎಲ್ಲಿಂದ ವಣಾಡುವುದು? ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಧಿಕ ಬುದ್ಧಿ ಪಂತರಾದ ಗಣಧರಾದಿಕರು ಒಮ್ಮೆಹೊಮ್ಮೆ ಅಲ್ಪಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನೂ ವಣಾಡುತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿ ಪಂತರು ಅವುಗಳ ಅಭಾವ ಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆ ಬಂದ್ದಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಖಚಾರ್ಗಳನ್ನು, ನಂತರ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭಾವವನ್ನು ಹೇಗೆ ವಣಾಡುವುದು?

ಅದರಂತೆ ಮಂದರಾಗವುಳ್ಳವನು ಪ್ರರಾಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರಾದಿಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ವಣಾಡಿದರೂ ವಿಕಾರ ವಶನಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅದರೆ ತೀವ್ರರಾಗವುಳ್ಳವನು ಹಾಗೆ ಶೃಂಗಾರಾದಿಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ವಣಾಡಿದರೆ ಪೂರ್ವವನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮಂದರಾಗವುಳ್ಳ ಗಣಧರಾದಿಕರು ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ವಣಾಡಿದರೂ ವಿಕಾರ ವಶರಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ತೀವ್ರರಾಗವುಳ್ಳವರು ಅವುಗಳ ಅಭಾವ ಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾಠಕರ್ತಾವಾದವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವರೆಂದೂ ತಿಳಿಯಂತ್ಯದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಯೇಷ್ಠನಮಾತ್ರದ ಉಪದೇಶದ ಸ್ವರೂಪವಿದೆಯಂದು ತಿಳಿಯಂತ್ಯದು.

ಅನುಯೋಧಗಳಲ್ಲಿ ದೋಷ-ಕಲ್ಪನೆಗಳ ನಿರಾಕರಣೆ

ಈಗ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಲವರಳ ದೋಷ-ಕಲ್ಪನೆ ವಣಾಡುತ್ತಾರೆ, ಆದರ ನಿರಾಕರಣ ವಣಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಧದಲ್ಲಿ ದೋಷ-ಕಲ್ಪನೆಯು ನಿರಾಕರಣೆ

ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಧದಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರಾದಿಗಳ ಮಂತ್ರ ಸಂಗ್ರಹವಾದಿಗಳ ಕಥನವನ್ನು ಬಹಳವ್ಯಾಪಕವಾಗಿತ್ತಾರೆ, ಅವುಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ಕಥನವನ್ನು ವ್ಯಾಧಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ, ಆದುದರಿಂದ ಇಂಥ ಕಥನವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದಿತ್ತು, ಮಂತ್ರ ಇಂಥ ಕಥನವನ್ನು ಕೇಳಲೂ ಬಾರದಂದು ಆದಷ್ಟೋ ಜನರು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ.

ಕಥನ ಹೇಳಿವುದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಕಥನ ವಣಾಡಬೇಕಾಗುವುದು; ಮಂತ್ರ ಅಲಂಕಾರಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಾಧಿಸಿ ಕಥನ ವಣಾಡುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾಂಂಸರಾಗಳ ವಚನಗಳಂತೂ ಯಂತ್ರಿಯಂತ್ರವಾಗಿಯೇ ಹೊರಡಂತ್ತವೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿಸಲು ಸಾವಣಾನ್ಯ ಕಥನ ವಣಾಡಬೇಕಿತ್ತು, ಕಥನವನ್ನು ವ್ಯಾಧಿಸಿ ಏಕ ವಣಾಡಿಕೆಯಿತ್ತು?

ಉತ್ತರ : ಪರೋಕ್ಷಕಥನವನ್ನು ವ್ಯಾಧಿಸಿ ಹೇಳಿದಲ್ಲದೆ ಆದರ ಸ್ವರೂಪವು ಭಾಸವಾಗಿವುದಿಲ್ಲ. ಮಂತ್ರ ವ್ಯಾಧಿಸಿ ಕಥನ ವಣಾಡಿದಾಗಲೇ ವೊದಲು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಭೋಗ-ಸಂಗ್ರಹವಾದ ವೊದಲಾದುವನ್ನು ವಣಾಡಿ ನಂತರ ಎಲ್ಲವುಗಳ ತ್ವಾಗ ವಣಾಡಿ ಮಂದಿರನಿರ್ಮಾಣ ಇತ್ತಾದಿ ಚೆಮತ್ತುರುಗಳಂ ಆಗಲೇ ಭಾಸವಾಗುವವು.

ಇನ್ನು ಅದರ ವಿವಿಧತ್ವದಿಂದ ರಾಗಾದಿಗಳು ಬೇಕಿರುತ್ತವೆಂದು ನೀನೆನ್ನು ಬಹುದು; ಅದರೆ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಒಬ್ಬನು ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯದಿಸುವ ಪ್ರಯೋಜನದಿಂದ ಚೈತ್ಯಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸುವನು; ಮತ್ತು ಯಾವನೋ ಪಾರಿಯಂ ಅಲ್ಲಿ ಪಾರಿಕಾರ್ಯ ವಣಾಡಿದರೆ ಆ ಚೈತ್ಯಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸುವವನ್ನೆ ದೋಷವಿಲ್ಲ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಗಂಗಾರುಗಳು ಪೂರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಂಗಾರಾದಿಗಳ ವರ್ಣನೆ ವಣಾಡಿದರು; ಅಲ್ಲಿ ಆವರೆ ಪ್ರಯೋಜನವು ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ವಣಾಡಿಸಬುದಿಲ್ಲ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಬ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ; ಅದರೆ ಯಾವನೋ ಪಾರಿಯಂ ಧರ್ಮವಣಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನೇ ವ್ಯಾದ್ವಿಕಿಂಡರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಂಗಾಗಳ ದೋಷವೇನಿದೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ: ರಾಗಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧತ್ವವಾಗುವಂಥೆ ಕಥನವನ್ನೇ ವಣಾಡಬಾರದಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೇ?

ಉತ್ತರ: ಸರಾಗೀ ಜೀವರಂಗಳ ಮನಸ್ಸು ಕೇವಲ ವ್ಯೋರಾಗ್ಯ ಕಥನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲನಿಗೆ ಏಳಾಯಿಯಂ ಅಶ್ವಯಂದಿಂದ ಜೀವಧ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ರಾಗಂಕ್ರಿಂತ ಜೀವನಿಗೆ ಭೋಗಾದ ಕಥನದ ಅಶ್ವಯಂದಿಂದ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಭಿರಂಚಿ ಹಂಟ್ಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಹೀಗಿದ್ದರೆ ವಿರಕ್ತ ಪೂರುಷರು ಇಂಥ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ?

ಉತ್ತರ: ಯಾರ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ರಾಗದ ಭಾವಗಳೇ ಇಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀಗಾರ ವೋದಲಾದ ಕಥನ ಕೇಳಿದ ನಂತರ ರಾಗಾದಿಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಕಥನ ಮಾಡುವ ಪದ್ದತಿಯಿದೆಯಂದು ಅವರು ಹಿಳಿಯಂತಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಯಾರಿಗೆ ಶ್ರೀಗಂಗಾರಾದಿಗಳ ಕಥನ ಕೇಳಿದ ವೇಳೆ ರಾಗಾದಿಗಳಾಗಿವೆ, ಅವರಂತೂ ಅಂಥ ಕಥನ ಕೇಳಿವುದು ಕೂಡ ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ?

ಉತ್ತರ: ಎಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಯೋಜನವೇ ಇದೆ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಯೋಜನವೇ ಮಾಡುವಂಥ ಜೈನ ಪೂರಾಣ ವೋದಲಾದವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗವಶದಿಂದ ಶ್ರೀಗಂಗಾರಾದಿಗಳ ಕಥನವನ್ನು ವಣಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೂಡ ಯಾವನು ಅಧಿಕರಾಗಿಯಾಗುವನು ಅವನು ಬೇರೆ ಮತ್ತುಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತನಾಗುವನು? ಅವನು ಪೂರಾಣ ಕೇಳಿವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಹೀಗೆಯೇ ಅನ್ವಯಾರ್ಥ ವಣಾಡಿದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚು ರಾಗಾದಿಗಳಾಗುವೆಂದು; ಅದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕೂಡ ಪೂರಾಣ ಕೇಳಿವುದರಿಂದ ಒಂದಿಷ್ಟು ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯಾದರೆ ಅಗುವುದು. ಇತರ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಒಳ್ಳೆಯಂದೇ ಇದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಜೀವರಂಗಳ ಕಥೆಗಳಿವೆ, ಅವುಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹಂದಾಗಿದೆ?

ಉತ್ತರ: ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಕಾವಂಕ ಪೂರುಷರ ಕಥೆ ಕೇಳಿವುದರಿಂದ ತಮಗೆ ಕೂಡ ಕಾವಂದ ಪ್ರೀತಿಯಂತಹ ಕ್ರಮದೆ; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಧರ್ಮತ್ವ ಪೂರುಷರಂಗಳ ಕಥೆ ಕೇಳಿದ ನಂತರ ತಮಗೆ ಕೂಡ ಧರ್ಮದ ಪ್ರೀತಿಯಂತಹ ವಿಶೇಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ.

ಕರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ದೋಷ-ಕಲ್ಪನೆಯ ನಿರ್ಣಯ ಕರೆತೆ

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಕರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಗಂಣಸ್ವಾನ, ವಣಾಗಣಾದಿಗಳ ಹಾಗೂ ಕರ್ಮಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಕಥನ ವಣಾಡಿದೆ ಅದರಂತೆ ಶ್ರೀಲೋಕಾದಿಗಳ ಕಥನವನ್ನೂ ವಣಾಡಿದೆ, ಅದರೆ ಅವನ್ನು ‘ಇದು ಹೀಗಿದೆ, ಇದು ಹೀಗಿದೆ’

ಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಯಾವ ಕಾರಣದ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದು? ಭಕ್ತ ವಹಿದರೆ ಅಥವಾ ವರ್ತ ದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ವಹಿದರೆ ಇಲ್ಲವೆ ಆತ್ಮಾನಂಭವ ವಹಿದಿಕೊಂಡರೆ ತಮ್ಮದು ಒಳ್ಳಿದಾಗುವುದೆಂದು ಅದನ್ನೂ ಜನರು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ.

ಉತ್ತರ: ಬರಮೇತ್ತರರಂತೂ ಏತರಾಗಿದ್ದಾರೆ; ಭಕ್ತಿವಹಿದುವುದರಿಂದ ಅವರಂ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ವಹಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿವಹಿದುವುದರಿಂದ ಕವಾಯಿಗಳು ಮಂದವಾಗಿತ್ತುವೆ ಅದರಿಂದ ತಾನಾಗಿಯೇ ಉತ್ತಮ ಫಲವು ದೊರಕಂತ್ತದೆ. ಆ ಕರಣಾನುಯೋಗದ ಅಭಿಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಕವಾಯಿಗಳು ಮಂದವಾಗಿವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಇದರ ಫಲವು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ತಮವಾಗಿತ್ತದೆ. ವರ್ತ, ದಾನ ವೊದಲಾದವು ಕವಾಯಿ ಕಡಿಮೆ ವಹಿಡಲು ಬಾಹ್ಯ ನಿಮಿತ್ತದ ಸಾಧನಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಕರಣಾನುಯೋಗದ ಅಭಿಷ್ಠ ವಹಿದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವು ತೊಡಗಿದರೆ ರಾಗಾದಿಗಳು ದೊರವಾಗಿತ್ತವೆ ಅದರಿಂದ ಇದು ಅಂತರಂಗದ ಸಾಧನವಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ವಿಶೇಷ ಕಾರಣಕಾರಿಯಿದೆ. ಪ್ರತಾದಿಗಳನ್ನು ಧಾರಣವಾಡ ಅಧ್ಯಯನ ವಹಿಡುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಆತ್ಮಾನು ಭವ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆತ್ವದು ಕಾರಣವಿದೆ; ಅದರೆ ಸಾವಹಣ್ಯಾನಂಭವದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವು ಸ್ಥಿರಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರಗೊಳ್ಳುವಾಗ ಅನ್ವಯಿಕಲ್ಪಗಳಾಗಿತ್ತವೆ; ಅಲ್ಲಿ ಕರಣಾನುಯೋಗದ ಅಭಿಷ್ಠವಿದ್ದರೆ ಆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿತ್ತಾನೆ.

ಈ ವಿಚಾರವು ವರ್ತವಹಿಡುಲ್ಲಾ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ವಹಿಡುತ್ತದೆ ವರತ್ತು ಮಂಂಬರುವ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ವಹಿಡುವ ಕಾರಣವಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ತೊಡಗಿಸಬೇಕು.

ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಜೀವ-ಕರ್ಮದಿಗಳ ಭೇದ ತಿಳಿಯಂವಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ವಹಿಡುವ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ರಾಗಾದಿಗಳು ವ್ಯಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಏತರಾಗವಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವುದರಿಂದ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ನಾಶವಹಿಡುವ ಕಾರಣವಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಕೆಲವೊಂದು ಕಥನವು ಹೀಗಿಯೇ ಇದೆ, ಅದರ ದ್ವೀಪ-ಸವಳದ್ರ ಹೊದಲಾದವುಗಳ ಯೋಜನಾದಿಗಳ ನಿರೂಪಕ್ಕ ವಹಿಡಿದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಿದ್ಧಿಯಾದೆ?

ಉತ್ತರ: ಅವನ್ನು ತಿಳಿಯಂವುದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಇಷ್ಟ-ಅನಿಷ್ಟ ಬಂದ್ಧ ಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದು ರಂದ ಪ್ರಪಾರ್ಣಕ್ಕ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲದಂಥ ಪಾಪಾಣ ಹೊದಲಾದುವನ್ನು ತಿಳಿಯಂತ್ತಿರು-ವಾಗಲೂ ಅಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪಾನಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಮಂನ್ಯಿಸಿದಿರುವುದರಿಂದ ಆದು ಕೂಡ ಕಾರಣಕಾರಿಯಾಗುವುದಲ್ಲವೇ?

ಉತ್ತರ: ರಾಗಯಂತ್ತ ಜೀವನೇ ರಾಗಾದಿಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ವಹಿಡುವುದಿಲ್ಲ; ಒಂದು ಹೇಳಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಅವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಗ ಬಂದರೆ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ರಾಗಾದಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರುವುದರಿಂದ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ದ್ವೀಪ-ಸವಳದ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾನೆ; ಅದರೆ ರಾಗಾದಿಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾದ ಹೇಳಿ ಇಂಥ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಪಾಪಾಣದಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕದ ಯಾವುದಾದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಕಂಡು ಬಂದರೆ ರಾಗಾದಿಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ದ್ವೀಪ-ಸವಳದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ರಾಗಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಾಗಾರದಿಗಳ ರಚನೆ ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ರಾಗವಾದರೆ ಪರಲೋಕ ಸಂಬಂಧದ್ವಾಗಿವುದು; ಅದರ ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರಯತ್ನ ಮನ್ನು ತಿಳಿದಾಗ ಪಾಪ ಬಿಟ್ಟು ಘೋಧಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಾಗುವುದರೂ ಲಾಭವಾಗುವುದೇ; ಮತ್ತು ದ್ವೀಪ ಹೊದ-

ಲಾದುವನ್ನು ತಿಳಿದ ಹೇಳಿ ಯಂಥಾವತ್ತೆ ರಚನೆಯು ಭಾಸವಾದಾಗ ಅನ್ನಮತದರು ಹೇಳಿದ್ದು ಅಷತ್ತುವೇಂದು ತಿಳಿದು ಬರುವುದರಿಂದ ಸತ್ಯಶ್ರದ್ದೆಯಂತಹ ವಸಾಗಂವನು ವಂತ್ತು ಯಂಥಾವತ್ತೆ ರಚನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಾವುದರಿಂದ ಭಾರಂತಿಯಂ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಉಪಯೋಗದ ನಿರ್ವಂಲತಯಾಗಂವುದು; ಆದುದರಿಂದ ಆ ಅಭಾಸವು ಕಾರ್ಯಕರಿಯಂದೆ.

ಶ್ರೇಷ್ಠ : ಕರಣಾನಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಕರಿಣತಯಿರಂತುದರಿಂದ ಆದರ ಅಭಾಸದಲ್ಲಿ ಹೀಡವಾಗುತ್ತದಲ್ಲವೇ?

ಉತ್ತರ : ವಸ್ತುವು ತೀಘ್ರವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವು ನಿಂತಂಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ ವಸ್ತುವನ್ನು ವಂತ್ತೆ ವಂತ್ತೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಉತ್ತಮವಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಆಗ ಉಪಯೋಗವು ಪಾರ್ಕಾಯಂಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ; ಆದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಬಾಧಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಕರಿಣತಯಾಂದಾದರೂ ಆಗುವಂತಿರುವುದರ ಅಭಾಸವನ್ನು ವಣಿದಬೇಕು, ಮತ್ತು ಯಾವುದರ ಅಭಾಸವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಇಲ್ಲ ಆದರದು ಹೇಗೆ ವಣಿಡಂವುದು?

ಇನ್ನು ಹೀಡವಾಗುತ್ತದೆಯಂದು ನೀನು ಹೇಳಿ, ಆದರೆ ಪ್ರವಾದಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಧರ್ಮವಾಗಂವುದಿಲ್ಲ; ಪ್ರವಾದದಿಂದ ಸಂಪಿಯಾಗಿರುವಲ್ಲಿಯಂತೂ ಪಾಪವೇ ಆಗುತ್ತದೆ; ಆದಕಾಗ್ಗಿ ಧರ್ಮದ ಸಲುವಾಗಿ ಉದ್ದೂಪಂ ವಾದುವುದೇ ಯೋಗ್ಯವಿದೆ.

ಹೀಗೆ ವಿಚಾರ ವಣಿ ಕರಣಾನಂಯೋಗದ ಅಭಾಸ ವಣಿಡಂವುದು.

ಕರಣಾನಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ದೋಷ-ಕಲ್ಪನೆಯ ನಿರಾಕರಣ

ಕರಣಾನಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯವೃತ್ತಾದಿಗಳ ಸಾಧನದ ಉಪದೇಶವಿದೆ, ಆದರೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಯಾವ ಸಿದ್ಧಿಯಂಲ್ಲಿ; ತಮ್ಮ ಪರಿಣಾಮವು ನಿರ್ವಂಲಾಪಾಗಬೇಕಾಗುವುದು, ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿರಿ; ಆದುದರಿಂದ ಈ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಪರಾಬ್ಯಾವಿರಿತ್ತೇವೆಂದು ಅದೆಷ್ಟೂ ಜನರು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ.

ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪೃತ್ಯಯಲ್ಲಿ ನಿಮಿತ್ತ-ನ್ಯೆಮಿತ್ತಿಕ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಭ್ರದ್ಯಸ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಪರಿಣಾಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಗುತ್ತವೆ; ಎಂದಾದರೂವೇ ಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲದ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಿಯೆಯಾದರೆ ಆದು ಪರವಶತೆಯಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯವಾದುವುದು ವಂತ್ತು ‘ಆ ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮವಿರಲಿಲ್ಲ’ವೆಂದು ಹೇಳಿವುದು ಆದು ಭ್ರಮಿಯಾದೆ. ಅಥವಾ ಬಾಹ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳ ಅಶ್ವಯಂ ಪಡೆದು ಪರಿಣಾಮಗಳಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ; ಆದುದರಿಂದ ಪರಿಣಾಮ ನಿರಾಕಾರ ಸಲುವಾಗಿ ಬಾಹ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ನಿಷೇಧ ವಣಿಡಲು ಸಂಯುಕ್ತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ; ಆದುದರಿಂದ ರಾಗಾದಿಭಾವಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾದನಂತರ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಶ್ರಾವಕಧರ್ಮ-ವಂಣಿಧರ್ಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಅಥವಾ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶಾರ್ವವಧರ್ಮ-ಮಂಣಿಧರ್ಮ ಅಂಗಿಕಾರ ವಾದಿದ ಹೇಳಿ ಐದನೆಯ-ಅರನೆಯ ಮೌದಲಾದ ಗಂಣಸ್ವಾನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗಾದಿಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾದ ಹೇಳಿ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗುತ್ತದೆಂಬ ನಿರೂಪಣೆಯಂನ್ನ ಕರಣಾನಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ವಣಿಡಾಗಿದೆ.

ವಂತ್ತು ಬಾಹ್ಯಸಂಯುವಂದಿಂದ ಯಾವ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿನ ಸಮೃದ್ಧಿಪ್ರದೇಶಗಳು ಅಧಿಕ ಜ್ಞಾನಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕುನೆಯ ಗಂಣಸ್ವಾನವಿರುತ್ತದೆ ವಂತ್ತು ಗೃಹಸ್ಥರಾದ ಶಾರ್ವವ ಮಂಣಿಧರ್ಮಗಳನೆಯ ಮಂಣಿಧರ್ಮ ಗುಣಸ್ವಾನವಿರುತ್ತದೆ ಇದರ ಕಾರಣವೇನು? ವಂತ್ತು ತೀಘ್ರಗಂಕರ ಮೌದಲಾದವರು ಗೃಹಸ್ಥಪದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಸಂಯುವಂದ ಗೃಹಣವನ್ನೇಕೆ ವಾದುವರು? ಆದುದರಿಂದ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ

ಸಂಯಂದ ಸಾಧನವಿಲ್ಲದೆ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲವೇಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಹ್ಯಸಾಧನದ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲಂವಾಗಿ ಚರಣಾನಂತೋಗದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ದ್ವಾಂತಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ದೋಷ-ಕಲ್ಪನೆಯ ನಿರಾಕರಣ

ದ್ವಾಂತಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ-ಸಂಯಂದ ಮೊದಲಾದ ವ್ಯಾಪಕವಿರ ಧರ್ಮಾದ ಒಿನತೆಯನ್ನು ಕ್ರಿಕಟ್ ಮಾಡಿದೆ. ಸಮೃದ್ಧಿಸ್ಯಾಯ ವಿಷಯ-ಭೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಜರಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇಂಥ ಕಥನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಜನರು ಸ್ವಚ್ಛಂದರಾಗಿ ಪ್ರಣಾಸನಾ ಬಿಂಬಿ ಮಾಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಓದು-ವೆದು-ಕೇಳಿತ್ವುದು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅದೇಷ್ಟೂ ಜನರು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಕತ್ತೆಯು ಸಕ್ಕರೆ ತಿಂದು ಶತ್ರುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ವಂನಂಷ್ಟನು ಸಕ್ಕರೆ ತಿನ್ನಿಷ್ಟದನ್ನು ಬಿಡಂತಿದಲ್ಲಿ; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಏಪರೀತ ಬುದ್ದಿಯಾಗಳುವರು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದರಾಗಿ ಬಿಡಂತಿದ್ದರೆ ಏವೇಳಿಗಳು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಿಡಂತಿದಲ್ಲಿ. ಯಾವನು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ ಅವನು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿದ್ದರಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಕೊಡಂತ್ವದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಂತ್ತು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿವುದರ ನಿಷೇಧ ಮಾಡಿತ್ತಾರೆ, ಅದಂದರಿಂದ ಅವನ್ನು ತನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿದರೆ ಅವನು ಸ್ವಚ್ಛಂದನಾಗಿವುದಿಲ್ಲ; ಅದರೆ ಯಾವನಾದರೂ ಒಂದು ಪಾಠ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛಂದನಾದರೆ ಅದು ಗ್ರಂಥದ ದೋಷವಿಲ್ಲ, ಆ ಜೀವದ್ವೇ ದೋಷವಿದೆ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಸಂಭ್ರಂ ದೋಷದ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಓದುವುದರ-ಕೇಳಿತ್ವದರ ನಿಷೇಧ ಮಾಡಿದರೆ ಮೋಹನಗಳಾದ ಮೂಲ ಉಪದೇಶವೇ ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಅದರ ನಿಷೇಧ ಮಾಡಿತ್ವದರಿಂದ ಮೋಹನಗಳ ನಿಷೇಧವಾಗಿತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಮೇಘ ಪೃಷ್ಟಿಯಾಂದ ಬಹಳವ್ಯಾಜೀವರಂಗಳ ಕಲಾಣಿವಾಗುತ್ತದೆ ವಂತ್ತು ಯಾವನೋ ಸಿವನಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಹಾನಿಯಾದರೆ ಅದರ ಮಂಬಿತೆ ಮಾಡಿ ಮೇಘ ಪೃಷ್ಟಿಯ ನಿಷೇಧ ಮಾಡಿತ್ವದಲ್ಲಿ; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಭೀಯಾಗಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಉಪದೇಶವಾದ ಮೇಲೆ ಬಹಳವ್ಯಾಜೀವರಂಗಳಿಗೆ ಮೋಹನಗಳಾದ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿತ್ತದೆ. ಅದರೆ ಯಾವನೋ ಸಿವನು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಪಾಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದರೆ ಅವನ ವಂಬಿತೆ ಮಾಡಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ನಿಷೇಧ ಮಾಡಬಾರದು.

ಮಂತ್ರ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಯಾವನಾದರೂ ಸ್ವಚ್ಛಂದನಾದರೆ ಅವನಂತೂ ಮೊದಲೇ ಮಿಥಾದೃಷ್ಟಿಯಾದ್ದನು, ಈಗ ಕೂಡ ಏಂಥಾದೃಷ್ಟಿಯೇ ಉಂಡನಂ. ಅವನಿಗೆ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ ಕಂಗತಿಯಾಗಿವುದು, ಇವು ಪಾಠ ಹಾನಿಯಾಗಿವುದು. ಅದರ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಉಪದೇಶವಾಗಿದ್ದರೆ ಬಹಳವ್ಯಾಜೀವರಂಗಳಿಗೆ ಮೋಹನಗಳಾದ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಅಭಾವವಾಗಿತ್ತದೆ. ವಂತ್ತು ಇದರಿಂದ ಬಹಳವ್ಯಾಜೀವರಂಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕ ಕೆಡಕಾಗುತ್ತದೆ; ಅದುದರಿಂದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ-ಉಪದೇಶದ ನಿಷೇಧ ಮಾಡಬಾರದು.

ದ್ವಾಂತಾನುಯೋಗ ರೂಪದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ-ಉಪದೇಶವು ಉತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲ ಅದು ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿಗೆ ಪೂರ್ವರಾದವ. ರಿಗಿ ಕಾಯಾರ್ಕಾರಿಯಾದೆ; ಕೆಳ ಅವಸ್ಥೆಯಾಗಿಲ್ಲವರಿಗೆ ಪ್ರತಿ-ಸಂಯಂಮಾಡಿಗಳ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುವುದೇ ಯೋಗ್ಯವಿದೆಯಿಂದು ಅದೇಷ್ಟೂ ಜನರಂ ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ.

ಜಿನಮತದಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ಚಂವೆಂದರೆ ಮೊದಲು ಸಮೃದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಪ್ರತಿ-ಗಳಾಗುತ್ತದೆ; ಆ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಸ್ವ-ಪರದ ಶರ್ದೈಯಾದ ವೇಲೆ ಅಗಂತ್ಯದ ವಂತ್ತು ಆ ಶರ್ದೈಯು ದ್ವಾಂತಾನುಯೋಗದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಖಗುತ್ತದೆ, ಅದುದರಿಂದ ಮೊದಲು ದ್ವಾಂತಾನುಯೋಗದ ಅನಂಸಾರ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡಿ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ

ಯಾಗವುದು, ಅನಂತರ ಚರಣನುಯೋಗದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಕಾರ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಾದಿ ಪ್ರತಿಭಾಗವುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಂಬಿ ರೂಪದಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದ್ರವ್ಯಾನುಯೋಗವು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾದೆ; ಯಾವನಿಗೆ ಹೊಕ್ಕೆವಾಗಿದೆ ಬಾಹ್ಯಿಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ ಅವನಿಗೆ ಹೊದಲು ಗೌಣರೂಪದಿಂದ ಯಾವಾದರೂ ಪ್ರತಿದ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ; ಆದುದರಿಂದ ಉಚ್ಛರದ ತೆಯಾಳ್ಳವರಿಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಅಭಿಸ್ವಾಸವು ಯೋಗ್ಯವಿದೆಯಂದು ತಿಳಿದಂತೆ ಕೆಳಗಿನ ಅವಸ್ಥೆಯಾಳ್ಳವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪರಾಜ್ಯಾವಿವಾಗಿವುದು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಉಚ್ಛರ ಉಪದೇಶದ ಸ್ವರೂಪವು ಕೆಳಗಿನ ಡಳಿಯಾಳ್ಳವರಿಗೆ ಭಾಸವಾಗಿವುದಲ್ಲಿವಲ್ಲವೇ?

ಉತ್ತರ : ಉಳಿದ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಚಿಂತೆರತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಾವುದು ವಂತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಮಾನವಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಭಿಸ್ವಾಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪವು ಚಿನ್ನಾಗಿಯೇ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ, ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅನಂತರಿಸಿ ನ್ಯಾಸಾಧಿಕವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರಬೇಕು; ಆದರೆ ಸರ್ವಭಾಂಗಿ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಯಾಗುವ ಪ್ರೋಫೆಸಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಜಿನವಾಗಿದೆ ದ್ವೇಷಿಯಾಗಿವುದಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಇದು ನಿಕೃಷ್ಟ ಶಾಲಾರೂಪದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಉಪದೇಶದ ಮಂಬಿತೆ ಮಾಡಬಾರಲ್ಲವೇ?

ಉತ್ತರ : ಈ ಶಾಲಾಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೊಕ್ಕೆವಾಗಿರುವುದರ ಅವಸ್ಥೆಯಂದ ನಿಕೃಷ್ಟವಿದೆ, ಆದರೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾನುಭವದ ಮಾಲಾಕ ಸಮುಕ್ತೇಯ ಮೊದಲಾದವರುಗಳಾಗಿವುದರ ನಿಷೇಧವಿಲ್ಲ; ಆದುದರಿಂದ ಅತ್ಯಾನುಭವದ ಸಲಾಪಾಗಿ ದ್ರವ್ಯಾನುಯೋಗದ ಅಭಿಸ್ವಾಸವನ್ನು ಅವಶ್ಯಾವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ಹೊಕ್ಕೆಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ,-

ಅಜ್ಞ ಏ ತಿರಯಣಂಸುದ್ದಾ ಅಪಾಂ ರ್ಯಾಖಾಣ ಜಂತಿ ಸುರಲೋಽಿ ।

ಲೋರ್ಯಂತಿಯಂದೇವತ್ತಂ ತತ್ತ ಚಂತ ಜೀವ್ಯದಿಂ ಜಂತಿ ॥ ೨೨ ॥

ಅಂತರ್ : ಇಂದು ಕೂಡ ಮಾರು ರತ್ನಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧಿಸಿದ ಜೀವರಂಗಳು ಅತ್ಯಾನುಭವ ಲೋಕವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮಂತ್ರ ಲೋಕಾಂತರಿಕದಲ್ಲಿ ದೇವತ್ಯಾವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಚ್ಯಾತರಾಗಿ ಹೊಕ್ಕೆಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ‘ಬಹುರಿ....’* ಆದುದರಿಂದ ಈ ಶಾಲದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯಾನುಯೋಗದ ಉಪದೇಶವೇ ಮಂಬಿವಾಗಿ ಬೇಕೆಂಬು.

ದ್ರವ್ಯಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ-ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ; ಆದರಲ್ಲಿ ಸ್ವ-ಪರಭೇದ ವಿಜ್ಞಾನಾದಿಗಳ ಉಪದೇಶವಿಳ್ಳು ಆದು ಹಚ್ಚು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯೂ ಇದೆ ಮಂತ್ರ ಲೋಕಾಂತರಿವಾಗಿ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಲ್ಲೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ದ್ರವ್ಯ-ಗಣ-ಪಯಣಯಂಗಳ ಮಂತ್ರ ಪ್ರಮಾಣ-ನಯಗಳ ಹಾಗೂ ಅನುಮಾತದವರು ಹೇಳಿದ ತತ್ತ್ವದಿಗಳ ನಿರ್ಂಕರಣದ ಕಾರಣ ಮಾಡಿದೆ, ಅವುಗಳ ಅಭಿಸ್ವಾಸದಿಂದ ಅಥಿಕ ವಿಕಲ್ಪಗಳಾಗಿತ್ತುವೆ ಮಂತ್ರ ಅವು ಅಥಿಕ ಪ್ರಯಾಸಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರಂತುವೆ; ಆದುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಅಭಿಸ್ವಾಸ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ.

ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿವುದೇನಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ತಿಳಿಯಾವುದು ಬಲವಂತವಿದೆ. ಹೇಗೆಯೇಗೆ ವಿಶೇಷವು ತಿಳಿಯಂತ್ರದೆ ಹಾಗೆ-ಹಾಗೆ ಪಸ್ತಸ್ವಭಾವವು ನಿರ್ಂಬಳವಾಗಿ ಭಾಸವಾಗಿತ್ತದೆ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಂಥಾಗಿತ್ತದೆ, ರಾಗಾದಿಗಳಂತಹ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತವೆ; ಆದುದರಿಂದ ಅದರ ಅಭಿಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಬೇಕು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ.

* ಇಲ್ಲಿ ‘ಬಹುರಿ’ಯ ಮಂಬದೆ ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವ-ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯಾಗಿ ಇದರಿಂದ ಇದರಿಂದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೆರಾದ ಒಂದು ಸೋಡರ ಮಲ್ಲಿಯು ಏನನ್ನಾದೂ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು, ಆದರೆ ಬರೆಯುವುದಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾಲ್ಕು ಅನುಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡೆ ಕಲ್ಪನೆವಾಡಿ ಅಭಾಸವದಿಂದ ಪರಾಜ್ಯವಾಗೆಂಬುದು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ.

ವ್ಯಾಕರಣ-ನ್ಯಾಯಕಾಸ್ತ್ರಗಳ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ

ವ್ಯಾಕರಣ-ನ್ಯಾಯ ಮೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭಾಸವನ್ನು ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕಂ; ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳ ಜಾಖನವಿಲ್ಲದೆ ದೊಡ್ಡ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಥವಾ ಭಾಸವಾಗೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪವು ಕೂಡ ಇವುಗಳ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದನಂತರ ಹೇಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೆ ಭಾಷಾದಿಗಳ ವಾಲಾಟ ಭಾಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಅದುದ ರಿಂದ ಪರಂಪರೆಯ ಕಾರ್ಯಕರಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಹೊಂದು ಇವುಗಳ ಅಭಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಂ; ಅದರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಸಹೋಗಬಾರದು. ಸ್ವಲ್ಪ ಇವುಗಳ ಅಭಾಸವವಾಡಿ ಪ್ರಯೋಜನಭೋತವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭಾಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕಂ.

ಇನ್ನು ವ್ಯಾದಿಸಿರುವ ಮೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಮೋಕ್ಷವಾಗಿದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೇ ಇಲ್ಲ: ಆದಾದರಿಂದ ವ್ಯವಹಾರ ಧರ್ಮದ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಯಾವ ಹೀದವಿಲ್ಲದೆ ಇವುಗಳ ಅಭಾಸವಾಗುವಂತಿದ್ದರೆ ವಾಡಿ ಉಪಕಾರ ವಾಡಬೇಕಂ; ಪಾಪರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಬಾರದು; ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ಅಭಾಸವಾಗದಿದ್ದರೆ ಹೋಗಲಿ, ಅದರಿಂದೇನೂ ಹಾನಿಯಿಲ್ಲ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜನವಂತದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಂ ನಿರ್ದೋಷವಿವೆಯೆಂದು ಅವುಗಳ ಉಪದೇಶವನ್ನು ನಂಬಬೇಕಂ.

ಅನುಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧದ ನಿರಾಕರಣೆ

ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿವ್ಯು ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ತಿಳಿಯಿರಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ, ಈಗ ಅದರ ನಿರಾಕರಣೆ ವಾಡಂತಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಥಮನಾಯೋಗಗಳ ಪರಂಪರೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಕಥನವಾಡಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು; ಒಂದಂ ಅನುಯೋಗದ ಕಥನವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಅನುಯೋಗದ ಕಥನದಿಂದ ಅನುಭಾ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸಂದೇಹಪಡಬಾರದು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಒಂದೆಡೆ ನಿರ್ಮಲ ಸಂಗ್ರಹಾಳ್ಯಗೆ ಕೂಡ ಶಂಕೆ, ಕಾಂತ್ಯ, ವಿಚಿಕ್ತೇಯ ಅಭಾವ ಹೇಳಿದೆ; ಒಂದೆಡೆ ಎಂಟನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದವರೆಗೆ ಭಯಿದ, ಹತ್ತನೆಯದರವರೆಗೆ ಲೋಭದ, ಎಂಟನೆಯದರವರೆಗೆ ಜುಗುವ್ಯಯ ಉದಯ ಹೇಳಿದೆ; ಅಲ್ಲಿ ವಿರಂದ್ರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಸಮೃದ್ಧಿಗ್ರಂಥಿಗೆ ಶರದ್ಯಾಪೂರ್ವಕ ತೀವ್ರ, ಶಂಕಾದಿಗಳ ಅಭಾವವಾಗಿದೆ.ಅಥವಾ ಮಂಬಿವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಾಳ್ಯಯಿಂದ ಶಂಕಾದಿಗಳನ್ನೇ ವಾಡಂಪಡಿಲ್ಲ, ಆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಚರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧಿಗ್ರಂಥಿಗೆ ಶಂಕಾದಿಗಳ ಅಭಾವ ಹೇಳಿದೆ, ಅದರ ಸೂಕ್ಷ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಭಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಉದಯವು ಎಂಟನೆಯ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಸ್ಥಾನಗಳವರೆಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ, ಅದುದರಿಂದ ಚರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯಂತರವರೆಗೆ ಅವುಗಳ ಸದ್ಯಾವ ಹೇಳಿದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿದಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಂಪಡುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲು ಅನುಯೋಗಗಳ ಉಪದೇಶದ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಅವನ್ನು ತಿಳಿಯಂಪಡು ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಬಂದಿಯಿಂದ ಅರಿತಂಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಒಂದೇ ಅನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ವಿಚ್ಯುತಿಯ ವರ್ಣಿಸಿದ ಅನೇಕ ರೂಪವಾಗಿ ಕಥನ ವಾಡಂತಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ

ಕರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದೊಳಗೆ ಪ್ರವಾದಗಳ ಅಭಾವ ಹೇಳಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಕಡಾಯಂಗಳನ್ನು ಪ್ರವಾದದ ಭೇದವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ; ಮತ್ತು ಅಲ್ಲೀ ಕವಾಯಣದಿಗಳ ಸದ್ಯಾವವನ್ನು ಹತ್ತನೆಯ ವೊದಲಾದ ಗುಣಸ್ಥಾನದವರೆಗೆ ಹೇಳಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧ ತಿಳಿಯಬಾರದು; ಏಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾದಗಳಲ್ಲಿಂತೂ ಯಾವ ಶುಭಾಶುಭ ಭಾವಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದೊಡನೆ ಕವಾಯಃಗಳಾರುತ್ತವೆ ಅವುಗಳ ಗ್ರಹಣವಿದೆ, ಮತ್ತು ಏಳನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ದೂರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಅಭಾವ ಹೇಳಿದೆ. ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ವೊದಲಾದ ಭಾವಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹತ್ತನೆಯ ವೊದಲಾದ ಗುಣಸ್ಥಾನದವರೆಗೆ ಅವುಗಳದೇ ಸದ್ಯಾವ ಹೇಳಿದೆ.

ಅದರಂತೆ ಜರಣಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕಳವು, ಪರಸ್ಪರ ವೊದಲಾದ ಸಪ್ತವ್ಯಾಸನದ ತ್ಯಾಗವನ್ನು ವೊದಲನೇ ಪ್ರತಿವೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ, ಮತ್ತು ಅಲ್ಲೀ ಅವುಗಳ ತ್ಯಾಗವನ್ನು ಎರಡನೇ ಪ್ರತಿವೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ, ಅದನ್ನು ವಿರುದ್ಧ ತಿಳಿಯಬಾರದು; ಏಕೆಂದರೆ ಸಪ್ತವ್ಯಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಳವು ವೊದಲಾದ ಶಾಯಂಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕಿಗೆ ಒಳಪಡುವ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿಂದೆಯಾಗಂತ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಣ ವಾಣಿದಿದ್ದಾರೆ. ಎಂತು, ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕಳವು ವೊದಲಾದವು ತ್ಯಾಗವಾದಲು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಗ್ರಹಸ್ಥಾಧರ್ಮವಿಂದ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ, ಒಂದಿಷ್ಟು ಲೋಕನಿಂದ್ಯಾವಾಗಿರುತ್ತವೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯಂತ್ವದು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಂತ್ವದು.

ಅದರಂತೆ ನಾನಾ ಭಾವಗಳ ಸಾಪೇಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಒಂದೇ ಭಾವವನ್ನು ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಒಂದೆಡೆ ಮಹಾವೃತ್ತಾದಿಗಳನ್ನು ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಭೇದವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಇನ್ನೊಂದುಕಡೆ ಮಹಾವೃತ್ತಾದಿಗಳಾದ್ದರೂ ಕೂಡ ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗಿಯನ್ನು ಅಸಂಯುಂಧಿಸಿದೆ ಹೇಳಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧ ತಿಳಿಯಬಾರದು; ಏಕೆಂದರೆ ಸಮೃಗ್ಂಜವ ಸಹಿತವಾದ ಮಹಾವೃತ್ತಗಳು ಚಾರಿತ್ರ್ಯವಿವೆ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವ್ರತಾದಿಗಳಾದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅಸಂಯುಂಧಿಸಿದೆ ಇದ್ದಾನೆ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಬದು ವಿಧಾಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವಿನಯ ಹೇಳಿದ ಮತ್ತು ಹನ್ನರದು ಪ್ರಕಾರದ ತಪ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವಿನಯ ಹೇಳಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧ ತಿಳಿಯಬಾರದು; ಏಕೆಂದರೆ ವಿನಯವಾದಲು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲದಂಥವರದೂ ಕೂಡ ವಿನಯವಾಡಿ ಧರ್ಮವೆಂದು ವಂನ್ನಿಸುವುದಂತೂ ವಿನಯ ವಿಧಾತ್ಮಕವಿದೆ, ಮತ್ತು ಧರ್ಮಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ವಿನಯವಾದಲೂ ಯೋಗ್ಯವಿರುವಂಥಾವರ ಯಾಥಾಯೋಗ್ಯ ವಿನಯ ವಾಡುವುದು ಅದು ವಿನಯ ತಪ್ಪವಿದೆ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದೆಡೆ ಅಭಿವಾನದ ನಿಂದೆ ವಾಡಿದೆ, ಮತ್ತು ಒಂದೆಡೆ ಪ್ರತಂಸೆವಾಡಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧ ತಿಳಿಯಬಾರದು, ಏಕೆಂದರೆ ವಾನಕವಾಯಾದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಉಚ್ಛ್ರಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ವಿನಯವಾದಿಗಳನ್ನು ವಾಡಿದಿರುವುದು ಆ ಅಭಿವಾನವಂತೂ ನಿಂದ್ಯವೇ ಇದೆ, ಮತ್ತು ನಿಲೋರ್ಭವತನದಿಂದ ದೀನತೆ ವೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ವಾಡಿದಿರುವುದು ಆ ಅಭಿವಾನವು ಪ್ರತಂಸೆಯಿದೆ.

ಇನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ನಿಂದೆ ವಾಡಿದೆ, ಒಂದುಕಡೆ ಪ್ರತಂಸೆ ವಾಡಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧ ತಿಳಿಯಬಾರದು; ಏಕೆಂದರೆ ವಾಯಾಕಪಾಯಾದಿಂದ ಯಾರಿಗಾದರೂ ವೋಸವಾಡಿದೆ ಸಲುವಾಗಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ವಾಡಿದರೆ ಅದಂತೂ ನಿಂದ್ಯವೇ ಇದೆ. ಮತ್ತು ವಿವೇಕಸಹಿತ ಯಾಥಾಸಂಭವ ಕಾರ್ಯದಾಂತವಲ್ಲಿ ಚತುರತ್ವಾದರೆ ಅದು ತಾಳಿಷ್ಟುನೀಯವೇ ಇದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಂತ್ವದು.

ಮತ್ತು ಒಂದೇ ಭಾವವನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮವುವಾದ ಭಾವದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಿಂದೆ ವಾಡಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೀನಭಾವದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪ್ರತಂಸೆವಾಡಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧ ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಂಖಕ್ರಿಯೆಯ ನಿಂದೆ ವಾಡಿರುವುದು ಆಲ್ಯಾಯಂತೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಉಚ್ಛ್ರಾಯಕ್ರಿಯೆಯ ಹಾಗೂ ಶಂಧಾಭಾವದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ವಾಡಿದೆಯಿಂದು ತಿಳಿಯಂತ್ವದು; ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ

ಪ್ರಶಂಸಿ ವಹಾಡಿರಂಪುದು ಅಲ್ಲಿ ಆದಕ್ಕಿಂತ ಕೇಳುತ್ತರೆಯೇ ಹಾಗೂ ಆಶುಭರಿಯೇಯಾ ಅವೇಕ್ಕೀಯಾಂದ ವಹಾಡಿದೆಯಂದು ತಿಳಿಯಂಪುದು. ಇದೇಪ್ರಕಾರ ಅನ್ನತ್ರ ತಿಳಿಯಂಪುದು.

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಚ್ಚ ಜೀವದ ಅವೇಕ್ಕೀಯಾಂದ ಒಂದು ಜೀವದ ಸಿಂದ ವಹಾಡಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಸರ್ವಥಾ ನಿಂದೆಯಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು; ಮತ್ತು ನೀಚ ಜೀವದ ಅವೇಕ್ಕೀಯಾಂದ ಒಂದು ಜೀವದ ಪ್ರಶಂಸಿ ವಹಾಡಿದ್ದರೆ ಆದನ್ನ ಸರ್ವಥಾ ಪ್ರಶಂಸಿಯಾಂದ ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಆದರೆ ಯಾಥಾಪ್ರಕಾರ ಅಪ್ರಗಳ ಗುಣ-ದೋಷ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅನ್ನ ವಾಯ್ಯಾನಗಳನ್ನ ಯಾವ ಅವೇಕ್ಕೀಯೊಡನೆ ವಹಾಡಿರಂತ್ರವೇ ಅದೇ ಅವೇಕ್ಕೀಯಾಂದ ಅಪ್ರಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಆದರಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವು ಒಂದು ಕಡೆ ಒಂದು ಆದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಅಗುತ್ತದೆ; ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗ ಪರಿಚಯ ವಹಾಡಿಕೊಂಡು ಆದರ ಅಗಬಹಂದಾದ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯಂಪುದು. ಹೇಗೆಂದರೆ ವೋಕ್ಸ್‌ವಹಾಗ್‌ದಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧ ಶರ್ವ ಹೇಳಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ದರ್ಶನ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿದೆ ಮತ್ತು ಉಪಯೋಗ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ದರ್ಶನ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವು ಸೇತುದಿಂದ ಸೋದುಪುದು ವಹಾತ್ಮವಿದೆ. ಆದರಂತೆ ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಬಾದರದ ಅರ್ಥವು ವಕ್ತುಗಳ ಪ್ರವಾಣ ಮೂದಲಾದಪ್ರಗಳ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರವಾಣ ಸಹಿತವಿರುವುದರ ಹೆಸರು ಸೂಕ್ತ, ಮತ್ತು ದೂಡ್ಯ ಪ್ರವಾಣ ಸಹಿತವಿರುವುದರ ಹೆಸರಂ ಬಾರದವೆಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರಂತೆ ಪ್ರದ್ಯಲ ಸ್ವಂಧಾದಿಗಳ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಮ್ಯವಿಲ್ಲದಂದು ಅದು ಸೂಕ್ತ, ಇಂತ್ರ ಇಂದ್ರಿಯಗಮ್ಯವಿಲ್ಲದು ಅದು ಬಾದರವೆಂದು ಅರ್ಥವಿದೆ. ಜೀವಾದಿಗಳ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಖಂಡಿ ಮತ್ತು ಮೂದಲಾದಪ್ರಗಳ ನಿರ್ಮಿತವಿಲ್ಲದೆ ತಾವಾಗಿ ತಡೆಯಿದಿರುವುದರ ಹೆಸರಂ ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಶಡೆಯಂಪುದರ ಹೆಸರು ಬಾದರವೆಂದು ಅರ್ಥವಿದೆ. ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಚಿಂಣಗುತನದ ಹೆಸರು ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಉರಂಟಂತನದ ಹೆಸರು ಬಾದರವೆಂದು ಅರ್ಥವಿದೆ.

ಆದರಂತೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವು ಲೇಂಕ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಾಳಲಕ ತಿಳಿಯಂಪುದರ ಹೆಸರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಿದೆ, ಪ್ರವಾಣ ಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಷ್ಟ ಪ್ರತಿಭಾಸವಾಗುವುದರ ಹೆಸರು ಪ್ರವಾನುವಿದೆ, ಆತ್ಮಾನಾಭವ ಮೂದಲಾದಪ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅವಸ್ಥೆಯಾಗುವುದರ ಹೆಸರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಿದೆ. ಆದರಂತೆ ಏಧಾರ್ಥಾದ್ವಾಷಿಗೀ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಸರ್ವಥಾ ಜ್ಞಾನದ ಅಭಾವವಿದೆಯಾಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು, ಸಮೃಗ್ಂಜ್ಞಾನದ ಅಭಾವದಿಂದ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರಂತೆ ಉದೀರಣ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವು ದೇವಾದಿಕರಿಗೆ ಉದೀರಣ ಹೇಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಅನ್ನನಿರ್ಮಿತದಿಂದ ವಂರಣಾವಾಗುವುದರ ಹೆಸರು ಉದೀರಣವಿದೆ, ಮತ್ತು ಹತ್ತು ಕರಣಗಳ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಉದೀರಣಾಕರಣವನ್ನ ದೇವಾಯುವಿಗೂ ಹೇಳಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ನಿರ್ವೇಕಗಳಲ್ಲಿಯ ದ್ರವ್ಯವು ಉದಯಾವಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗುವುದರ ಹೆಸರು ಉದೀರಣವಿದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿದೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾಥಾಸಂಭವ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯಂಪುದು.

ಆದರಂತೆ ಒಂದೇ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮೂದಲು ಶಬ್ದ ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಅರ್ಥಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅದೇ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಂಭವವಿದೆ ಹಾಗೆ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯಂಪುದು. ಹೇಗೆಂದರೆ 'ಜಯಿಸು' ಅವನ ಹಸರಂ 'ಜಿನ' ಇದೆ, ಆದರೆ ಧರ್ಮಾಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಾತತ್ವವನ್ನ ಜಯಿಸುವ ಹಸರನು 'ಜಿನ' ನಂದು ತಿಳಿಯಂಪುದು. ಇಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಾತತ್ವ ಶಬ್ದವನ್ನ ಮೂದಲು ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡಿದೆ, ಉಳಿದೆದನ್ನು ವಹಾಡಿಲ್ಲ. ಆದರಂತೆ 'ಪ್ರಾಣಧಾರಣ ವಾದಾವುದು' ಆದರ ಹೆಸರು 'ಜೀವ' ವಿದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಜೀವನ-ಮರಣದ ಕಥನವು ವ್ಯವಹಾರ ಅವೇಕ್ಕೀಯಾಂದ ಇರುವುದು ಅಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಿಯ ವೊದಲಾದ ಸ್ವಾಖಾಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ವಹಾಡುವುದು ಅದು ಜೀವವಿದೆ; ವಂತ್ತು ನಿಶ್ಚಯದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ದ್ರವ್ಯಾದಿಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಿಂರುವಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಧಾರಣ ವಹಾಡುವುದು ಅದು ಜೀವವಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಸಮಯ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಅರ್ಥಗಳಿಂದ; ಅತ್ಯನ್ತ ಹೆಸರು ಸಮಯವಿದೆ, ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥದ ಹೆಸರು ಸಮಯವಿದೆ, ಕಾಲದ ಹೆಸರು ಸಮಯವಿದೆ, ಸಮಯ ವಹಾತ್ತ, ಕಾಲದ ಹೆಸರು ಸಮಯವಿದೆ, ತಾಸ್ತುದ ಹೆಸರು ಸಮಯವಿದೆ, ವಂತದ ಹೆಸರು ಸಮಯವಿದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅನೇಕ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಂಭವವಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದಿಕೊಳ್ಳಬ್ಯಾದು.

ಅದರಂತೆ ಒಂದೆಡೆ ಅರ್ಥದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ರೂಢಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ ರೂಢಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡಬಾರದು; ಅದರ ಅದರ ರೂಢಿರೂಪವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡಬೇಕು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಸಮೃದ್ಧ ವೊದಲಾದುವನ್ನು ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಈ ಜೀವವನ್ನು ಉತ್ತಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಧಾರಣ ವಹಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅದರ ಹೆಸರಂ ಸಾರ್ಥಕವಿದೆ; ವಂತ್ತು ಧರ್ಮದ್ವರ್ಯದ ಹೆಸರನ್ನು ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ಅದು ರೂಢಿನಾಮವಿದೆ, ಅದರ ಅಕ್ಷರಾರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡಬಾರದು, ಅದರ ಈ ನಾಮದ ಧಾರಕವಾದಂದು ಬಂದು ವಸ್ತುವಿದೆಯೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡಬ್ಯಾದು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬ್ಯಾದು.

ಅದರಂತೆ ಕೆಲವೆಡೆ ಶಬ್ದದ ಯಾವ ಅರ್ಥವಾಗಬ್ಯಾದು ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡಬಾರದು, ಅದರ ಅಲ್ಲಿಯಾವ ಅರ್ಥವು ಪ್ರಯೋಜನಭೂತವಿದೆ ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡುವುದು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಯಾವುದರ ಅಭಾವ ಹೇಳಿದ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸದ್ವಾಪವು ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಸರ್ವಧಾ ಅಭಾವವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡಬಾರದು; ಸ್ವಲ್ಪ ಸದ್ವಾಪವನ್ನು ಗಣಸಿರ್ಯೇ ಅಭಾವ ಹೇಳಿದಂದೆಂಬ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯಂಬ್ಯಾದು. ಸಮೃಗ್ಂಸ್ವಿಗೆ ರಾಗಾದಿಗಳ ಅಭಾವ ಹೇಳಿದ, ಅಲ್ಲಿ ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯಂಬ್ಯಾದು. ಅದರಂತೆ ನೋರ್ಕಾರಾಯಂದ ಅರ್ಥವು ‘ಕಷಾಯದ ನಿಷೇಧ’ವಿದೆ; ಅದರ ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡಬಾರದು; ಇಲ್ಲಿ ಕ್ಲೋಧಾದಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಾನಾಮಾಗಿ ಈ ಕಷಾಯಗಳಲ್ಲಿ, ಕಂಡತ್ತೇ ಕಷಾಯಗಳಿರುವುದರಿಂದ ನೋರ್ಕಾರಾಯಾಗಳವೆಯೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡಬ್ಯಾದು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇತರೆಡೆ ತಿಳಿಯಂಬ್ಯಾದು.

ಅದರಂತೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಯಂತ್ರಿಯಿಂದ ಕಥನ ವಹಾಡಿರುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಗ್ರಹಣವಹಾಡುವುದು. ಸಮಯಸಾರ ಕಲಪದಲ್ಲಿ* ‘ವಾಡಿವಾಳನ ದೃಷ್ಟಾಂತದಂತೆ ಪರಭಾವದ ತ್ಯಾಗದ ದೃಷ್ಟಿಯು ಎಲ್ಲಿಯ ಕರಿಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬ್ಯಾದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯಾವರಿಗೆ ಈ ಅನಂಭೂತಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು;’ ಅದುದರಿಂದ ಪರಭಾವದ ತ್ಯಾಗವಾದೆಡನೆಯೇ ಅನಂಭೂತಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು ನೆಂಬ ಪ್ರಯೋಜನವ್ಯಾಪ್ತಿ ಇಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನೋ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ‘ಇವನು ಒಳಗೆ ಬರುವ ಮುನ್ನ ಹೇ ಇಂಥ ಕಾರ್ಯವಾಯಿತೆ’ಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡುವುದು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅವೃತ್ತ ತಿಳಿಯಂಬ್ಯಾದು.

ಅದರಂತೆ ಎಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಪ್ರವಹಣಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೇ ವಂಬಿಸಬಾರದು, ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನವಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಂಬ್ಯಾದು. ಜ್ಞಾನಾರ್ಥವದಲ್ಲಿ† ‘ಈ ಕಾಲದೊಳಗೆ ಇಬ್ಬರಂ-ಮೂಲವರು ಸತ್ಪ-

*. ಅವಶತಿ ನ ಯಾವಾದ್ವಾತ್ಮಿಕ್ಯತ್ವಂತವೇಗಾದಸವಮಾಪರಭಾವತ್ಯಾಗದ್ವಾತ್ಮಂತದೃಷ್ಟಿ ।

ಇಂತಹ ಕಳಬಾಪ್ಯೇರನ್ವರ್ಯಾಯೀರ್ವಿಮಾತ್ವಾ ಸ್ವಯಂಮಿಯಮನುಭೂತಿಸ್ತಾವಾವಿಭಾಷಿತ ॥೧೩॥

+ ದ್ಯಾ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಬಲಲುಪ್ಯೇವಸ್ತುವಿಷಯ ವಿಜ್ಞಾನಶಳಾನ್ಯಾತಯಾ ।

ವಿಂದ್ಯಾ ಪ್ರತಿಮಂದಿರಂ ವಿಜಿಷಸ್ತುಂಧಾರ್ವಾರ್ವಾತ್ ದೇಹಿಸಿ ॥

ತಂಸಂದಾಮ್ಯತಃಿಂಧುಶಿಕರಚಯ್ಯಾನಿವಾಪ್ಯಜನ್ಜ್ಞರಂ ।

ಯೇ ಮುಕ್ತೀರ್ವದೆಸೀಂದುವಿಷ್ಠಾಂಬರಾಸ್ತೇ ಸಂತಿದ್ವಿತ್ವಾ ಯಾದ ॥೧೪॥

ರುವರಿದ್ದೂರೆ'ಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಅದರೆ ನಿಯಮದಿಂದ ಇತ್ತೋ ಇಲ್ಲ, ಅದರೆ 'ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದೂರೆ'ಂಬ ಪ್ರಯೋಜನ ತಿಳಿಯುವುದು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅನ್ವತ್ತ ತಿಳಿಯಂವುದು.

ಇದೇ ರೀತಿಯಂದ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥವು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅವನ್ನು ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ವಿವರೀತ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

ಅದರಂತೆ ಅ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಪರಿಚಯವಾಡಿಕೊಂಡು ತಮಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉಪದೇಶವನ್ನೇ ಅಂಗೀಕಾರ ವಹಾಡಬೇಕು. ಹೇಗೆಂದರೆ ವ್ಯಾದಿಕೇರು ತಾಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜಿಪಥಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ, ಅವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು; ಅದರೆ ಯಾವವುಗಳಿಂದ ತನ್ನ ರೋಗಿವು ದೂರವಾಗಿವುದು ಅವನ್ನೇ ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡುವುದು. ತಮಗೆ ಚೆಳಿಯಾ ಬಾಧೆಯಿದ್ದರೆ ಉಪ್ಪು ಜಿವಧವನ್ನೇ ಗ್ರಹಣವಹಾಡಬೇಕು ಈತಲ ಜಿವಧದ ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡಬಾರದೆ. ಈ ಜಿವಧವು ಇತರರಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಯೇಂಧ್ರ ತಾಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉಪದೇಶಗಳಿವೆ, ಅವನ್ನು ತಿಳಿಯಂವುದು; ಅದರೆ ಯಾವುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ವಿಕಾರವು ದೂರವಾಗಿವುದು ಅದನ್ನೇ ಗ್ರಹಣವಹಾಡಬೇಕು. ತಮಗೆ ಯಾವ ವಿಕಾರವಿದೆ ಅದರ ವಿಷೇಧ ವಹಾಡುವಂಥ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡಬೇಕು, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರೋಫರ್ವಾದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಗ್ರಹಣವಹಾಡಬಾರದು; ಈ ಉಪದೇಶವು ಇತರರಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದರು.

ಅದರಂತೆ ತಾಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ನಿಶ್ಚಯಾಂತರ ಉಪದೇಶವಿದ್ದರೆ ಕೆಲವೆಡೆ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ್ಕೊಂಡ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ವ್ಯಾವಹಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಯಿದ್ದರೆ ನಿಶ್ಚಯಾಂತರ ಉಪದೇಶದ ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡಿಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು ವಃತ್ತು ತಮಗೆ ನಿಶ್ಚಯಾದ ಅಧಿಕಾರಿಯಿದ್ದರೆ ವ್ಯಾವಹಾರ ಪ್ರೋಫರ್ ಉಪದೇಶದ ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡಿಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು. ಮಂತ್ರ ವ್ಯಾವಹಾರ ಶರ್ದೇಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅತ್ಯಾಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭ್ರಮಿಸಾಗುತ್ತಿದ್ದನಂ, ಅನಂತರ ವ್ಯಾವಹಾರ ಉಪದೇಶದ ವಂಬಿತೆಯನ್ನೇ ವಹಾಡಿ ಅತ್ಯಾಜ್ಞಾನದ ಉದ್ದೇಶ ವಹಾಡುವುದಿಲ್ಲ; ಅಥವಾ ಮೊದಲಂತೂ ನಿಶ್ಚಯಾಂತರ ಯಾಗಿ ವ್ಯಾವಹಾರದಿಂದ ಭ್ರಮಿಸಾಗಿ ಸ್ವಷ್ಟಿಯಿಂದಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದನಂ, ಅನಂತರ ನಿಶ್ಚಯಾ ಉಪದೇಶದ ವಂಬಿತೆ ವಹಾಡಿ ವಿವರ್ಯಾಕಾರ್ಯಗಳ ಪ್ರೋಫರ್ ವಹಾಡಂತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ವಿವರೀತವಾದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡುವುದರಿಂದ ಕೆಡಕೇ ಅಗುತ್ತದೆ.

ಅದರಂತೆ 'ನೀನು ಗುಣವಂತನಾಗಿ ದೋಷವನ್ನೇಕೆ ತಗಲಿಸುತ್ತಿರುವೆ? ದೋಷವುಳ್ಳವನಾಗಿವುದಿದ್ದರೆ ದೋಷವಾಯಿಯೇ ವಿಕಾಗಲಿಲ್ಲ?' ಎಂದು ಅತ್ಯಾಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ* ಹೇಳಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಜೀವನು ತಾನಂತ್ರಾ ಗುಣವಂತನಿರುವನಂ ಮತ್ತು ಯಾವುದಾದರೂ ದೋಷತಗಲಿತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಆ ದೋಷವನ್ನು ದೂರವಹಾಡುವ ಸಲಂವಾಗಿ ಆ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರ ವಹಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ತಾನಂತ್ರಾ ದೋಷವಂತನಿದ್ದು ಈ ಉಪದೇಶದ ಸ್ವಿಂಕಾರ ಬಹಾಡಿ ಗುಣವಂತ ಷ್ವರಂಷರನ್ನು ಕೇಳಾಗಿ ಕಾರಣಿಸಿದರೆ ಕೆಡಕೇ ಆಗುವುದು. ಸಂಪೂರ್ಣದೋಷ ಮಾರ್ಯಾನಾಗಂವುದಕ್ಕಿಂತ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ದೋಷರೂಪಿನಿರುವುದೇನು ಕೆಡಕಿಲ್ಲ, ಅದುದರಿಂದ ನಿಗಿಂತಲೂ ಅವನಂ ಒಕ್ಕೊಂದು ವಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು 'ನೀನು ದೋಷವಾಯಾಗಿಯೇ ವಿಕಾಗಲಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ, ಅದರೆ ಇದಂತೂ ತರ್ಕ ವಹಾಡಿದೆ, ದೋಷಮಾರ್ಯಾನಾಗಿ ಅಗುಬ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲ. ಗುಣವಂತರಿಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ದೋಷವಾದರೂ ನಿಂದೆಯಂದ, ಸರ್ವದೋಷರಹಿತರಂತೂ ಸದ್ಗಂಗಳಾಗುವೆ; ಕೆಳಗಿನ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗುಣ, ಕೆಲವು ದೋಷಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ.

* ಹೇ ಚಂದ್ರಮಾ! ಈಮಿತಿ ಉಂಟಿನದಾಖಲ್ಲಿನ್ನು! ತಮ್ಮನ ಭೂಮಿ ಈಮಿತಿ ತಮ್ಮ ಏವ ನಾಭಿಂ! |

ತಂ ಹೈತ್ಯಾಯ ಮಲಮಂ ಕವ ಭೂಮಾರ್ಯಾಂತೂ! ಸ್ವಭಾಂಪನ್ನು ಭಘಾಸತಿ ನಾನ್ಯಾ ಲಕ್ಷಿ: || ೧೧೦ ||

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಹೀಗಿದ್ದರೆ ‘ಪಂಗಿಲಿಂಗ ಧಾರಣವಣಿ ಕೆಂಜತ್ತಾ ಪರಿಗ್ರಹವಿದ್ದರೂ ಅವನು ನಿಗೋಡಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ’ಂದೂ ಪಟ್ಟೆ ಪೂರ್ವಂದಿರ್ಲಿಂದ ಹೇಗೆ ಹೇಳಿದೆ?

ಉತ್ತರ : ಉಚ್ಚ ಪದವನ್ನು ಧಾರಣ ವಣಿಡಿ ಆ ಪದದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸದಂಥ ಕೀರ್ತಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಣಿಡಿದರೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾಗಳಂ ಭಂಗಿಖಾಗಂವುದರಿಂದ ವಂಹಾದೋಷವು ತಗ್ಲಂತ್ತದೆ, ಹಂತು ಕೆಲ್ಲ ಅವನ್ನೀಯಾಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಂಭಾವಿಸಿಸಂಥಂ ಗುಣ-ದೋಷಗಳಿಂದ್ದರೆ ಇರಲಿ, ಅಲ್ಲಿ ಆವನ ದೋಷ ಗ್ರಹಣ ವಣಿಡಂವುದು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು.

ಅದರಂತೆ ‘ಅಚ್ಚಾನಂಸಾರ ಉಪದೇಶ ಕೊಡಂವಿನ ಕ್ಲೋಧವು ಕೂಡ ಕ್ಷಮೆಯಂ ಭಂಡಾರವಿದೆ’ ಯೆಂದು ಉಪದೇಶ ಸಿದ್ಧಾಂತರಕ್ತವಣಿಲ್ಲಿಂದ ಹೇಳಿದ; ಅದರೆ ಈ ಉಪದೇಶವು ವಾಚ್ಯರನಿಗೆ ಗ್ರಹಣ ವಣಿಡಲು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಉಪದೇಶದಿಂದ ವಕ್ತೃರನು ಕ್ಲೋಧ ವಣಿಡಂತ್ತಲೇ ಇದ್ದರೆ ಆವನದು ಕೆಡಕೇ ಆಗುವುದು. ಈ ಉಪದೇಶವು ಶ್ಲೋಕತ್ಪಾದಿಗೆ ಗ್ರಹಣ ವಣಿಡಲು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. ಎಂದಾದರೂ ವಕ್ತೃರನು ಕ್ಲೋಧ ವಣಿಡಿಕೂಡ ನಿಜವಾದ ಉಪದೇಶವಿತ್ತರೆ ಶ್ಲೋತಾರಣು ಅದನ್ನು ಗುಣವೆಂದೇ ಮಾನ್ಯಸುವನು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇತರೆ-ಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವುದು.

ಅದರಂತೆ ಯಾವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಶೀತಳಾಧೀಯ ರೋಗವಿದೆ ಅವನ ಸಲುವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಉಪ್ಪಾರಸಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ; ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಾಗಿನ್ನು ದೀಪವಿದ್ದಿಲ್ಲವನು ಮಾತ್ರ ಕೆಡಿಮೇ ಶೀತವಿದ್ದಿಲ್ಲವನು ಗ್ರಹಣ ವಣಿಡಿದರೆ ದೂಃಖಿವನ್ನೇ ಪಡೆಯಂವನು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಒಂದು ಕಾರ್ಯದ ಕರಿತು ಅತ್ಯಂತ ಮೂಲ್ಯಿತಯಿದ್ದು ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಬಿಲವಂತದಿಂದ ನಿರ್ವಿಧುದ ಉಪದೇಶ ಕೊಡಂಪುದು; ಅದನ್ನು ಯಾವನಿಗೆ ಆ ಕಾರ್ಯದ ವಂಖ್ಯಿತಯಿಲ್ಲ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ವಂಖ್ಯಿತಯಿಂದ್ದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಗ್ರಹಣ ವಣಿಡಿದರೆ ಕೆಡಕೇ ಆಗುವುದು.

ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಭಾಷಾಸದ ಅತ್ಯಂತ ವಂಖ್ಯಿತಯಿದೆ ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಾನಂಭವದ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಸಲುವಾಗಿ ಅಧಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರಭಾಷಾಸದ ನಿರ್ವಿಧ ವಣಿಡಿದೆ. ಮಾತ್ರ ಯಾವನಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಭಾಷಾವೇ ಇಲ್ಲ ಮಂತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಭಾಷಾವಿದೆ ಆ ಜೀವನು ಆ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಭಾಷಾವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರೆ ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಾನಂಭವದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವು ಉಳಿಯಿದ್ದರೆ ಆಗ ಅವನದಂತೂ ಕೆಡಕೇ ಆಗುವುದು.

ಅದರಂತೆ ಯಾವನು ಯಂಜ್ಞ-ಸ್ವಾಸ್ಥಾನಾದಿಗಳಿಂದಾಗುವ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಧರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಮಾನ್ಯಸುವ ವಂಖ್ಯಿತಯಿದೆ, ಅವನ ಸಲುವಾಗಿ ‘ಪ್ರತ್ಯಾಯ ತಲೆಕೆಗಾಗಿ ಹೋದರೂ ಕೂಡ ಹಿಂಸೆ ವಣಿಡಂಪರಿಂದ ವೃಣಿ ಘರಿಷಾಗುವುದಿಲ್ಲ’ವಂದು ಉಪದೇಶಕಿಟಟಿದೆ. ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಜೀವನು ಪ್ರಾಣಿ ಹೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯ-ಗಳಿಂದ ಬಂದಿವ್ಯು ಹಿಂಸೆತಗಲಿತ್ತದೆ ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕ ವೃಣಿವಾಗುತ್ತದೆ ಆ ಜೀವನು ಈ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಸ್ವಾಜಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾವಾಯಿಕ ಹೊದಲಾದ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗದಿದ್ದರೆ ಅವನದಂತೂ ಕೆಡಕೇ ಆಗುವುದು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅನ್ತರ ತಿಳಿಯುವುದು.

ಅದರಂತೆ ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಗುಣಕಾರಕವಿದೆ; ಅದರೆ ತನಗೆ ಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಹಿತವಾಗು-ವುದು ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಅದರ ಗ್ರಹಣ ವಣಿಡಂಪದು; ಒಂದು ಮೇಲೆ ಶೀತಳವಿವಾರಕೆಯಾದ ಮೇಲೂ ಉಪ್ಪಾರಸ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ವಿವಾರಕೆಯನ್ನು ವಣಿಡಂತ್ತಲೇ ಇದ್ದರೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ರೋಗವಾಗುವುದು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಧರ್ಮ

† ಕಾರ್ಯವಾದಾದ ಸರಿಸೇತಿಲತುಸಮೇತ್ತಂ ನ ಗಿಡಿ ಹತ್ತೇಣ !

ಜಾ ಲೋ ಅನ್ನ ಬಹುಯಂ ತತ್ತ್ವೋ ಪೂರ್ಣ ಜಾ ತಿಗ್ರೋ ಮ್ರಾ ॥ ೨೫ ॥ ಸೂಕ್ತ ಪಾಠःಡ,

‡ ರೋಗಿಸೇತಿಲ ವಿವಾರಕೆಯನ್ನು ಸುತ್ತುಂ ಥಾಸಂತ ಜನ್ಮಣಿಧಿಸ್ಯ ।

ಖಾಸ್ತ್ರಾತ್ಮೋ ವಿವಾರಿಯ ದೋಕ ಮಹಾತೋಕ ಆಧಾರೋ ॥ ೨೬ ॥

ಕಾಯುವಿದ; ಅದರೆ ತನಗೆ ಎಲ್ಲಿಯಾವರಿಗೆ ಆ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಾದಿಂದ ಹಿತವಾಗಿವುದು ಅಲ್ಲಿಯಾವರಿಗೆ ಅದರ ಗ್ರಹಣ ವಾಡಂವುದು; ಒಂದು ವೇಳೆ ಉಚ್ಛ್ರಾತಿಯಾದ ವೇಲೂ ಕೆಳದಲೀಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಧರ್ಮದ ಸೇವನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ವಿಕಾರವೇ ಆಗಿವುದು.

ಅದರಂತೆ ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶವಾಡುವ ಸಲಂವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಮಣ ಮೂದಲಾದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ; ಅದರೆ ಆತ್ಮಸುಭವವಾದ ವೇಲೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಮಣಾದಿಗಳ ವಿಕಲ್ಪ ವಹಿದಿರೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ವಿಕಾರವು ವ್ಯಾಧಿಸುವುದು; ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸಮಯಸಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಮಣಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿಷವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಅವರ್ತಿಗೆ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪ್ರಭಾವನೆ ಮೂದಲಾದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅವನ್ನು ಪ್ರತಿಯಾಗಿಯಾಗಿ ವಹಿದಿರೆ ಪಾಪವೇ ಕಟ್ಟಿವುದು. ಮ್ಯಾಪಾರ ಮೂದಲಾದ ಅರಂಭವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಜೈತ್ಯಾಲಯ ಮೂದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿವುದು ಹೇಗೆ ಸಂಭವಿಸುವುದು? ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿದಕಡೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಂವುದು.

ಅದರಂತೆ ಜೀವಧರ್ಮಾಕ ಮೂದಲಾದ ಜೀವಧರ್ಮಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತಿಕಾರಕವಿವೆ, ಅದರ ಜ್ಞಾನಬಂದವನು ಅವುಗಳ ಸೇವನೆ ವಹಿದಿರೆ ವಂತಾದೋಷವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿವುದು; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಚ್ಛ್ರಾತಿಯವು ತಮ್ಮ ಒಳ್ಳೆಯಿದೆ, ಅದರೆ ತಮ್ಮ ವಿಕಾರ ಭಾವಗಳು ದೂರವಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು, ಉಚ್ಛ್ರಾತಿಯದ ಸ್ವೀಕಾರ ವಹಿದಿರೆ ವಂತಾದೋಷವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿವುದು. ಹೇಗೆಂದರೆ ತಮ್ಮ ಅಶೇಷ ವಿಕಾರಗಳೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪದತೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ವಿಕಾರಗಳು ವ್ಯಾಧಿಸುವುದು. ಅದರಂತೆ ಭೋಜನ ಮೂದಲಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಿರಂವುದು ಮತ್ತು, ಅರಂಭತಾಗ್ಯ ಮೂದಲಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರ ವಹಿದಿರೆ ದೋಷವೇಂತು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿವುದು. ಅದರಂತೆ ಮ್ಯಾಪಾರ ಮೂದಲಾದವನ್ನು ವಹಿದುವ ವಿಕಾರವಂತೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಲ್ಲ ಎಂತು ತಾಗ್ಯಗದ ವೇತನರೂಪಧರ್ಮದ ಅಂಗೀಕಾರ ವಹಿದಿರೆ ಮಾತ್ರ ದೋಷವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿವುದು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಂವುದು.

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇನ್ನು ಇದ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನೂ ಸರಿಯಾದ ವಿಚಾರದಿಂದ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅಂಗೀಕಾರ ವಹಿದುವುದು. ಅಧಿಕ ವಿಸ್ತೃತಿ ವಿಷ್ಯಂದು ಹೇಳುವುದು; ತಮಿಗೆ ಸಮ್ಮಾನಾನ್ವಯವಾದನಂತರ ತಮಿಗೇ ಯಾಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಉಪದೇಶವಂತೂ ವಾಚನಾತ್ಮಕವಿದ್ದು ಪಢನದಿಂದ ಅನೇಕ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಯಾಗಪತ್ರ ಹೇಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಅದುದರುದ ಉಪದೇಶವು ಒಂದೇ ಅರ್ಥದ ಮುಖ್ಯತ್ವಯೊಂದನ್ನು ಆಗುತ್ತದೆ.

ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅರ್ಥದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ಅದರದೇ ಮುಖ್ಯತ್ವಯೊಂದೆ; ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥದ ಮುಖ್ಯತ್ವ ಮಾಡಿದರೆ ಏರಡೂ ಉಪದೇಶಗಳಂ ದೃಢವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಅದುದರಿಂದ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರ್ಥ ವನ್ನು ದೃಢ ವಹಿದಬೇಕಂ; ಅದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜೀವನಕ್ಕದ ಚಿಹ್ನವು ಸ್ವಾದ್ಯಾದವಿದೆ, ಮತ್ತು 'ಸ್ವಾತ್ಮ' ಪದದ ಅರ್ಥವು 'ಕಥಂತಿತ್ವ'ಾದೆ; ಅದಾದರಿಂದ ಯಾವ ಉಪದೇಶವಿದೆ ಅದನ್ನು ಸರ್ವಾಧಾ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಉಪದೇಶದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಈ ಉಪದೇಶವು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಿದೆ, ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನ ಸಹಿತವಿದೆ, ಯಾವ ಜೀವನಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಿದೆ? ಇವೇ ಮೂದಲಾದ ವಿಚಾರ ವಹಿದಿ ಅದರ ಯಥಾರ್ಥ ಅರ್ಥವನ್ನಿಲ್ಲ ಗ್ರಹಣ ವಹಿದಬೇಕಂ. ಅನಂತರ ತಮ್ಮ ದತ್ತ ನೋಡಬೇಕಂ. ಆ ಉಪದೇಶವು ತಮಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗುವುದು ಅದನ್ನು ತಾವು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಂಗೀಕಾರ ವಹಿದಬೇಕಂ; ಮತ್ತು ಆ ಉಪದೇಶವು ತಿಳಿದು ಥಲವನ್ನು ಪೂರ್ವವಹಿಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಂ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಆ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯಾ ಇವು ವಿಚಾರ ವಹಿದಂದ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನೇನಂ ವಹಿದಬೇಕಂ?

ಉತ್ತರ : ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಮ್ಯಾಪಾರಿಯಾ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅನಂಶರಿಸಿ ಯಹಿವುದರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪ

ತಿಳಿಯಂತ್ರದ ಅದರ ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಾಡಂವನು, ಅದರೆ ಲಾಭ-ಹಾನಿಯ ಜ್ಞಾನವಂತೂ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾಗುವುದು; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಏವೇಕಿಯಂತನ್ನು ಬುದ್ದಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಅಥವಾ ಅಲ್ಪ ತಿಳಿಯಂತ್ರದ ಅಲ್ಪದೇಶವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡಂವನು, ಅದರೆ ನನಗೆ ಇದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಾರಿಯಲ್ಲವಂಬಿ ಜ್ಞಾನವಂತೂ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾಗುವುದು. ಆ ಕಾರ್ಯವಂತೂ ಯಾಥಾರ್ಥ ಶ್ರದ್ಧೆ-ಜ್ಞಾನವಹಾಡಿ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ವಹಾಡಂವುದಿದೆ. ಅದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯವು ತಪ್ಪು ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಂ ವಂಥ ಉಪದೇಶದ ಪ್ರಯೋಜನ ಗ್ರಹಣ ವಹಾಡಬೇಕು; ಏತೇವ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸ್ವಯಂ ಯೋಜನವನ್ನುಂತೂ ಮರೆಯಬಾರದು; ಇಷ್ಟು ಸಾವಧಾನತೆಯಂತೂ ಅವಶ್ಯಕ ಇರಬೇಕಾಗುವುದು. ತಮ್ಮ ಹಿತದ ಹಾನಿಯಾಗುವಂತೆ ಉಪದೇಶದ ಅಥವಾ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ,

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಸಂಭವಿಸುವಪಲ್ಲಿಯಂತೂ ಸ್ಯಾದ್ಯಾದಷ್ಟ ಸಂಭವವಿದೆ; ಅದರೆ ಒಂದೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ತಾಸ್ತುದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಏರೋಧವು ಭಾಷವಾಗಂವಲ್ಲಿ ಬಿನು ವಹಾಡಂವುದು? ಹೇಗೆಂದರೆ ಪ್ರಥಮವಾನಯೋಗದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಎಂಟು ಮೋಹಕ್ಕೆ ಹೋದರೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ; ಕರಣಾನಯೋಗದಲ್ಲಿ ಆರು ತಿಂಗಳು ಎಂಟು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆರಂಖಾರೂ ಎಂಟು ಜೀವರಗಳು ಮೋಹಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಂದು ನಿಯಮ ಹೇಳಿದೆ. ಪ್ರಥಮವಾನಯೋಗದಲ್ಲಿ ದೇವ-ದೇವಾಂಗನೆಯಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಃ ವರಣಹೋಂದಿ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಪರಾಯಾಚಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನರಾಗುತ್ತಾರೆಂಬ ಕಥನ ವಹಾಡಿದೆ. ಕರಣಾನಯೋಗದಲ್ಲಿ ದೇವನ ಆಯು ಸಾಗರಗಳ ಪ್ರವಹಣ ಮತ್ತು ದೇವಾಂಗನೆಯಾಗಿ ಆಯು ಪಲ್ಗಳ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಧಿಗಳು ಹೇಗೆ ಹೋಡುತ್ತವೆ?

ಉತ್ತರ : ಕರಣಾನಯೋಗದಲ್ಲಿರುವ ಕಥನವಂತೂ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ, ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಅನುಯೋಗಗಳಲ್ಲಿನ ಕಥನವು ಪ್ರಯೋಜನವಾನಾರಿದೆ; ಆದಂದರಿಂದ ಕರಣಾನಯೋಗದ ಕಥನವು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ವಹಾಡಿದೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರವಿದೆ. ಉಳಿದವ್ಯಗಳ ಕಥನದ ವಿಧಿಯಂತಹ ಹೇಗೆ ಹೊಂದುವುದು ಹಾಗೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಂ, ಸಾವಿರಾರು ಎಂಟಿಗಳು ತೀರ್ಥಂಕರರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಹೋದರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಹೋಕ್ಕೆಕ್ಕೆ ಹೋದರೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು; ಅದರೆ ತೀರ್ಥಂಕರರು ಗಮನಾದಿ ಶ್ರಯಿಗಳನ್ನು ನಿರಾರಿಸಿ ಎಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರರಾದರು ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಜತೆ ಇಷ್ಟು ಮನಿಗಳಿಫ್ಲಾರು, ಪ್ರನಃ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಹೋಗಂವಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಥಮವಾನಯೋಗ ಮತ್ತು ಕರಣಾನಯೋಗದ ಏರೋಧವು ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ದೇವ-ದೇವಾಂಗನೆಯಾರು ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು, ಅನಂತರ ದೇವಾಂಗನೆಯಾಗಿ ಚ್ಯಾತವಾಗಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಪರಾಯಾಚಯ ಥಾರಣ ವಹಾಡುವಳು, ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಕಥನ ವಹಾಡಿಲ್ಲ. ಪ್ರನಃ ಆವಳು ಜತೆಯಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಪರಾಯಾಚಯ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವಳು. ಹೇಗೆ ವಿಧಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಿಂದ ವಿರೋಧವು ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅನ್ವಯ ವಿಧಿ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರ ವಿಧಿ ಹೊಂದುತ್ತದೆ, ಅದರ ನೇಮಿನಾಥರ ಜನ್ಮವು ಒಂದೆಡೆ ಹೊಂಪುರವೆಂದೂ ಒಂದೆಡೆ ದ್ವಾರಾವಿಯಿಂದೂ ಹೇಳಿದೆ; ಮತ್ತು ರಾಮಚಂದ್ರನ ಕಥೆಯು ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರದಿಂದಿದೆ ಇತ್ಯಾದಿ; ಮತ್ತು ಏಕೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಒಂದೆಡೆ ಸಾಶಾದನ ಗುಣಾತ್ಮಕವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಒಂದೆಡೆ ಹೇಳಲ್ಲಿ ಇತ್ಯಾದಿ; ಈ ಕಥನಗಳ ವಿಧಿಯಂತಹ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗುವುದು?

ಉತ್ತರ : ಈ ಪ್ರಕಾರ ಏರೋಧಸಹಿತ ಕಥನಗಳು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಾಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಒಹಾತ್ಮಕ ಅಭಿವಾಹಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವಾಹಿಯಾಗಿ ವಾತ್ತು ಅಲ್ಲ ಬುದ್ದಿಯಿಳ್ಳವರು ಗ್ರಂಥರಚನೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಭಾರಂತಿಯಿಂದ ತೆಲ ಅಭಿಗಳು ಅನ್ವಯಾ ಭಾಷವಾದವು ಅವನ್ನು ಹಾಗೇ ಬರೆದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೈನವುತದ್ದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅದಮ್ಮೋಜನರು ಕವಾಯಿವಶರಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಶಾರಣ ಪಡೆದು

ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಕಥನವಣಿಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅನ್ವಯಾ ಕಥನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜ್ಯಾಸ್ತಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಕಂಡುಬರತ್ತೊಡಗಿದೆ.

ವಿರೋಧವು ಕಂಡುಬರುತ್ತರುವಲ್ಲಿ ಈ ಕಥನ ವಣಿಡುವಂಥವರು ಅಧಿಕ ಪ್ರಾವಣಿಕರಿದ್ದಾರೆಯೋ ಅಥವಾ ಈ ಕಥನ ವಣಿಡುವಂಥವರು ಅಧಿಕ ಪ್ರಾವಣಿಕರಿದ್ದಾರೆಯೋ? ಎಂದು ವಿಚಾರವಣಿಡಿ ದೊಡ್ಡ ಆಚಾರ್ಯರಾಗಳು ಹೇಳಿರುವ ಕಥನವನ್ನು ಪ್ರವಾಣವೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಜಿನವಂತದಲ್ಲಿ ಬಹಳವ್ಯಾಪ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದೆ ಅವುಗಳ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸರಿಹೋಂದಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು. ಯಾವ ಕಥನವು ರೂಢಿ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸರಿಹೋಂದುವುದು ಆ ಕಥನವನ್ನು ಪ್ರವಾಣವಣಿಡುವುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ವಿಚಾರವಣಿಡುವೇಲೆ ಕೂಡ ಸತ್ಯ-ಅಸತ್ಯದ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿ ದಿದ್ದರೆ ‘ಹೇಗೆ ಕೇವಲಿಗೆ ಭಾಸವಾಗಿವೆ ಹಾಗೆ ಪ್ರವಾಣವಿದೆ’ಯಂದು ಚಾನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಏಕೆಂದರೆ ದೇವಾದಿಕರ ಹಾಗೂ ತತ್ತ್ವಗಳ ನಿರ್ಧಾರವಾದಲ್ಲಿದೆ ಮೋಕ್ಷವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರದಂತೂ ನಿರ್ಧಾರವು ಆಗಿಹೋಗುವುದು, ಅದುದರಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ತವಿಗೇ ತಿಳಿದು ಹೋಗುವುದು. ವಂತಹ ಅನ್ವಯಕಥನದ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ಸಂಶಯಗಳಾದರೆ, ಅಥವಾ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಂದರೆ, ಅಗ ಕೇವಲಿಗಳಂ ಹೇಳಿದ್ದ ಪ್ರವಾಣವಿದೆಯೇಂಬ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾಳದರೆ ಮೋಕ್ಷವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣುವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಂತುವುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಜನವಂತದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ ಹಾಗೆ ಅನ್ವಯತಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕಥನಗಳಂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಮಂತದ ಕಥನಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಸ್ವಾಪನೆ ವಣಿಡಿರಿಂದ ವಂತಹ ಅನ್ವಯತದಲ್ಲಿರುವ ಇಂಥ ಕಥನಕ್ಕೆ ತಾವು ದೋತ್ವ ಕಗಲಿಸುತ್ತಿರಿದೀರಿ, ಅದರಿಂದ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳಿಂದ?

ಉತ್ತರ: ಕಥನಗಳು ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ಒಂದೇ ಪ್ರಯೋಜನದ ಪ್ರೋಷಣೆ ವಣಿಡಿದರೆ ಯಾವ ದೋತ್ವವಿಲ್ಲ, ಅದರೆ ಒಂದೆಡೆ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಜನದ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನದ ಪ್ರೋಷಣೆ ವಣಿಡಿದರೆ ದೂಷಣ್ವೇ ಇದೆ. ಜನವಂತದಲ್ಲಿಂತೂ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ದೂರವಣಿಡುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ; ಅದಂದರಿಂದ ಒಂದು ಕಡೆ ಅಧಿಕ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವ ಪ್ರಯೋಜನದ ಪ್ರೋಷಣೆ ಮಾಡಿದೆ, ಒಂದು ಕಡೆ ಸಮಸ್ತ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ನಾತವಣಿಡುವ ಪ್ರಯೋಜನದ ಪ್ರೋಷಣೆ ವಣಿಡಿದೆ; ಅದರ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಪ್ರಯೋಜನವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಜನವಂತದ ಸಮಸ್ತ ಕಥನವು ನಿರ್ದೋಷವಿದೆ. ವಂತಹ ಅನ್ವಯತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ದೂರವಣಿಡುವ ಪ್ರಯೋಜನ ರಹಿತ ಕಥನವಣಿಡುತ್ತಾರೆ, ಒಂದು ಕಡೆ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವ ಪ್ರಯೋಜನಸಹಿತ ಕಥನವಣಿಡುತ್ತಾರೆ; ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇತರ ಪ್ರಯೋಜನದ ವಿರುದ್ಧತೆಯೊಡನೆ ಕಥನವಣಿಡುತ್ತಾರೆ, ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಅನ್ವಯತದವರ ಕಥನವು ಸದೋಷವಿದೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಜನದ ಪ್ರೋಷಕೆ ವಣಿಡುವಂಥ ನಾನಾಕಥನ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನವು ಪ್ರಾವಣಿಕನಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ ವಂತಹ ಅನ್ವಯ-ಅನ್ವಯತಗಳನ್ನು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವಣಿಡುವಂಥ ವಾತಾ ಹೇಳಿದರೆ ಅವನವು ಮಾನವಿನನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅದರಂತೆ ಜನವಂತದಲ್ಲಿ ನಾನಾಪ್ರಕಾರದ ಕಥನಗಳಿಂದ್ದು ಅವು ಭಿನ್ನ-ಭಿನ್ನ ಆವೇಕ್ಷಣೆಯಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ದೋತ್ವವಿಲ್ಲ. ಅನ್ವಯತದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಅವೇಕ್ಷಣೆಯೊಡನೆ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಕಥನವಣಿಡುತ್ತಾರೆ, ಅಲ್ಲಿ ದೋತ್ವ ವಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಜಿನದೇವರಿಗೆ ಏಿತರಾಗ ಭಾವವಿದೆ ಮಂತ್ರ ಅಲ್ಲಿ ಸಮವಸರಣ ಮೌದಲಾದ ವಿಭಂಗಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ ಅಲ್ಲಿ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ. ಸಮವಸರಣ ಮೌದಲಾದ ವಿಭಂಗಿಗಳ ರಚನೆಯನ್ನು ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು ವಣಿಡುತ್ತಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ರಾಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿದಿರಂತುದರಿಂದ ಎರಡೂ ವಾತಾಗಳಂ ಸಂಭಂಧಿಸುತ್ತವೆ. ವಂತಹ

ಅನ್ನವಂತದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಭೂತ ಏತರಾಗಿಸೆಂದೂ ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಅವನ ಮೂಲಕವೇ ವಣಿಡಲಾದ ಕಾವಂ-ಕೊರ್ಜಾದಿ ಭಾವಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ವಣಿಡತ್ತಾರೆ, ಅದರೆ ಒಬ್ಬನೇ ಆತ್ಮಿನಿಗೆ ಏತರಾಗತೆ ವಂತ್ತು ಕಾವಂ-ಕೊರ್ಜಾದಿ ಭಾವಗಳು ಹೇಗೆ ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ? ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಂತ್ರದು.

ಕಾಲದೋಷದಿಂದ ಜನಹನವೆತದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಕೆಲವು ಕಥನಗಳನ್ನು ವಿರಂದ್ದುವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರೆ ಇದು ತೆಚ್ಚೆ ಬುದ್ಧಿಯಂತ್ರವರ ದೋಷವಿದೆ, ವಂತದಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೋಷವಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಜನಹನದ ವಿಶೇಷತೆಯಿಂದರೆ ಪ್ರವಣಣ ವಿರಂದ್ದುವಾದ ಕಥನವನ್ನು ಯಾರೂ ವಣಿಡಬ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ, ನೇಮಿನಾಥಸ್ವಾಮಿಯಂ ಜನ್ಮವನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಶೌರೀಪ್ತರ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ದ್ವಾರಾಪತ್ರಿಯಿಂದು ಹೇಳಿದೆ; ಅದು ಎಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ, ಅದರೆ ಸಗರದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವಾಗುವುದು ಪ್ರವಣಣ ವಿರಂದ್ದಿಲ್ಲ, ಇಂದು ಕೂಡ ಅಗುತ್ತಿರಂತ್ರದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಅದರಂತೆ ಅನ್ನವಂತದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಮೂದಲಾದ ಯಂಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನಿಗಳಂ ರಚಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ, ಅದರೆ ಅವಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿರಂದ್ದುತ್ತೆಯು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೇದೆ ಬೂಲ ಬ್ರಹ್ಮಜಾರಿಗಳ ಪ್ರಶಂಸ ವಣಿಡತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವೇದೆ ‘ಮಾತ್ಕುಳಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ’ವೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ, ಅದರೆ ವರಣಿ ಸತ್ಯ ಹೇಗಾಗುವವು? ಇಂಥ ಕಥನಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ವಂತ್ತು ಅವಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಣಣವಿರಂದ್ದುವಾದ ಕಥನಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ‘ಮಿನಿನ ವಂಬಿದಲ್ಲಿ ಏಂ ಬೀಳಿಂದಿರಿದ ಏಂನಿನ ವಂಗಿನಾದನು, ಅದರೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಆಗಂತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ವಂತ್ತು ಅನುವಾನದಿಂದಲೂ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಇಂಥ ಕಥನಗಳು ಬಹಳಷ್ಟು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳಿ ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞರ ದೋಷವೆಂದು ವಂಬಿಸಿದರೆ ಅವರು ಹೇಗೆ ಕಪ್ಪು ವಣಿಡುವರು? ಮಾತ್ಕು ವಿರಂದ್ದು ಕಥನವೆಂದು ವಂಬಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಅದುದರಿಂದ ಅವರ ಮತದಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳಿರುವುದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಜಿನವಂತದ ಉಪದೇಶವೇ ಗ್ರಹಣ ವಣಿಡಲು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ.

ಅನುಯೋಗಗಳ ಅಭಾಸಕ್ರಮ

ಈ ಪ್ರಥಮವಾನಯೋಗ ಮೂದಲಾದವುಗಳ ಅಭಾಸ ವಣಿಡುವುದು. ಮೂದಲು ಇದರ ಅಭಾಸ ವಣಿಡಬೇಕು, ನಂತರ ಇದರ ಅಭಾಸವನ್ನಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ, ಅದರ ತಮ್ಮ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಅವಕ್ಷಯಿನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಯಾವುದರ ಅಭಾಸದಿಂದ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗುವುದು ಅದರದೇ ಅಭಾಸ ವಣಿಡುವುದು. ಅಥವಾ ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭಾಸ ವಣಿಡಿದರೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಇನ್ನೊಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭಾಸ ವಣಿಡುವುದು. ಹೇಗೆಂದರೆ ದಿನಕ್ಕಿಂದಿರುವುದ್ದಿನ ಅನೇಕ ಮೊತ್ತಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುತ್ತದೆ, ಅವನ್ನು ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಏತಾವಣ ವಣಿಡಿದರೆ ಕೂಡ-ಕೊಳ್ಳಲು ನಿಶ್ಚಯಾಗುವುದು; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಣಿಡಲಾಗಿದೆ, ಅವನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಯಂಥಾರ್ಥ ಪ್ರಯೋಜನದೊಡನೆ ಪರಿಚಯ ವಣಿಡಿಕೊಂಡರೆ ಹಿತ-ಅಡಿಕದ ನಿಶ್ಚಯಾಗುವುದು.

ಅದುದರಿಂದ ಸ್ವಾತ್ಮಪದದ ಸಾಪೇಕ್ಷತೆಯಾದನೆ ಸರ್ವಜ್ಞಾನದ ವಂಶಾಲಕ ಯಾರು ಜಿನವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹಿಸಿತ್ತಾರೆ ಅವರು ಶೀಫ್ರವಾಗಿಯೇ ಶುದ್ಧಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮೊಕ್ಕವಾಗಿದಲ್ಲಿ ಮೂದಲನೆಯಂ ಉಪಾಯವು ಅಗವಂ ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಅಗವಂ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮದ ಸಾಧನೆಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ, ಅದುದರಿಂದ ತಾವು ಕೂಡ ಯಂಥಾರ್ಥ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅಗವಂದ ವಿಭಾಗ ವಣಿಡಬೇಕು. ತಮ್ಮದು ಕಲಾಣಿಯಾಗುವುದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀ ಮೊಕ್ಕವಾಗಿಪ್ರಕಾರಕವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶ ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರತಿಷಾಧಕವೆಂಬ ನಂತರ ಅಧಿಕಾರವು ಸನ್ವಾದವಾಯಿತು.

ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧಿಕಾರ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಸ್ವರೂಪ

ಈ ಉಸಾರು ಮಾಡಲು ಪ್ರಥಮ, ಕಾರಣ ಮಂಗಲರೂಪ !
ವಿಶ್ವ ವಿನಾಶಕ ಸುಖಾರಕ, ನಮೋ ತುದ್ದ ಕಿವಭೂಪ ॥

ಈಗ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೊದಲು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಪ್ರತಿಪದ್ಧಿಯಾದ ಏಧಾರು ದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಅವನ್ನು ತಂತ್ರ ದಂಃವಿರೂಪ, ದಂಃವಿದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಹೇಯವೆಂದು ಮಂನ್ಯಿಸಿ ಅವುಗಳ ತಾಗ ವಣಾಡುವುದು. ಮಂತ್ರ ವಂಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶದ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿಸಿದ ಆದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಉಪದೇಶವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಗ್ರಹಣ ವಣಾಡುವುದು. ಈಗ ಮೋಕ್ಷದ ವಣಾರ್ಥವಾದ ಆ ಸಮ್ಮಗ್ರತ್ವನ-ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿಸಿಕೊಂಡುತ್ತಾರೆ. ಅವನ್ನು ಸಂಪಿರೂಪ, ಸುಖಿದ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಉಪಾದೇಯವೆಂದು ಮಂನ್ಯಿಸಿ ಅಂಗೀಕಾರ ವಣಾಡುವುದು; ಏಕೆಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಹಿತವು ಮೋಕ್ಷವೇ ಇದೆ; ಆದರದೇ ಉಪಾಯ ವಣಾಡಂತುದು ಅತ್ಯಂತ ಕರ್ತವ್ಯವಿದೆ; ಆದಂದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಅದರದೇ ಉಪದೇಶ ಕೊಂಡಂತಾರೆ.

ಅತ್ಯಂತ ಹಿತವು ಮೋಕ್ಷವೇ ಇದೆ

ಅತ್ಯಂತ ಹಿತವು ಮೋಕ್ಷವೇ ಇದೆ, ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲಿವೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಅಗಂತ್ರದಂಬು ದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರಯಾರೂಪದ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ನಾನು ಪ್ರಕಾರ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಡಕು-ಸಂಧಾರಕೆಗಳಲ್ಲ; ಒಂದು ಸಂಖಿ-ದಂಃವಿದ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದಲೇ ಕೆಡಕಂ-ಸಂಧಾರಣಗಳಿವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ಹೇತು-ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು ಬೇಕಿಲ್ಲ; ಹಾಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾವಾಗಿಯೇ ಪ್ರತಿಭಾಸವಾಗಂತ್ರದ್ದಿ.

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿರ ಉಪಾಯವು ‘ದಂಃವಿವಾಗದಿರಲಿ, ಸಂಪಿರಾಗಲೇ’ಂಬಿಂದೊಂದೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಇತರ ಎಷ್ಟೇನ್ನು ಉಪಾಯವಣಾಡುತ್ತಾರೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಇದೊಂದರ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ವಣಾಡುತ್ತಾರೆ, ಬೇರೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನದ ಸಲಂವಾಗಿ ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ಯಾವ ನಿಖಿತಗಳಿಂದ ದಂಃವಿವಾಗಂತ್ರದಿಂಬಂದನ್ನು ತಿಳಿಯಂತಾರೆ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ದೂರ ವಣಾಡುವ ಉಪಾಯ ವಣಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು

ಯಾವ ನಿರ್ವಿಶ್ರಗಳಿಂದ ಸುಖಿವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ ಅವೆಲ್ಲಪ್ರೇರ್ಗಳಾಗುವ ಉಪಾಯ ವಹಣತ್ವಾರೆ.

ಅದರಂತೆ ಸಂಕೋಚ-ವಿಸ್ತೃತ ವೊದಲಾದ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಕೂಡ ಅತ್ಯನ್ನಿಗೆ ಆಗುತ್ತವೆ, ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಪರದ್ವಾಗಳ ಸಂಯೋಗವು ಕೂಡ ದೂರಕರ್ತೆದೆ; ಅದರೆ ಯಾವವುಗಳಿಂದ ಸುಖಿ-ದುಃಖಿವಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಂತ್ವದಿಲ್ಲ ಅವನ್ನು ದೂರ ವಹಣವ ಮತ್ತು ಇರುವ ಯಾವುದೇ ಉಪಾಯವನ್ನು ಯಾರೂ ವಹಣವುದಿಲ್ಲ.

ಆತ್ಮದೃಪ್ಯದ ಸ್ವಭಾವವು ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆಯಂದು ತಿಳಿಯಂತ್ವದು. ಇನ್ನುಇದೆ ಎಲ್ಲ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ, ಅದರೆ ಒಂದು ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಪರದಶತೆಯಿಂದ ದುಃಖವಾದರೆ ಜೀವನು ಏನು ಮಾಡುವನು, ಅದನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ; ಅದರೆ ಸ್ವಾತಃತೆಯಿಂದ ವಹಣ, ಕಿಂಚಿತ್ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ವೆತ್ತು ಸಂಕೋಚ-ವಿಸ್ತೃತ ವೊದಲಾದ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಹೇಗಾಗುವವು ಹಾಗಾಗಲಿ, ಅವನ್ನು ಸ್ವಾತಃತೆಯಿಂದಲೂ ಭೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ; ಆ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ತರ್ಕನಡೆಯಂತ್ವದಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮನ ಸ್ವಭಾವವೇ ಹೀಗಿಡೆಯಂದು ತಿಳಿಯಂತ್ವದು.

ನೋಡಿರಿ! ದುಃಖಿವಿದ್ವಾಗ ಮಂಲಗಿಕೊಂಡಿರಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ; ಆ ಮಂಲಗಿಕೊಂಡಿರುವಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಮಾಂದಬಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ, ಅದರೆ ಜಡದಂತಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರವಹಣಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಸಾಯಂ ಬಯಸುತ್ತಾನೆ; ಆ ಸತ್ಯ ಬಿಡುವುದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಾಶವನ್ನು ಘನ್ನಸುತ್ತಾನೆ, ಅದರೆ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಳಿದುಕೊಂಡು ಕೂಡ ದುಃಖಿದಾರ ವಹಣಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಒಂದು ದುಃಖಿರೂಪವಾದ ಷಯಾರ್ಥಿಯದ ಅಭಾವ ಮಾಡುವುದೇ ಇವನ ಶರ್ತವೈದೆ.

ಅದರಂತೆ ದುಃಖಿವಿಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಸುಖಿದೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಆಕುಲತೆಯ ಲಕ್ಷಣ ಯಂತ್ರವಾದ ದುಃಖಿದ ಅಭಾವವೆಂದರೇನೇ ನಿರಾಕಾರಲಕ್ಷಣ ಸುಖಿವಿದೆಯೇಂಬದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಕಂಡು ಬರಂತ್ತುದೆ. ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಾಂಪರ್ಯ ಸಂಯೋಗವು ದೂರಕರೆ ಅದರಿಂದ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಆಕುಲತೆಯಿಲ್ಲ ಅದು ಸಂಪಿದೆ ಎಂದರೆ ಬಾಹ್ಯ ಸಾಂಪರ್ಯಗಳ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಆಕುಲನಾಗುವವನು ದುಃಖಿಯಿದ್ದರೆ ಆಕುಲತೆಯಿಲ್ಲದವನು ಸಂಪಿಲಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ರಾಗ ವೊದಲಾದ ಕಾಯಿ ಭಾವಗಳಿಂದ ಹೇಳಿ ಆಕುಲತೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಏಕೆಂದರೆ ರಾಗಾದಿಭಾವಗಳಿಂದ ಇವನು ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರ ಪರಿಣಿತ ವಹಣಲು ಇಚ್ಛಿಸುವನು, ಮತ್ತು ಆ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರ ಪರಿಣಿತವಾಗುವವು; ಆಗ ಇವನಿಗೆ ಆಕುಲತೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಬೇಕಾದರೆ ತನ್ನ ರಾಗಾದಿಗಳು ದೂರವಾಗಬೇಕು ಇಲ್ಲವೆ ತಾನು ಬಯಸಿದ ಪ್ರಕಾರವೇ ಸಮಸ್ಯೆ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಪರಿಣಿತವಾಗಬೇಕು; ಎಂದರೆ ಆಕುಲತೆಯು ನಾಶವಾಗುವುದು; ಅದರ ಸಮಸ್ಯೆ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಇವನ ಅಧಿನೆವಿಲ್ಲ. ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಯಾವುದೇ ದ್ರವ್ಯವು ಇವನ ಇಚ್ಛಿಯಾರುವಂತೆಯೇ ಪರಿಣಿತವಾದಾಗಲೂ ಇವನ ಆಕುಲತೆಯು ಸಮರ್ಪಾ ದೂರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಸಮಸ್ಯೆ ಕಾರ್ಯಗಳು ಇವನು ಇಚ್ಛಿಸಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಆದರೆ, ಅನ್ಯಾಧಾ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಇವನು ನಿರಾಕಾರಲನಿರುವನು; ಅದರೆ ಇದಂತಹ ಆಗಿವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಇಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದು ದ್ರವ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ದ್ರವ್ಯದ ಅಧಿನೆವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ತಮ್ಮರಾಗಾದಿ ಭಾವಗಳು ದೂರವಾದ ಹೇಳಿ ನಿರಾಕುಲತೆಯಾಗುವುದು, ಅದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಆಗಿವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ; ಏಕೆಂದರೆ ರಾಗಾದಿ ಭಾವಗಳು ಆತ್ಮನ ಸ್ವಭಾವ ಭಾವಗಳಿಂತೂ ಅಲ್ಲ, ಅವು ಜೈವಾಧಿಕ ಭಾವಗಳಿಂದ ಪರಿಣಿತವುದಿಂದ ಆಗಿವೆ, ಮತ್ತು ಆ ನಿರ್ವಿಶ್ರವೆ ಹೋಕರ್ಕಮರ್ಚದ ಉದಯವಿದೆ; ಅದರ ಅಭಾವವಾದ ಹೇಳಿ ಸಮಸ್ಯೆ ರಾಗಾದಿಗಳು ಏಲಯವಾಗಿ ಹೋಗುವವು. ಆಗ ಆಕುಲತೆಯ ನಾಶವಾದ ಹೇಳಿ ದುಃಖಿದ ದೂರವಾಗುವುದು, ಸುಖಿದ ಪ್ರಾಯಿತ್ಯಾಗಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಹೋಕರ್ಕಮರ್ಚದ ನಾಶವಾಡುವುದು ಹಿತಕರವಿದೆ.

ಮತ್ತು ಆ ಆಕುಲತೆಗೆ ಜ್ಞಾನಾವರಣಾದಿಗಳ ಉದಯವು ಸಹಕಾರಿ ಕಾರಣವಿದೆ. ಜ್ಞಾನಾವರಣ, ದಶಸ್ನಾ

ಪರಣಗಳ ಉದಯದಿಂದ ಜ್ಯುನ-ದರ್ಶನಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಅದುದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ನೋಡುವ-ತಿಳಿದರ್ಹಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಕುಲತೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವಭಾವವು ತಿಳಿಯಿರುವಾಗ ರಾಗಾದಿಗಳ ರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ, ಅಗ ಆಕುಲತೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಅದರಂತೆ ಅಂತರಾಯದ ಉದಯದಿಂದ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ದಾನಾದಿ ಶಾಯಂಗಳು ಆಗಬಿರುವಾಗ ಆಕುಲತೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮೋಹಕವಂದ ಉದಯವಾದ ಹೀಗೆ ಅಪ್ಯಗಳ ಉದಯವಿದೆ ಅದು ಆಕುಲತೆಗೆ ಸಹಕಾರಿ ಕಾರಣವಿದೆ; ಮೋಹದ ಉದಯದ ನಾಶವಾದ ಹೀಗೆ ಅಪ್ಯಗಳ ಬಲವಿರಂತುದಿಲ್ಲ; ಅವು ಅಂತಮಂದಿರಕ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಿಂದ ತಾವೇ ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ; ಅದರೆ ಸಹಕಾರಿ ಕಾರಣಗಳು ಕೂಡ ದೂರವಾದಾಗ ಪ್ರಕಟರೂಪದಿಂದ ನಿರಾಕಂಲದರೆಯು ಭಾಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಗ ಕೇವಲಜ್ಞನಿ ಭಗವಂತರು ಅನಂತಸುಖಿರೂಪವಾದ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅದರಂತೆ ಅಭಾಷಿತವಂಗಳ ಉದಯದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಶರೀರ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸಂಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ; ಅಗ ಮೋಹಕವಂದ ಉದಯವಿರುವುದರಿಂದ ಶರೀರ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸಂಯೋಗವು ಆಕುಲತೆಗೆ ಬಾಹ್ಯಸಹಕಾರಿ ಕಾರಣವಿದೆ. ಅಂತರಂಗ ಮೋಹದ ಉದಯದಿಂದ ರಾಗಾದಿಗಳಾಗುವ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯಅಭಾಷಿತವಂಗಳ ಉದಯದಿಂದ ರಾಗಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಶರೀರ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸಂಯೋಗವಾದಾಗ ಆಕುಲತೆಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಮೋಹದ ಉದಯವಾದ ನಾಶವಾದನಂತರವು ಕೂಡ ಅಭಾಷಿತವಂದ ಉದಯವಿರಂತುದೆ ಅದು ಒಂದಿಷ್ಟು ಆಕುಲತೆಯನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನವಾಡುವುದಿಲ್ಲ; ಅದರೆ ಅದು ಪ್ರಾರ್ಥಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಕುಲತೆಗೆ ಸಹಕಾರಿ ಕಾರಣವಿರುವುದರಿಂದ ಅಭಾಷಿತವಂದ ನಾಶವು ಕೂಡ ಅತ್ಯನ್ನಿಗೆ ಇಷ್ಟವೇ ಇದೆ. ಕೇವಲಿಗಳಿಗೆ ಇವುಗಳಿಂದೂ ರೂಪಯನಾವಾದ ದುಃಖಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಇಷ್ಟಗಳ ನಾಶದ ಉದ್ದೇಶವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಅದರೆ ಮೋಹದ ನಾಶವಾದ ನಂತರ ಈ ಕವಂಗಳು ತಮ್ಮಿಂದ ತಾನೇ ಅಲ್ಲ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಪೂರ್ಣನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಮಸ್ಯೆ ಕವಂಗಳ ನಾಶವಾಗುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಆತ್ಮನ ಹಿತವಿದೆ. ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಕವಂಗಳ ನಾಶದ ಹೆಸರೇ ಮೋಹನಿವಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಆತ್ಮನಿಂತೆ ಒಂದು ಮೋಹನವೇ ಇದೆ, ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಮಾಡಿದ್ದಂತಹ ದುಃಖಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಇಷ್ಟಗಳ ನಾಶದ ಉದ್ದೇಶವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಸಂಸಾರದಶಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಣ್ಯಕವರ್ಗದ ಉದಯವಾದ ಹೇಳಲೂ ಜೀವನ ಸಂಖಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ; ಅದುದರಿಂದ ಕೇವಲ ಮೋಹನವೇ ಹಿತಕಾರಿದಿದೆಯೆಂದು ಏತಾನ್ಯಗಿ ಹೇಳಿತ್ತಿರುವಿರಿ?

ಉತ್ತರ: ಸಂಸಾರದಶಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಿಂತೂ ಸಹಭಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ; ದುಃಖಿಯೇ ಇದೆ. ಅದರೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಅಧಿಕ ದುಃಖಿವಿರಂತುದೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಕಡಿಮೆ ದುಃಖಿವಿರಂತುದೆ; ಅದರೆ ಮೊದಲು ಅಧಿಕ ದುಃಖಿವಿರುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಅನ್ನ ಜೀವರಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕ ದುಃಖಿವಿರುತ್ತದೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ಅಭೇಕ್ಕೆಯಿಂದ ಕಡಿಮೆ ದುಃಖಿವಿರುವವನನ್ನು ಶಿಖಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಅದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಕಡಿಮೆ ದುಃಖಿವಿರುತ್ತದೆ ಅದನ್ನು ಕೂಡ ಹಿತರೂಪವನ್ನು ಬಹುದಾಗಿದೆ; ಅದರೆ ಅದು ಕೂಡ ಇಲ್ಲ; ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಲವೇ ಪ್ರಣ್ಯದ ಉದಯವಿರಂತುದೆ, ಅಗ ಅಲ್ಲ ಕಡಿಮೆ ದುಃಖಿವಿರಂತುದೆ ಅನಂತರ ಅಧಿಕ ದುಃಖಿವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ; ಅದುದರಿಂದ ಸಂಸಾರದ ಅವಸ್ಥೆಯು ಹಿತರೂಪವಿಲ್ಲ.

ಹೇಗೆದರೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ವಿಷವಂಜ್ಯರವಿದೆ; ಅವನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಅಸಾತ್ಮಾ ಅಧಿಕವಿರುತ್ತದೆ, ಒಮ್ಮೆ ಕಡಿಮೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಕಡಿಮೆ ಅಸತ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ಅವನು ತನಗೆ ಒಳ್ಳಿಯಿದೆಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ ಜನರಂ ಕೂಡ ಒಳ್ಳಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಕಡಿಮೆ ಅಸತ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ಅವನು ತನಗೆ ಒಳ್ಳಿಯಿದೆಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ ಜನರಂ ಕೂಡ ಒಳ್ಳಿಯಿರುತ್ತದೆ.

ದಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ; ಅದರೆ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಜ್ಞರದ ಸದ್ಯವಾದ ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಒಳ್ಳಿಯಾದು ಇಲ್ಲ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಸ್ಕಾರಿಗೆ ಹೋಹದ ಉದಯವಿದೆ; ಅವನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಅಧಿಕ ಆಕಂತತೆಯಾಗಿದೆ, ಒಮ್ಮೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಕಡಿಮೆ ಆಕಂತತೆಯಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ಸುಖಿಯಾದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜನರು ಕೂಡ ಸುಖಿಯಾದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ; ಅದರೆ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಹೋಹದ ಸದ್ಯವಾದ ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ.

ಅದರಂತೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಆಕಂತತೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾದ ಹೀಗೆ ಸುಖಿಯಾದ ಹೇಳಿತು ಪಡೆಯಿತ್ತದೆ. ಆಕಂತತೆಯಾಗಿ ಚ್ಯಾಂಪಿನಿಂದ ಹೀಗೆ ದುಃಖವಿದೆ ಹೇಳಿತು ಪಡೆಯಿತ್ತದೆ. ಬಾಹ್ಯಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದೇನೂ ಸುಖಿಯಾಗಿ ವಿಗಳಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಓವೆ ದರಿದ್ರನಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಧನದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದಾಗೆ ಆಕಂತತೆಯಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಗುಂಪುದಿರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸುಖಿಯಾದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಅವನು ಕೂಡ ತನ್ನನ್ನು ಸುಖಿಯಾದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರಂತೆ ಓವೆ ಅಧಿಕ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಂಶನಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಧನದ ಹಾನಿಯಾದರೆ ಅಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಕಂತತೆಯಾಗಿ ಪ್ರದಿಕಿಸುವುದಿರಿಂದ ಅವನನ್ನು ದುಃಖಿಯಾದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅವನು ಕೂಡ ತನ್ನನ್ನು ದುಃಖಿಯಾದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ತಿಳಿಯಾಗುವುದು.

ಅದರಂತೆ ಆಕಂತತೆಯು ಹೆಚ್ಚುವುದು-ಕಡಿಮೆಯಾಗಿವುದು ಕೂಡ ಬಾಹ್ಯಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಅನುಸಾರವಿಲ್ಲ, ಕಷಾಯ ಭಾಗಗಳು ಹೆಚ್ಚುವುದರ-ಕಡಿಮೆಯಾಗಿವುದರ ಅನುಸಾರವಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಬಂಧುನ ಹತ್ತಿರ ಅಲ್ಲಿಧನವಿದ್ದರೂ ಅವನು ಸಂತೋಷವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಆಕಂತತೆಯು ಕಡಿಮೆಯಿದೆ; ಮತ್ತು ಬಂಧುನ ಹತ್ತಿರ ಬಹಳವುಂಟು ಕೆಡಕು ನುಡಿ ಆದಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಕೊರ್ಕಿಧ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಆಕಂತತೆಯಾಗಿವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾತು ಆದಿದರೂ ಕೊರ್ಕಿಧವು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವನಿಗೆ ಆಕಂತತೆಯಾಗಿ ಅಧಿಕವಾಗಿತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಹಸುವಿಗೆ ಕರಿವಿನಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರೆ ಹೋಹವು ಅಧಿಕವಿರಂತು ದಿರಿಂದ ಅದರ ರಕ್ಷಣೆ ವಾಡುವುದರ ಕಂರಿತಂ ಅಧಿಕ ಆಕಂತತೆಯಾಗಿತ್ತದೆ; ಅದರಂತೆ ಯೋಧನ ಶರೀರಾದಿಗಳಿಂದ ಬಹಳವುಂಟು ಕಾಯುಗಳು ಸಾಧಿಸಂತ್ತವೆ, ಅದರೆ ಸಂಗ್ರಹಾದಲ್ಲಿ ವಾನ ಹೊದಲಾದವುಗಳ ಕಾರಣವಾಗಿ ಶರೀರದ ಹೀಗೆನೆ ಹೋಹವು ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ ಪರಣದ ಕುರಿತೂ ಕಡೆಮೆ ಆಕಂತತೆಯಾಗಿತ್ತದೆ. ಅದುದಿರಿಂದ ಸಂಸಾರ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಆಕಂತತೆಯು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದರಿಂದ-ಹೆಚ್ಚುವುದರಿಂದಲೇ ಸುಖ-ದುಃಖಿಗಳನ್ನು ಹಂನ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಯಾದು ತಿಳಿಯಾಗುವುದು. ಮತ್ತು ಆಕಂತತೆಯು ಕುಂದುವಿಕೆ-ಹೆಚ್ಚುವಿಕೆಯು ರಾಗಾದಿಕವಾಯಗಳು ಕುಂದುವುದರ-ಹೆಚ್ಚುವುದರ ಅನುಸಾರವಿದೆ.

ಅದರಂತೆ ಪರದ್ವಾರೂಪವಾದ ಬಾಹ್ಯಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಅನುಸಾರ ಸಂಪಿ-ದುಃಖಿಗಳಿಲ್ಲ. ಕಷಾಯಗಳಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಇಚ್ಛಿಯಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದಾಗ ಮತ್ತು ಈತನ ಇಚ್ಛಿಗೆ ಅನುಸರಿಸ ಬಾಹ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ದೂರಕೆದಾಗ ಇವನಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕಷಾಯದ ಉಪಶಮನವಾಗಿವುದರಿಂದ ಆಕಂತತೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತದೆ ಅಗ ಸುಖಿಯಾದು ಹಂನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಇಚ್ಛಿಗೆ ಅನುಸರಿಸ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ದೂರಕೆದಿರುವಾಗ ಕಷಾಯವು ಪ್ರದಿಕಿಸಂಪುದರಿಂದ ಆಕಂತತೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ, ಅಗ ದುಃಖಿಯಾದು ಹಂನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ, ನಿಜವಾಗಿ ಇರುವುದೇ ಹೀಗೆ; ಅದರೆ ಇವನು ತನಗೆ ಪರದ್ವಾರೂಪದ ನಿರ್ಮಿತ್ತದಿಂದ ಸುಖ-ದುಃಖಿಗಳಾಗಿತ್ತವೆಯಾದು ತಿಳಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯಾಗುವುದು ಭಾರಂತಿಯೇ ಇದೆ. ಅದುದಿರಿಂದ ಸಂಸಾರ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕಷಾಯವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿವುದರಿಂದ ಸಂಪಿ-ಹೆಚ್ಚುವಿದೆ ಹಂನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ, ಅದನ್ನು ಹಿತವೆಂದು ತಿಳಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ; ಅದರೆ ಸರ್ವಧಾ ಕಷಾಯವು ದೂರವುದ ಹೀಗೆ ಮತ್ತು ಕಷಾಯದ ಕಾರಣಗಳು ದೂರವಾದ ಹೀಗೆ ಪರಮಾನಿರಾಕಾಶಾಗಿವುದರಿಂದ ಅನಂತಸಾಖಿದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿವುದು ಹಂನ್ನಿಸುತ್ತದೆ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಹಿತಕರವೆಂದು ಏಕೆ ಹಂನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದರ ವಿಚಾರವನ್ನಿಲ್ಲ ವಾಡಬೇಕು.

ಅದರಂತೆ ಸಂಸಾರ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚವರದನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ವಿಷಯಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ದೂರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಕಂತಕೆಯಾರುತ್ತದೆ, ಅಥವಾ ವಿವರ ಸೇವನೆಯು ಆಕಂತಕೆಯಾರುತ್ತದೆ, ಅಥವಾ ತನಗೆ ಬೀರಾಪ್ತದೂ ಕೊರ್ಕಾದಿ ಕಷಾಯದಿಂದ ಇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ವವಹಿದಿಂದ ಆಕಂತಕೆಯಾರುತ್ತದೆ; ಎಂದೂ ಸರ್ವಭಾಾ ನಿರಾಕಂಲವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ; ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಆಕಂತಕೆಯಾರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಆಕಂತಕೆಯಾರುತ್ತದೆ ದೂರವಾಡಿದ ಸಲಂವಾಗಿ ಬಾಹ್ಯ ಉಪಾಯ ವಾಡಿದರೂ ವೊದಲಂತೂ ಶಾಯ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಒಂದು ಹೇಳಿ ಭವಿತವ್ಯೋಗೇದಿಂದ ಆಕಂತಕೆಯಾರುತ್ತದೆ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ ಹೋದರೆ ಕೂಡಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ಆಕಂತಕೆಯಾರುತ್ತದೆ ದೂರವಾಡಿದ ಉಪಾಯದಲ್ಲಿ ತೂಡಿಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆಕಂತಕೆಯಾರುತ್ತದೆ ದೂರವಾಡಿದ ಆಕಂತಕೆಯಾರುತ್ತದೆ ನಿರಂತರ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಹೇಳಿ ಇಂಥ ಆಕಂತಕೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನು ಹೋಸ-ಹೋಸ ವಿಷಯ ಸೇವನೆ ವೊದಲಾದ ಶಾಯ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಪರ್ತಿಸುವನು? ಆದುದರಿಂದ ಸಂಸಾರ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಾದ ಉದಯಂದಿಂದ ಇಂದ್ರ-ಅಹವಿಂದ್ರವೊದಲಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಕೂಡ ನಿರಾಕಾರಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ದುಃಖಿಯಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ತೂಡಿ. ಆದುದರಿಂದ ಸಂಸಾರದ ಅವಸ್ಥೆಯು ಹಿತಕರವಾಗಿಲ್ಲ,

ಇನ್ನು ಮೋಕ್ಷದ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಆಕಂತಕೆಯಾರುತ್ತದೆ ಉಳಿಯಾದಿರುವುದರಿಂದ ಆಕಂತಕೆಯಾರುತ್ತದೆ ನಾಶವಾಡಿದ ಉಪಾಯವಾಡಿದ ಉಪಾಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ; ಸದಾಕಾಲ ತಾಂತರಣದಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯಗಿರುತ್ತಾರೆ, ಆದುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷದ ಅವಸ್ಥೆಯೇ ಹಿತಕಾರಕವಿದೆ. ಈ ವೊದಲು ಸಂಸಾರ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ದುಃಖದ ಹಾಗೂ ಮೋಕ್ಷ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಸಂಖಿಯ ವಿಶೇಷ ವರ್ಣನೆ ವಾಡಿದೆ, ಅದನ್ನು ಇದೇ ಪ್ರಯೋಜನದ ಸಲಂವಾಗಿ ವಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರಂತೆ ವಿಚಾರವಾಡಿ ನೋಕ್ಕವನ್ನು ಹಿತರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನೋಕ್ಕದ ಉಪಾಯ ನಾಡಬೇಕು. ಸಮಸ್ತ ಉಪದೇಶದ ತಾತ್ಪರ್ಯವು ಇಷ್ಟಾನಾತ್ಮಕವಿದೆ.

ಪ್ರಾಣಾಧ್ಯಾದಿಂದಲೇ ನೋಕ್ಕಪ್ರಾಣಿ:

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಮೋಕ್ಷದ ಉಪಾಯವು ಕಾಲಾಳಿ ಬಂದ ಹೇಳಿ ಭವಿತವ್ಯಕ್ಕೆ ಅನಂತರಿಸಿ ಅಗುತ್ತದೆಯೋ ಅಥವಾ ಮೋಹ ವೊದಲಾದವು ಉಪಶಮಿವಾದ ಹೇಳಿ ಅಗುತ್ತದೆಯೋ? - ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ಒಂದು ಹೇಳಿ ವೊದಲಿನ ವರದು ಕಾರಣಗಳಿಗೆ ದೋರಿಕಿದ ಹೇಳಿ ಅಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ನವಂಗೆ ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಉಪದೇಶಕೊಡಂತ್ತಿರುವಿರಿ? ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಾಧ್ಯಾದಿಂದ ಅಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಉಪದೇಶ ಕೇಳಿತ್ತಾರೆ ಅವರಿಂದ ಕೀಲಪರು ಉಪಾಯ ವಾಡಂತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ಉಪಾಯ ವಾಡಂತ್ತಾರೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು?

ಉತ್ತರ : ಒಂದು ಶಾಯ್ಯವಾಗುವಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳು ದೂರಕಂತ್ತವೆ. ಆ ಮೋಕ್ಷದ ಉಪಾಯವಾಗುವಲ್ಲಿಯಂತೂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಮೂರಾರೂ ಕಾರಣಗಳು ದೂರಕಂಪುದಿಲ್ಲ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಮೂರಾರು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಾಳಿ ಮತ್ತು ಭವಿತವ್ಯವಾಡಿದ ಯಾವ ವಸ್ತುಗಳಿಲ್ಲ; ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಅದೇ ಕಾಲಾಳಿಯಿದೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ಕಾಯ್ಯವಾಯಿತು ಅದುವೇ ಭವಿತವ್ಯವಿದೆ. ಇನ್ನು ಆ ಕರ್ಮದ ಉಪಶಮಿ ವೊದಲಾದವು ಪ್ರಾಣಾಧ್ಯಾದಿಂದ ಪ್ರಯ್ಯಾ ವಾಡಂತ್ತಾರೆ ಅದು ಈ ಅತ್ಯಾನಿಗಿ ಪೂರ್ವಾಧ್ಯಾದಿಂದ ಪ್ರಯ್ಯಾ ವಾಡಂತ್ತಾರೆ ಅದು ಈ ಅತ್ಯಾನಿಗಿ ವಾಡಂತ್ತಾರೆ ಅದರಿಂದ ಅತ್ಯಾನಿಗಿ ಪ್ರಾಣಾಧ್ಯಾದಿಂದ ಪ್ರಯ್ಯಾ ವಾಡಂತ್ತಾರೆ.

ಈ ಅತ್ಯಾನಿಗಿ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಕಾಯ್ಯವಾಗುವುದು ಆ ಕಾರಣ ರೂಪವಾಗಿ-

ಉದ್ದೇಶ ವಹಿಸಬೇಕೆಂ, ಅಲ್ಲಿ ಇತರ ಕಾರಣಗಳು ದೊರಕೆ ದೊರಕಂತ್ತುವೆ, ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದ ಸಿದ್ಧಿಯು ಕೂಡ ಅಗಿರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಕಾರ್ಯದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನಾಗುವುದು ಅಥವಾ ಆಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಆ ಕಾರಣರೂಪವಾಗಿ ಉದ್ದೇಶ ವಹಿಸಬೇಕೆಂಬು ಅಲ್ಲಿ ಅನ್ನಿಕಾರಣಗಳು ದೊರಕಂತ್ತುವೆ, ದೊರಕಿದ್ದರೆ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಜೀವನಾಗಬಂದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮೋಕ್ಷದ ಉಪಾಯುದಿಂದಂತೂ ಮೋಕ್ಷವು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವ ಜೀವನು ಪುರಂಷಾಧರ್ಥದಿಂದ ಜಿನೈಶ್ವರರ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಮೋಕ್ಷದ ಉಪಾಯು ವಹಿಸಬೇಕು ನೇ ಅವನಿಗೆ ಕಾಲಲಭಿ ಹಾಗೂ ಭವಿತವ್ಯವೂ ಕೂಡಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಹಂತ್ತು ಕರ್ಮದ ಉಪಕರ್ಮ ವೊದಲಾದವುಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನು ಇಂಥ ಉಪಾಯು ವಹಿಸಬೇಕುನೇ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವನು ಪುರಂಷಾಧರ್ಥದಿಂದ ಮೋಕ್ಷದ ಉಪಾಯು ವಹಿಸಬೇಕುನೇ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳು ದೊರಕಂತ್ತುವೆ ಹಂತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷದ ಪರಾಮೃತಯನ್ನಾಗಿತ್ತದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ವಹಿಸಬೇಕು. ಇನ್ನು ಯಾವ ಜೀವನು ಪುರಂಷಾಧರ್ಥದಿಂದ ಮೋಕ್ಷದ ಉಪಾಯು ವಹಿಸಬೇಕಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಕಾಲಲಭಿ ಹಾಗೂ ಭವಿತವ್ಯವೂ ಇಲ್ಲಿದಿದ್ದರೆ ಹಂತ್ತು ಕರ್ಮದ ಉಪಕರ್ಮವಹಿಸಬೇಕು ಆಗಿರದಿದ್ದರೆ ಇವನು ಉಪಾಯು ವಹಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವನು ಪುರಂಷಾಧರ್ಥದಿಂದ ಮೋಕ್ಷದ ಉಪಾಯು ವಹಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಕಾರಣಗಳು ದೊರಕಂಪುದಿಲ್ಲ ಹಂತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷದ ಪರಾಮೃತಯು ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ವಹಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಉಪದೇಶವನ್ನಂತೂ ಲಿಳಿರೂ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಒಬ್ಬನು ಮೋಕ್ಷದ ಉಪಾಯು ವಹಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ, ಒಬ್ಬನು ವಹಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ; ಇದರ ಕಾರಣವೇನು?

ಉತ್ತರ: ಯಾರೂ ಉಪದೇಶ ಕೇಳಿ ಪುರಂಷಾಧರ್ಥ ವಹಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ ಅವರು ಮೋಕ್ಷದ ಉಪಾಯು ವಹಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ ಹಂತ್ತು ಯಾರೂ ಪುರಂಷಾಧರ್ಥ ವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅವರು ಮೋಕ್ಷದ ಉಪಾಯು ವಹಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಉಪದೇಶವನ್ನಂತೂ ಕೇವಲ ಚೋಧಕವಿದ್ದು ಘಲನ್ನ ಹೇಗೆ ಪುರಂಷಾಧರ್ಥ ನೂಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೆ ದೊರಕಂತ್ತುದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗಿ ವಂಂಬಿಗಳು ಮೋಕ್ಷದ ಸಲುವಾಗಿ ಗೃಹಸ್ಥಾವಸ್ಥೆಯನ್ನಿಂದ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ತಪಕ್ಕಿಯೆ ವೊದಲಾದುವನ್ನಿಂದ ವಹಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ, ಅವರು ಪುರಂಷಾಧರ್ಥ ವಹಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ; ಆದಂದಂದ ಪುರಂಷಾಧರ್ಥ ವಹಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ?

ಉತ್ತರ: ಏವರೀತ ಪುರಂಷಾಧರ್ಥದಿಂದ ಘಲದ ಅಪೇಕ್ಷೆ ವಹಿಸಬೇಕೆಂಬು ಹೇಗೆ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನಾಗುವುದು? ತಪಕ್ಕಿಯೆ ವೊದಲಾದ ವ್ಯವಹಾರ ಸಾಧನದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗಿಯಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದರೆ ಆದರ ಘಲವೆ ಶುಭ ಬಂಧವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ, ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಬಯಸಿದರೆ ಹೇಗಾಗುವುದು? ಇದಂತೂ ಭ್ರಮಿಯಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಭ್ರಮಿಯ ಕಾರಣವು ಕೂಡ ಕರ್ಮವೇ ಇದೆ, ಪುರಂಷಾಧರ್ಥವೇನು ವಹಿಸುವುದು?

ಉತ್ತರ: ನಿಜವಾದ ಉಪದೇಶದಿಂದ ನಿಷಾಯ ವಹಿಸಬೇಕೆಂಬು ಹೇಗೆಯು ದೂರವಾಗಿತ್ತದೆ; ಆದರು ಇಂಥ ಪುರಂಷಾಧರ್ಥ ವಹಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ ಅನುರಾಗಿಯಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದರೆ ಆದರ ಘಲವೆ ಶುಭ ಬಂಧವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ, ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಬಯಸಿದರೆ ಹೇಗಾಗುವುದು? ಆದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಸ್ಥಿತಿ-ಅನುಭಾಗಗಳು ಕ್ಷೇತ್ರಂತ್ತುವೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ನಿರ್ಣಯ ವಾಡಂವಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವು ತೊಡಗದಿದ್ದರೆ ಅದರ ಶಾರಣವೂ ಕರ್ಮವಿದೆಯಂತಿರೇ?

ಉತ್ತರ : ಏಕೇಂದ್ರಿಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ವಿಚಾರವಾಡಂವ ಶಕ್ತಿಯಾಲ್ಲ ಆವಕ್ಷಣೆ ಕರ್ಮದ್ವಿ ಕಾರಣವಿದೆ. ಇವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಾವರಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಕ್ಷಯೋಪಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ನಿರ್ಣಯ ವಾಡಂವ ಶಕ್ತಿಯಂತಾಗಿದೆ, ಎಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗ ತೊಡಗಿಸುವನು ಅದರದೇ ನಿರ್ಣಯವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಅದರೆ ಇವನು ಇತರ ನಿರ್ಣಯ ವಾಡಂವಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾನೆ, ಇಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗ ತೊಡಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಇದಂತೂ ಇವನದೇ ದೋಷವಿದೆ ಕರ್ಮದ್ವಿಂತೂ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಮೋಹವು ಸರ್ವಕ್ಷ್ಯಾ-ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಫಾತಕವಿದ್ದು, ಅದರ ಅಭಾವವಾಗದ ಹೊರತು ಮೋಹದ ಉಪಾಯವು ಹೇಗಾಗಂತ್ತದೆ?

ಉತ್ತರ : ತತ್ತ್ವನಿರ್ಣಯ ವಾಡಂವಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗ ತೊಡಗಿಸದಿರಂಪುದು ಇವನದೇ ದೋಷವಿದೆ. ವಾತಾಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರರಣಾಧ್ಯಾದಿಂದ ಉಪಯೋಗ ತೊಡಗಿಸಿದಾಗ ತಾನಾಗಿಯೇ ಮೋಹದ ಅಭಾವವಾದ ಮೇಲೆ ಸರ್ವಕ್ಷ್ಯಾ ಮೊದಲಾದರೂಪ ಮೋಹಕದ ಉಪಾಯದ ಪ್ರರಣಾಧ್ಯಾವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಂಬಿರೂಪದಿಂದ ತತ್ತ್ವನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗ ತೊಡಗಿಸುವುದರ ಪ್ರರಣಾಧ್ಯಾವಾಡಬೇಕೆಂ. ಮತ್ತು ಉಪದರೇಶ ಕೊಡಂತೂರು ಅದು ಕೂಡ ಇದೇ ಪ್ರರಣಾಧ್ಯಾ ವಾಡಿಸಂದ ಸಲುವಾಗಿ ಕೊಡಲಾಗಂತ್ತದೆ, ಈ ಪ್ರರಣಾಧ್ಯಾದಿಂದ ಮೋಹಕದ ಉಪಾಯದ ಪ್ರರಣಾಧ್ಯಾವು ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಂಪುದು.

ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವನಿರ್ಣಯ ವಾಡದದಿರಂವಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕರ್ಮದ ದೋಷವಿಲ್ಲ, ಅದು ನಿನ್ನದೇ ದೋಷವಿದೆ; ಅದರೆ ಸ್ವಯಂ ನೀನಂತೂ ದೂಡು ಮನಸ್ಸನಾಗಿರಲು ಬಯಸುತ್ತಿರುವ ವಂತು, ನಿನ್ನ ದೋಷವನ್ನು ಕರ್ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊರಸುತ್ತಿರುವೆ; ಅದರೆ ಜೀವಿತ್ಯಾಯನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಿಸಿರೆ ಇಂಥ ತಿಳಿತಿಯಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ವಿಷಯ-ಕರ್ಮಾಯಾರೂಪವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದಿರಂಪುದರಿಂದ ಅಷತ್ತು ಅದುತ್ತಿರುವೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಮೋಹಕದ ಅಭಿಲಾಷೆಯಾದ್ದರೆ ಇಂಥಂತೆಗೆ ರಿತಕ್ಕಾಗಿ ರಚಿಸುತ್ತಿರುವೆ? ಸಂಖಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರರಣಾಧ್ಯಾದಿಂದ ಸಿದ್ಧಯಾಗದಿರಂಪುದನ್ನು ತಿಳಿದರೂ ಪ್ರರಣಾಧ್ಯಾದಿಂದ ಉದ್ದುಮ ವಾಡಂತ್ತಿರುವೆ, ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರರಣಾಧ್ಯಾವನ್ನು ಕಳಿದುಕೊಂಡು ಕೆಳಿಸಿರುವೆ; ಅದುದರಿಂದ ಕೇವಲ ಅನುಕರಣಾದಿಂದ ಮೋಹಕವನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನಪೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತಿರುವೆ, ಅದರೆ ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಹಿತರೂಪಪೆಂದು ತಿಳಿಯಾವುದಿಲ್ಲ. ಹಿತರೂಪಪೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸಾಧ್ಯವಿರಂತ ಅದರ ಉದ್ದುಮ ವಾಡದದ್ದರೆ ಇದು ಅಸಂಭವವಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ನೀವು ಹೇಳಿದಂತು ಸತ್ಯವಿದೆ; ಅದರೆ ದ್ವಾರ್ವಕರ್ಮದ ಉದಯಾದಿಂದ ಭಾವಕರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ, ಭಾವಕರ್ಮದಿಂದ ದ್ವಾರ್ವಕರ್ಮದ ಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಾಗಿ ಅದರ ಉದಯಾದಿಂದ ಭಾವಕರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನಾರ ಅನಾದಿಯಿಂದ ಪರಂಪರೆಯಿಂದೆಯೇ ಮೇಲೆ ಮೋಹಕದ ಉಪಾಯ ಹೇಗಾಗುವುದು?

ಉತ್ತರ : ಕರ್ಮದ ಉದಯ ಹಾಗೂ ಬಂಧವು ಯಾವಾಗಲೂ ಸವಾನವಾಗಿಯೇ ಆಗಂತ್ತಿದ್ದರೆ ವಾತಾಲ್ಲಿಗೆಯೇ ಇದೆ; ಅದರೆ ಪರಿಣಾಮಗಳ ನಿರ್ವಿತ್ತದಿಂದ ಪೂರ್ವಬಿದ್ದ ಕರ್ಮದೂ ಉತ್ಪರ್ವಣ-ಅಪರ್ವಣ-ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಾಗುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಿತ್ತದಿಂದ ನಿರ್ವಿನ ಕರ್ಮದ ಬಂಧವೂ ಮಂದ-ತೀವು. ವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಸಂಖಾರಿ ಜೀವರಂಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮದೇಶಯಾದ ನಿರ್ವಿತ್ತದಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ, ಒಮ್ಮೆ ಅಲ್ಪವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ; ಒಮ್ಮೆ ರಾಗಾದಿಗಳು ಮಂದವಾಗುತ್ತವೆ, ಒಮ್ಮೆ ತೀವುವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನಾರದ ಪರಿವರ್ತನವು ಆಗಂತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ವಂದಾದರೂ ಸಂಜ್ಞೀ ಪಂಚೀಂದ್ರಿಯ ಹರ್ಯಾಃಪ್ತ ಪರಿಹಾರ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗೆ ಚಂಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ ವಿಚಾರ ಹೂಡಂವ ಶಕ್ತಿಯಾಗುವುದು. ಆಗ ಇವನಿಗೆ ಉಮ್ಮೆ ತೀವ್ರರಾಗಾದಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ, ಉಮ್ಮೆ ಮಂದವಾಗು. ತ್ರೈವೆ. ಅಲ್ಲಿ ರಾಗಾದಿಗಳ ತೀವ್ರ ಉದಯವಾಗುವುದರಿಂದ ವಿಪರ್ಯಾಸಾಯಾ ಹೊದಲಾದವುಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ರಾಗಾದಿಗಳ ಮಂದ ಉದಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶ ಹೊದಲಾದವುಗಳ ನಿಮಿತ್ತ ದೋರಕಾವುದು ಪಡತ್ತಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರರೂಪಾರ್ಥಿ ವಣಾಡಿ ಆ ಉಪದೇಶ ಹೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿದರೆ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗುವುದು; ಆಗ ನಿಮಿತ್ತವು ದೋರಕದಿದ್ದರೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರರೂಪಾರ್ಥಿ ವಣಾಡದಿದ್ದರೆ ಅನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವಣಾಡಂವುದೂ, ಆದರೆ ಮಂದ ರಾಗಾದಿಗಳೂದನೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವಣಾಡಿದರೆ ಅಂಥ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶವು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಿದೆ.

ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯಂದ ರಹಿತವಾದ ಆ ಏಕೀಂದ್ರಿಯ ಹೊದಲಾದವುಗಳಿಗಂತೂ ಉಪದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿದು-ಕೂಳುವ ಜ್ಞಾನವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ತೀವ್ರರಾಗಾದಿಗಳಿಂದ ಹಾಡಿದ ಜೀವರಂಗಳ ಉಪಯೋಗವು ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ವಿಚಾರ ಶಕ್ತಿಯಂದ ಯಂತ್ರರಾದ ಜೀವರಂಗಳಿಗೆ, ರಾಗಾದಿಗಳಿಂದ ವಂದವಿರುವವರಿಗೆ ಉಪದೇಶದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಹೋದರೆ ಅವರದು ಒಳ್ಳಿಯಾಗುವುದು; ಮತ್ತು ಇದೇ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಪ್ರರೂಪಾರ್ಥಿವು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಿದೆ.

ಎಕೀಂದ್ರಿಯ ಹೊದಲಾದುವಂತೂ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯ ವಣಾಡುವಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದ ಹೇಳೆ ಪ್ರರೂಪಾರ್ಥಿ ಹೇಗೆ ವಣಾಡುವವು? ಮತ್ತು ತೀವ್ರ ಕಷಾಯಪ್ರಾಳಿವರು ಪ್ರರೂಪಾರ್ಥಿ ವಣಾಡಿದರೆ ಪಾಪದ ಪ್ರರೂಪಾರ್ಥಿವನ್ನೇ ವಣಾಡುವರು, ಅವರಿಗೆ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯದ ಪ್ರರೂಪಾರ್ಥಿವು ಆಗಿದೆ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ.

ಆದುದರಿಂದ ವಿಚಾರ ಶಕ್ತಿಯಂದ ಯಂತ್ರವಿರುವ ಮತ್ತು ರಾಗಾದಿಗಳಿಂದ ವಂದವಿರುವ ಜೀವರಂಗಳು ಪ್ರರೂಪಾರ್ಥಿದಿಂದ ಉಪದೇಶ ಹೊದಲಾದವುಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ತತ್ತ್ವನಿರ್ಣಯ ವಣಾಡುವಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗ ತೊಡಗಿಸಿದರೆ ಅವರ ಉಪಯೋಗವು ಅಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದು ಮತ್ತು ಆಗ ಅವರದು ಒಳ್ಳಿಯಾಗುವುದು. ಒಂದು ಹೇಳಿ ಇಂಥ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವನಿರ್ಣಯ ವಣಾಡುವ ಪ್ರರೂಪಾರ್ಥಿ ವಣಾಡದೆ ಪ್ರಮಾದದಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆದರೆ ಅಭಿವಾ ವಂದರಾಗಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಪರ್ಯಾಸಾಯಾ ಕಷಾಯಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದರೆ ಅಭಿವಾ ವ್ಯವಹಾರ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದರೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಅವಸರವಂತೂ ಹೋರಟು ಹೋಗುವುದು ಮತ್ತು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಭೂಮಣಿವಾಗುವುದು.

ಇಂಥ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಪ್ರರೂಪಾರ್ಥಿದಿಂದ ತತ್ತ್ವನಿರ್ಣಯ ವಣಾಡುವಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗ ತೊಡಗಿಸಿದ ಅಭ್ಯಾಸವಿಡುತ್ತಾರೆ ಅವರ ವಿಶದ್ದುತ್ತಿಯಂ ವ್ಯದಿಸುವುದು; ಅದರಿಂದ ಕರ್ಮಗಳ ಶಕ್ತಿಯು ಹೀನವಾಗಿವುದು, ಕೆಲಕಾಲದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನವೊಂದೆಹದ ಉಪಶಂಕ್ರಾಂತಿಯಂದ ತಾನೇ ಆಗುವುದು; ಆಗ ತತ್ತ್ವಗಳ ಪ್ರತೀತಿಯು ಯಥಾವಿತ್ತಾಗಿ ಬರಿವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಇವನ ಕರ್ತವ್ಯವಂತೂ ತತ್ತ್ವನಿರ್ಣಯದ ಅಭ್ಯಾಸವೇ ಇದೆ, ಇದರಿಂದಲೇ ದರ್ಶನವೊಂದೆಹದ ಉಪಶಂಕ್ರಾಂತಿಯೇ ಆಗಂತ್ತದೆ; ಆದರಲ್ಲಿ ಜೀವದ ಕರ್ತವ್ಯವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲ.

ಅ ದರ್ಶನವೊಂದೆಹದ ಉಪಶಂಕ್ರಾಂತಿಯೇ ಸಮೃಗ್ಂಶರ್ವನವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಸಮೃಗ್ಂಶರ್ವನವಾದ ಹೇಳೆ 'ನಾನು ಅತ್ಯಿಂದ್ರೀನೆ, ನನಗೆ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ವಣಾಡುವುದಿಲ್ಲ'ಹೇಳಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾಗುವುದು; ಆದರೆ ಜಾರಿತ್ರಾಹೋಹದ ಉದಯದಿಂದ ರಾಗಾದಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಉದಯವಿದ್ದಾಗ ವಿಪರ್ಯಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಮಂದ ಉದಯವಿದ್ದಾಗ ತನ್ನ ಪ್ರರೂಪಾರ್ಥಿದಿಂದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಗ್ಯ ಹೊದಲಾದ ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾನೆ; ಆದರೆ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಜಾರಿತ್ರಾಹೋಹವು ಮಂದವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.ಹೀಗಾದ ನಂತರ ದೇಶಜಾರಿತ್ರಾಹೋಹಗಳ ಸಕಲ ಜಾರಿತ್ತವನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರ

ವಣಂದೆ ಪ್ರರೂಪಾಧಿಕ್ವ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಜೀರಿತವನ್ನು ಧಾರಣ ವಾಡಿ ತನ್ನ ಪ್ರರೂಪಾಧಿಕ್ವದಿಂದ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಸಿದರೆ ಆ ವಿಶಿಂದ್ರಿಯಿಂದ ಕರ್ಮದ ಶಕ್ತಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಅದರಿಂದ ವಿಶಿಂದ್ರಿಯಿಂದ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಕರ್ಮದ ಶಕ್ತಿಯು ಅಧಿಕ ಹೇಳಬಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕ್ರಮದಿಂದ ಹೋಹದ ನಾಶವಾಡಿದರೆ ಆಗ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಸರ್ವಭಾ ವಿಶಿಂದ್ರಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಅವುಗಳ ಮೌಲಕ ಜ್ಞಾನಾವರಣಾದಿಗಳ ನಾಶವಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಕೇವಲಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು. ಅನಂತರ ಯಾವ ಉಪಾಯ ವಿಳುದೆ ಅಥಾತಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾಶವಾಡಿ ಶಾಂತವಾದ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥದವನ್ನು ಪೂರ್ವ ವಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಉಪದೇಶದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುವುದು ಮತ್ತು ತಾನು ಪ್ರರೂಪಾಧಿ ವಾಡಿದರೆ ಕರ್ಮದ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅದರಂತೆ ಕರ್ಮದ ಉದಯವು ತೀವ್ರವಿರಂಬಾಗ ಪ್ರರೂಪಾಧಿವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತಯಿಲ್ಲ; ವೇಗಿನ ಗುಣಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ಕೂಡ ಉರುಳಿಯಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ; ಅಲ್ಲಿಯಂತೂ ಭವಿತವ್ಯವಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಮಾಂದ ರಾಗದ ಉದಯವಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರರೂಪಾಧಿವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತಯಾದ ಅಲ್ಲಿಯಂತೂ ಪ್ರವಾದಿಯಾಗಬಾರದಂ. ಜಾಗರಣವಾಗಿದ್ದ ಕೊಂಡೆ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ ವಾಡಬೇಕಂ.

ಹೇಗೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಪ್ರರೂಪನು ನದಿಯ ಪ್ರವಾಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಅಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಹೇಗೆವು ಕಡಿಮೆಯಿರುವಾಗ ಒಂದು ಹೇಳಿ ಪ್ರರೂಪಾಧಿ ವಾಡಿ ಹೊರಟಿರೆ ಹೊರಗೆ ಬರುವನು. ಅವನಿಗೆ ವಾತ್ರಹೊರಡಂಪಡುತ್ತದೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಹೊರಡಿದ್ದರೆ ಕರ್ಮ-ಕರ್ಮಾಂದಿಂದ ಹರಿದು ಹೋಗುವನು, ಮತ್ತು ಪ್ರನಃ ನೀರಿನ ಹೇಗೆವು ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಅದರ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಹರಿದು ಹೋಗುವನು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜೀವನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭೂಮಣಿ ವಾಡಂತಾನೆ, ಅಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಗಳ ತೀವ್ರ ಉದಯವಿದ್ದಾಗಂತೂ ಅವನ ಪ್ರರೂಪಾಧಿವಿರಳಿಕಿದೆ, ಉಪದೇಶವು ಕೂಡ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಕರ್ಮದ ಮಾಂದ ಉದಯವಿದ್ದಾಗಿ ಪ್ರರೂಪಾಧಿ ವಾಡಿ ಹೋಕ್ಕೆವಾಗೆದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತನೆ ವಾಡಿದರೆ ಹೋಕ್ಕೆಪೂರ್ವವಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಅವನಿಗೆ ವಾತ್ರಹೋಕ್ಕೆವಾಗೆದ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು, ಹೋಕ್ಕೆಪಣಗಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತನೆ ವಾಡದಿದ್ದರೆ ಒಂದಿಪ್ಪ ವಿಶಿಂದ್ರಿಯಾನ್ನು ಪಡೆದು ಪ್ರನಃ ತೀವ್ರ ಉದಯವು ಬಂದ ಹೇಳಿ ನಿಗೋಂದ ಹೊದಲಾದ ಪರಿಣಾಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವವಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು.

ಆದುದರಿಂದ ದೂರಿತ ಅವಕಾಶ ಶಿಖಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈಗ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅವಸರವು ಬಂದಿದೆ, ಅಂಥ ಅವಸರವನ್ನು ಪೂರ್ವವಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕ್ರಿಂಣವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ದಯಾಳುಗಳಾಗಿ ನೋಕ್ಕೆವಾಗೆದ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಭನ್ಯ ಜೀವರುಗಳು ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನೂಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೋಕ್ಷವಾಗೆದ ಸ್ವರೂಪ

ಈಗ ನೋಕ್ಕೆಪಣಗಾದ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಯಾವವುಗಳ ನಿರ್ಮಿತುದಿಂದ ಅತ್ಯನ್ತ ಅಶಿಂದ್ರದಶಯಿಂದ್ರಿಯನ್ನು ಧಾರಣ ವಾಡಿ ದುಃಖಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಅಂಥ ಆ ಹೋಹ ವೊದಲಾದ ಕರ್ಮಗಳ ನಾಶವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆದಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಕೇವಲ ಅತ್ಯನ್ತಂದ್ರ ಅವಸ್ಥೆಯಾಗುವುದು ಅದು ಹೋಕ್ಕೆವಿದೆ. ಆದರ ಯಾವ ಉಪಾಯವಿದೆ-ಕಾರಣವಿದೆ ಅದನ್ನು ನೋಕ್ಕೆಪಣಗಾದ ವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.